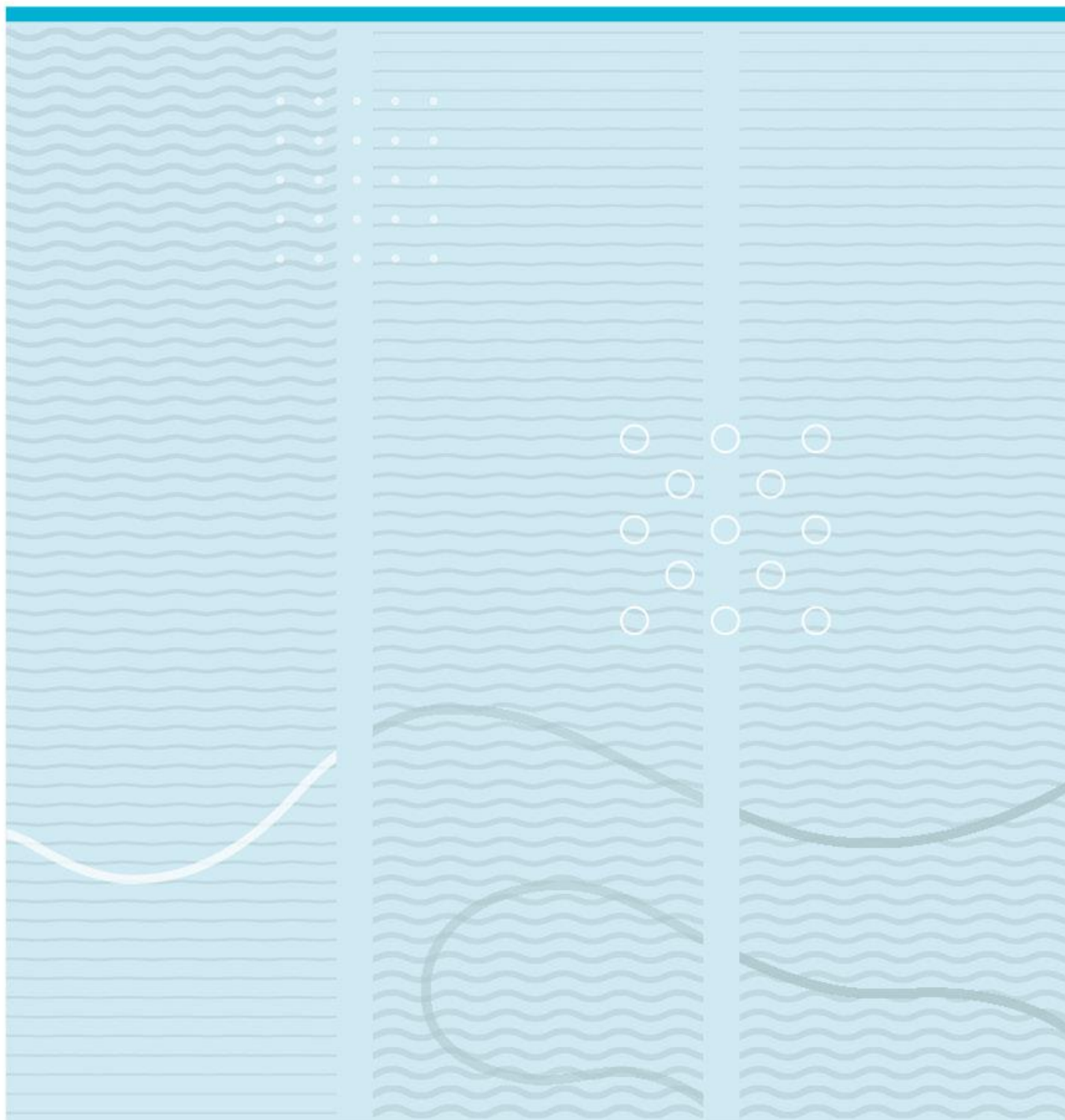

Jonas Ewald Høybye Henriksen

Sikkerhed og risiko i Magasinet Klatring

En diskursanalyse af magasinet Klatrings fremstilling af sikkerhed og risiko i årene 2005-2020.

Universitetet i Sørøst-Norge
Fakultet for humaniora, idretts- og utdanningsvitenskap
Institutt for friluftsliv, idrett og kroppsøving
Postboks 235
3603 Kongsberg

<http://www.usn.no>

© 2022 Jonas Ewald Høybye Henriksen

Denne avhandlingen representerer 60 studiepoeng

Sammendrag

Klatresporten i Norge er i vækst. Samtidig har klatresporten fået øget opmærksomhed, blandt andet gennem nu at være på OL programmet. Denne øget aktivitet samt fokus på sporten kan risikere at føre til flere ulykker. I Norge er der samtidig en igangværende professionsdebat om hvem, der skal have lov til at føre kommercielt i fjeldet. En debat hvor argumenterne blandt andet har historiske rødder. Magasinet *Klatring* som er en del af Fri Flyt AS, er en aktiv aktør i samfundsdebatten indenfor risiko og sikkerhed i klatresporten. Denne opgave har til hensigt at belyse hvordan magasinet *Klatring* omtaler risiko og sikkerhed samt hvilket diskurser der trækkes på i denne omtale. Opgavens datagrundlag er magasinet *Klatring* i årrækken 2005-2020. Det metodisk og teoretiske grundlag for opgaven er Fairclough's kritiske diskursanalyse. Fairclough's kritiske diskursanalyse anvendes med udgangspunkt i de udvalgte tekster, til at identificere og analysere diskurser, som magasinet *Klatring* trækker på i deres mediering af sikkerhed og risiko. Resultatet af denne analyse er en række forskellige diskurser der præsenteres, som er identificeret i artikler i magasinet *Klatring*, med afsæt i Fairclough's model. Der er i analysen identificeres fem hoveddiskurser: Sikkerhedsdiskurs, Risikodiskurs, Vidensdiskurs, Certificeringsdiskurs og Sportsmandsdiskurs. Disse 5 hoveddiskurser ligger alle under en overordnet sikkerheds- eller risikodiskursorden. Yderligere diskuteres hoveddiskursers funktion og hvordan disse diskurser bidrager til enten at reproducere eller forandre den nuværende diskursorden, igennem kommunikative begivenheder.

Abstract

The sport of climbing is growing in Norway. At the same time, the sport has had an increased attention on it, for example by now being a part of the Olympic program. The increased activity and focus on the sport can lead to risk of more accidents. In Norway there is an ongoing debate about who should be allowed to do commercial activities in the mountains. This is a debate where some of the arguments have historical roots. The magazine *Klatring*, which is part of Fri Flyt AS, is an active player in the public debate within the field of climbing, including the debate about risk and safety in the sport of climbing. The master thesis aims to shed light on how the magazine *Klatring* cover the themes risk and safety, and which discourses are use in the coverage of these themes. The base of data used in the master thesis is the magazine *Klatring* in the years 2005-2020. The methodological and theoretical background for the thesis is Fairclough's critical discourse analysis. Fairclough's critical discourse analysis is used to identify and analyze the discourses the magazine *Klatring* used in the coverage of risk and safety in climbing. The result of this analysis is five different main discourses, which are identified in the articles of *Klatring*: Safety discourse, Risk discourse, Knowledge discourse, Certification discourse and Sportsman discourse. These five main discourses are all a part of an overall safety and risk discourse order. Furthermore, the function of the main discourses and how these main discourses contribute to either reproduces or change the current discourse through communicative events order is discussed.

Innhold

1	Indledning.....	9
1.1	Norsk klatring i utvikling	10
1.2	Sikkerhed og ulykker i norsk klatring.....	10
1.3	NorKlatt, Norsk Klatring og magasinet Klatring.....	13
1.4	Certificering?	14
2	Problemstilling:.....	16
2.1	Vesentlige begreber.....	16
3	Opgavens struktur	18
4	Baggrund	19
4.1.1	Udstyr, metoder og normer ændrer sig	19
4.1.2	Nils Faarlund og <i>Mestre fjellet</i>	24
4.2	Sikkerhed i Klatring og Fri Flyt AS.....	25
5	Tidligere forskning	27
5.1	Litteratursøg:.....	27
5.2	Artikler og bøger:.....	27
5.3	Masteropgaver:.....	29
5.4	Behov for yderligere forskning:.....	31
6	Teori og metode.....	32
6.1.1	Magasinet	33
6.1.2	Fremgangsmåde i datasøget	33
6.1.3	Udvalg af data og afgrænsning	34
6.1.4	Tekstudvalg	35
6.1.5	De forskellige typer artikler	38
6.2	Diskursanalyse – som teoretisk og metodiske rammeværk	40
6.3	Diskursanalyse	42
6.3.1	Fairclough’s kritiske diskurs analyse	43
6.3.2	Tre-dimensionelle diskursanalyse:.....	43
6.3.3	Tekst.....	45
6.3.4	Diskursiv Praksis.....	46
6.3.5	Social Praksis	48
6.3.6	Kritik af Fairclough.....	50
6.3.7	Analysen i praksis	51
6.3.8	Forskerens rolle.....	52

6.3.9	<i>Klatring</i> som aktør	53
7	Resultater	55
7.1	Sikkerhedsdiskursen	57
7.1.1	Bolte = Sikkerhed?.....	58
7.1.2	Klatrere overlever mere	59
7.1.3	Svart sommer	60
7.1.4	Autobetray?.....	61
7.1.5	Sikkerhedsdiskursens funktion	62
7.2	Risikodiskurs.....	62
7.2.1	Tur etter evne	63
7.2.2	Højeste pris	64
7.2.3	Overhængende fare	65
7.2.4	"Fot og gæli"	66
7.2.5	Personificeringen af K2	67
7.2.6	Risikodiskursens funktion.....	68
7.3	Sportsmanddiskurs	69
7.3.1	Verdens høyeste galskap.....	70
7.3.2	Borebolte – etik eller stil?	70
7.3.3	Klatringens egenart udfordres.....	72
7.3.4	Diskussion som aldrig ville dø.....	73
7.3.5	Sportsmandsdiskursens funktion	74
7.4	Vidensdiskurs.....	75
7.4.1	Bakkekontakt	75
7.4.2	Klatreskolen	76
7.4.3	Den farefulde rappel	77
7.4.4	Stol på udstyret	78
7.4.5	Vidensdiskursens funktion.....	79
7.5	Certificeringsdiskurs	80
7.5.1	Klatrere i førersædet uden kørekort	80
7.5.2	Brattkortets effekt	81
7.5.3	Professionsdebat i klatrefeltet	83
7.5.4	Bratt ejerskab	84
7.5.5	Certificeringsdiskursens funktion	85
8	Konklusion	86

9	Afsluttende bemærkninger	88
10	Bibliografi.....	89

Forord

At skrive denne opgave har været en lang og krævende, men også lærerig proces. Jeg vil i den sammenhæng gerne takke André Horgen, for god vejledning, tilbakemelding og indspil løbende i denne proces. En tak skal også gå til medstudenter og venner for god sparring undervejs i et forløb med meget tid alene foran computer og bøger, ingen nævnt ingen glemt.

Longyearbyen, Norge, 19/11.2022

Jonas Ewald Høybye Henriksen

1 Indledning

I denne opgave vil jeg undersøge hvordan magasinet *Klatring*, som et toneangivende medie, fremstiller sikkerhed og risiko gennem tekst og sprogbrug. Jeg har valgt at fokusere på magasinet *Klatring*, fordi magasinet er en aktør der medierer sikkerhed og risiko i klatresporten. Jeg vil tage udgangspunkt i diskursbegrebet, som jeg finder relevant for denne type opgave, hvor der undersøges hvordan en aktør igennem sprog og tekst omtaler sikkerhed og risiko. Jeg vil komme nærmere ind på diskursbegrebet i afsnittet om teori og metode.

For at kunne forstå den sikkerhedskultur vi i dag oplever indenfor klatremiljøet i Norge, kan det være relevant at se lidt tilbage i tiden og se på hvordan tidligere generationer har stillet sig i forhold til sikkerhed og risiko i klatresporten. Jeg har i det følgende afsnit samt i baggrundskapitlet et ønske om at skabe en baggrund for dette projekt og en overordnet redegørelse for hvordan klatremiljøet i Norge tidligere har forholdt sig til sikkerhed og risiko gennem tiden. Samtidig vil dette kunne give et indblik i hvordan tidligere generationer har udtrykt deres holdninger vedrørende sikkerhed og risiko i klatresporten. Holdning der kan tænkes at have indflydelse på, hvordan vi taler og skriver om sikkerhed og risiko den dag i dag. Vi må se på klatringens historie for at forstå, hvordan diskurser om sikkerhed og risiko er blevet produceret og reproduceret gennem tiden og frem til i dag.

I de næste afsnit vil jeg præsentere en kort redegørelse af hvordan klatringen har udviklet sig i Norge i nyere tid. Både i form af øgning i deltagelse samt udviklingen i forbindelse med ulykker ved klatreaktiviteter. Dette er relevant da det aktualiserer sikkerheds- og risikofokusset i denne opgave. Derefter vil der være en kort gennemgang af magasinet *Klatring*'s positionering i sikkerhedsfeltet indenfor klatring, hvilket bidrager til at skabe en forståelse af hvordan *Klatring* som aktør bidrager ind i debatten. Til sidst vil der komme en kort præsentation af en af de aktuelle debatter indenfor klatrefeltet. Nemlig debatten om krav til certificering af guide og instruktører der arbejder i fjeldet. Denne debat viser at der er uenigheder omkring, hvordan man skal løse de dilemmaer der er når det kommer til sikkerhed og risiko i klatresporten.

1.1 Norsk klatring i udvikling

Der har de sidste 20 år været stigning, både i aktivitet, men også i den generelle interesse for klatresporten. Dette ses ved øgning i medlemstallet hos Norsk klatreforbund. Der har i tidsrummet 2006-2016 været tæt på en fordobling av antallet af medlemmer, så der i 2016 var 20000 aktive medlemmer (Norges Klatreforbund, 2017). Eftersom deltagelsen i klatreaktiviteter er stigende igennem de sidste år, mener jeg det er relevant at lave en kortlægning af hvordan sikkerhed fremstilles i Norges største klatremagasin, da denne fremstilling potentielt kan have indflydelse hele klatremiljøets syn på sikkerhed. Synspunkter og diskurser som medieres i *Klatring*, kan tænkes at blive en norm i klatremiljøet i Norge, derved kan *Klatring's* måde at mediere sikkerhed på have en stor praktisk betydning, for hvordan sikkerheden prioriteres og praktiseres i klatremiljøet.

En indikator på at klatresportens udvikling ses i form af at klatring for første gang var repræsenteret ved et OL ved sommer OL Tokyo 2020 (2021). Det at klatring nu bliver anerkendt som en OL-disciplin, må siges at være en stor udvikling for klatresporten. Samtidig kan den øget grad af medieomtale som følger med dækning af et OL, skabe en stigning i interessen for klatresporten og dermed muligheden for et øget antal deltagere i klatresporten. Den øget medieomtale, der kan komme af en sportsgren som følge af et OL, ses også i de norske medier. Et eksempel på dette kan være avisen *Fædrelandsvennen* der i en artikel, efter OL omtaler klatring således: *Klatring – den nye folkesporten* (Trosby, 2021). Dette udsagn underbygges i magasinet *Klatring's* egen artikel *Kortreist sikkerhetsarbeid* hvor forfatter Leiv Aspelund skriver: "Klatring, som for få årti siden var en aktivitet forbeholdt noen få spesielt interesserte, har i nyere tid blitt en folkesport" (Aspelund, 2017, s. 44).

1.2 Sikkerhed og ulykker i norsk klatring

Når man skal se på hvorfor det er aktuelt at undersøge fremstillingen af risiko og sikkerhed i magasinet *Klatring*, er det relevant at have et overblik over hvor stort problemet med ulykker og sikkerheden i norsk klatring egentlig er. Derfor vil jeg i følgende afsnit komme med en kort redegørelse i udvikling i sikkerhed og ulykker i norsk klatre i nyere tid.

I rapporten *Dødsulykker i norsk friluftsliv 2000-2020* (Horgen, 2021), har Dosent i Friluftslivsfag André Horgen, lavet statistik over klatreulykker i Norge i tidsperioden 2000-2020. I den tidsperiode har der været mellem syv og 24 ulykker med alvorlige skader eller dødsulykker per år, eller 13 ulykker per år i gennemsnit. Dette sammen med det faktum at antallet af deltager i klatresporten øger, gør det mere relevant end nogensinde at se på, hvordan et stort norsk klatremagasin mediere sikkerhed og risiko i deres magasin.

I sin Ph.D skriver Horgen (2019) at den norske fjeldsportstradition og sikkerhedstænkningen i Norge, et langt stykke hen af vejen er blevet formet ud fra en idéimport og er konstrueret i en kontrast til flere andre landes traditioner (Horgen, 2019, s. 113) . Altså at norsk fjeldsport der senere er blevet til klatresporten, som vi i dag kender den i Norge er formet af andre lande, men også har en kontrast i forhold til andre lande. I Norge er der af Norsk Fjellsportsforum (NF), som er en væsentlig aktør i definitionen af klatresporten i Norge, udarbejdet metodesæt der skal ligge til rette for sikker metodebrug indenfor klatring (Norsk Fjellsportsforum , 2019). Dette metodesæt er en række standardiseret metoder for alt hvad der indebærer sikkerhed indenfor klatring og andre alpine aktiviteter såsom brevandring. Jostein Mårdalen (1962-) undersøgte i perioden 1986-1992 klatreulykker i Norge. På baggrund af de 70 undersøgelser han så på fandt han blandt andet 22 dødsulykker. Mårdalen mente der var en klar konklusion der kunne trækkes ud af hans undersøgelser. Nemlig at det er en myte at der sker få ulykker i det norske klatremiljø (Grimeland, 2004, s. 323). Ulykker, og også dødsulykker, sker altså i Norge. De undersøgelser Mårdalen gjorde samt de studier, som er publiceret af Horgen (2021) viser altså at ulykker sker i det norske klatremiljø, selvom antallet af dødsulykker ser ud til at være faldende (Horgen, 2017, s. 50). Sammenholdt med det stigende antal udøvere kan det føre til en risiko øgning i antallet af ulykker i fremtiden. Derfor kan det være væsentligt at se på hvordan en aktør det norske klatremiljø, magasinet *Klatring*, fremstiller sikkerhed og risiko og dermed kan tænkes at påvirke opfattelse af sikkerhed og risiko i det norske klatremiljø. Den faste bidragsyder til magasinet *Klatring* og forfatter Geir Evensen (2019) lavet i boget *Sikker Klatring* en opgørelse over hvor de fleste ulykker sker og hvor alvorlige de er, altså med andre ord hvilken type klatring, der indebærer stort grad af risiko. Ifølge Evensen (2019) sker der flest ulykke under indendørsklatring, buldring og sportsklatring udenfor, med samlet set 70.5 % af ulykkerne. Dette er også de to mest dyrkede former for klatring, målt på antal udøvere. De resterende 29.5 % af ulykkerne

sker ved tradklatring (klatring hvor sikringer placeres af klatreren under klatringen og fjernes efterfølgende), fjellklatring og isklatring. Alligevel er det ulykkerne i den sidste gruppe med trad-, fjeld- og isklatring, som huser de mest alvorlige ulykker. 9 af 10 dødsulykker som Evensen (2019) har fundet fra til i sin bog, er sket under disse aktiviteter. Evensen skriver således: "Dødsulykkene sker med få undtag i fjellet, eller under bratt isklatring" (Evensen, 2019, s. 28).

Selv om klatring muligvis kan ses på som værende en risikosport er dataene tvetydig. Hvis man ser på antal skader per 1000 timer med aktivitet, er sportsgrene som fodbold og håndbold langt mere risikable end klatring med henholdsvis 31 (fodbold), 50 (håndhold) og 4.07 (isklatring som statistisk er den mest risikable form for klatring) skader per 1000 timer (Evensen, 2019). Dog er konsekvensen ved de skader, der ses under isklatring sandsynligvis mere alvorlige, end dem der ses ved fodboldskader. Det har været vanskeligt at finde studier eller undersøgelser, der har forsket på udviklingen i antallet, typen og alvorligheden af ulykke længere tilbage end cirka år 2000. Men fra år 2000 og frem til i dag er, der til gengæld lavet en del god forskning på dette område. Og da dette samtidig er den periode denne opgave beskæftiger sig med, mener jeg det har en relevans for denne opgave at belyse, hvordan ulykkerne indenfor klatring har udviklet sig gennem de sidste 20 år.

I Folkehelseinstituttets rapport *Skadebilledet i Norge - Fordeling etter utvalgte temaområder* (Ohm, Madsen, & Alver, 2019) tages der udgangspunkt i Norges Klatreforbunds indrapporteringsportal for ulykker og næstenulykker. Her er der i perioden 2000-2017 blevet indrapporteret 1072 ulykker og næstenulykker i forbindelse med klatreaktiviteter. Ifølge Folkehelseinstituttets rapport fra 2019, har det været "en jevn økning i rapporterte ulykker over tid" (Ohm, Madsen, & Alver, 2019, s. 71). Der har i de sidste år i periode fra 2000-2017 været indrapporteret i underkanten af 100 ulykker per år, og der har været 43 klatreulykker med dødelig udgang i perioden 2000-2017.

Ifølge rapporten fra Folkehelseinstituttet er det på indendørsvæggen, altså en indendørs klatrevæg, der sker flest ulykker. Der har også været en stor vækst i andelen af ulykker der sker på indendørs klatrevægge, fra cirka 20% i starten af perioden rapporten beskæftiger sig med, og til næsten halvdelen af ulykkerne de sidste år i perioden. Denne udvikling skyldes ifølge rapporten, at der er en stor vækst i populariteten af klatresporten, især på indendørs klatrevægge.

Ifølge Horgen, i artiklen *Sikkerhedsstatus for friluftslivsaktiviteter i Norge på 2000-tallet*

(2017), kan der være en tendens til at antallet af dødsulykker indenfor klatring per år faldet siden 1980'erne og 1990'erne. "Sammenlikningen indikerer at gennemsnittlig færre har omkommet pr. år på 2000-tallet sml. med den nevnte sjuårsperiode på 1980/90-tallet." (Horgen, 2017, s. 50). Dette fald skal samtidig ses i sammenhæng med at der i samme periode, har været en øget deltagelse til klatresporten. Om dette kan have en sammenhæng med et øget sikkerhedsfokus fra aktører indenfor feltet eller en anden grund kan være vanskelig at sige, men tiltag som indføring af Brattkort i 2005 er et eksempel på et øget sikkerhedsfokus.

1.3 NorKlatt, Norsk Klatring og magasinet Klatring

Ifølge Geir Grimeland's bog *En historie om klatring i Norge 1900-2000* (2004), har klatremagasiner siden midten af 1970-tallet være en central del af kulturen, omkring klatring i Norge. Og her har særligt magasinet *NorKlatt* (tidligere magasin der blev overtaget af *Klatring*) haft en central rolle, som det første nationale tidsskrift for klatring. *NorKlatt* startede med at udkomme i 1975 og satte dermed en standard for som et nationalt klatremagasin i Norge frem til 1994. Efter 1994 blev *NorKlatt* til *Norsk Klatring* og i 2002 blev det til magasin *Klatring*, som i dag er udgives på nettet af Fri Flyt AS. Magasinet *Klatring* har nu overtaget *NorKlatt's* rolle, som det toneangivende klatremagasin i Norge.

Lars Christian Stendal, den første redaktør for *NorKlatt*, lagde samtidig et stort engagement i den alpine redningstjeneste, samt inden for sikkerhed og konsekvenstænkning inden for klatringen i Norge generelt. Blandt andet viser Grimeland (2004) til at Stendal fik introducere for norske klatrere at klatrerne må tage ansvar og hjælpe hinanden, når og hvis der sker uheld i fjeldet. Det er denne tanke de alpine redningstjenester er bygget op omkring, og dermed en sikkerhedstænkning hvor klatrere må tage ansvar for sikkerheden i klatremiljøet. De alpine redningstjenester i Norge består af erfarne klatrere, der træner på redningsaktioner, men arbejder frivilligt for at hjælpe andre klatrere når ulykken er ude. På den måde kan det tænkes at det tidlige norske klatremagasin *NorKlatt* havde en relativ stor indflydelse på det norske klatremiljø, og i høj grad også på sikkerhedstænkningen i klatremiljøet. Som tidligere nævnt vil denne opgave fokusere på, hvorledes *Klatring* medierer sikkerhed og risiko.

Mediering skal i denne sammenhæng forstås som et udtryk for, hvordan en kommunikativ begivenhed, formidles gennem en aktør inden for feltet. Når man ønsker at analysere kommunikative begivenheder og mediering aktualiseres brugen af diskursbegrebet. Diskurserne der igennem magasinets mediering kommer til udtryk, bidrager til at konstituerer en social praksis. Med andre ord giver medieringen og den efterfølgende sociale praksis, mulighed for forskellige måde at handle på, som giver mening i en bestemt situation. Herved dannes der en forståelse af den diskursive praksis, det vil sige de sociale konsekvenser der kommer af den sproglige handling. På den måde bidrager den sociale praksis til at definere, hvilke diskurser inden for feltet der er til rådighed (Jørgensen & Phillips, 1999). Derfor kan *Klatring's* tekster være et produkt af, hvordan der er blevet skrevet og fortsat skrives om sikkerhed og risiko indenfor klatresporten i Norge. Samtidig bidrager de samme tekster ligeledes med at lægge strukturelle føringer på, hvordan man skriver om, tænker og handler når det kommer til sikkerhed og risiko i klatresporten.

1.4 Certificering?

Når man taler om sikkerhed, risiko og ulykker i klatresporten, kan det også være relevant at se på hvordan problemstillinger rundt disse temaer kan løses. En af de aktuelle debatter som foregår i klatremiljøet, hvor der er store uenigheder, er certificering af guider og instruktører. Dette er også en tematik som går igen i mit datamateriale, hvilket jeg vil komme tilbage til senere. I Norge er der som udgangspunkt intet krav om en specifik certificering af guider der organiserer ture/klatreture i fjeldet. Der er dog alligevel en række aktører der alle har forskellige interesse når det kommer til certificering eller ikke. Nogle af disse interesser kommer til udtryk i artiklen *Hvem som helst kan kalle seg "fjellfører": Det er cowboystilstander i fjellet* (Holø & Lusæter, 2019) der blev publiceret på NRK i 2019. Overskriften i denne artikel trækker på intertekstualitet i form af udtrykket cowboystilstande, hvor der trækkes paralleller til det vilde vest, hvor love og regler kun blev overholdt i lille grad. I artiklen argumenterer præsident i NORDTIND (Norske Tindeveiledere, de internationale godkendte fjellførere i Norge) Leif Magnussen for at der er ikke-certificerede guide, der driver med farlige metoder og det er disse aktører som er ansvarlige for cowboystilstandene. Magnussen mener at ” (...) noe bør gjøres, fordi han ser uheldige episoder med usertifiserte guider.” (Holø & Lusæter, 2019). Der er altså her tale om en

fortaler for en grad af certificering fra en aktør, som selv uddanner certificeret guider. En anden aktør der får taletid i artiklen er André Horgen, som på daværende tidspunkt var førstelektor ved Universitet i Sørøst-Norge og forsker i sikkerhed indenfor friluftsliv. Horgen mener i modsætning til Magnussen ikke at certificering er svaret: “Jeg vil si at personlige egenskaper ved en guide er viktigere enn at vedkommende er sertifisert eller ikke. Det finnes ikke dokumentasjon på at sertifisering virker” (Holø & Lusäter, 2019). I artiklen kommer der en professionsdebat om certificering og eventuelt monopol indenfor certificering til udtryk. Et sådant monopol er ikke i overensstemmelse med, den model vi ser i Norge i dag, hvor der uddannes guider og fører fra Den norske turistforening, Norsk Fjellsportsforum, NORDTIND samt høgskoler og universiteter. Dette står i modsætning til alpelandene hvor ”Fjellfører” er en beskyttet titel (Holø & Lusäter, 2019). Der er altså en igangværende professionsdebat i det norske klatremiljø, som i bund og grund handler om at gøre alpine aktiviteter mere sikre, men overbevisningen om metoden til at øge sikkerheden skaber konflikter. Disse konflikter kommer også til udtryk i magasinet *Klatring*, hvilket vil vises i resultatkapitlet.

2 Problemstilling:

Det overstående indledningskapitel viser på til feltet klatring som et felt i udvikling, både når det kommer til øget deltagelse og dermed også den mulige risiko for øget antal ulykker. Indledningen viser også magasinet *Klatring* som en aktør der igennem tiden har været toneangivende og deltagende i debatten indenfor klatring som sport og aktivitet. Samtidig er der spændinger i klatresporten og diskussionen om hvordan man gør sporten sikrere. Det er derfor relevant at se på hvordan magasinet *Klatring* som den aktør det er, omtaler sikkerhed og risiko i magasinet, samt hvilket argumenter og diskurser der bruger i omtalen af sikkerhed og risiko. Det leder opgaven videre til problemstilling for denne opgave, der lyder som følgende:

Hvordan omtales sikkerhed og risiko i magasinet Klatring?

Hvilke diskurser trækker Klatring på i sin omtale af sikkerhed og risiko?

2.1 Væsentlige begreber

Diskurs: En generel definition af diskurs kan være en som Grønmo (2016) kommer med i bogen *Samfunnsvitenskapelig metoder*: "Med diskurs menes da et system av ideer, oppfatninger og begreper om forhold i samfundet" (s. 282). Når jeg bruger begrebet diskurs i denne opgave er det altså en henvisning til sådanne systemer.

Sikkerhed: Sikkerhed eller sikker klatring anvendes i denne opgave som at søge mindst mulig risiko i den aktivitet, der drives med. Dette betyder dog ikke at der ingen risiko er, men at den er forsøgt minimeret.

Risiko: Geir Evensen (2019), har i sin bog *Sikker klatring* præsenteret en kendt formel for risiko, der lyder således **RISIKO = SANDSYNLIGHED X KONSEKVENNS** (s. 18). Når i denne opgave nævner risikobegrebet er det altså denne måde at tænke risiko på. Jeg vil også bruge begreber som risikotagning og risikovillighed. Disse begreber viser til viljen og lysten til at tage en accepteret risiko.

Klatring: Klatring definerer jeg i denne opgave, som være aktivitet, både inde og ude,

hvor hensigten er at bevæge sig opover i stejlt terræn. Klatring rummer derfor både fjellsport, indeklatring, isklatring samt andre klatrediscipliner.

Klatring i denne opgave er også navnet på magasinet, der er brugt som empirisk grundlag for analysen. Når der refereres til magasinet, vil det enten gøres som: "magasinet *Klatring*" eller "*Klatring*".

3 Opgavens struktur

Kapitel 4: Er et baggrundskapitel, der giver et historisk indblik i udviklingen af fjeldsport og klatrekulturen i Norge.

Kapitel 5: Indeholder en gennemgang af tidligere forskning i der er fundet relevant i forhold til denne opgaves problemområde.

Kapitel 6: Består af en gennemgang af hvordan de udvalgte tekster til opgaven er valgt, samt hvordan analysen af disse tekster er udført i praksis. Består af opgavens teoretiske og metodiske baggrund. I dette kapitel redegøres der for diskursanalyse og Fairclough's kritiske diskursanalyse, samt essentielle begreber som har været der metodisk rammeværk for udformningen af denne opgave.

Kapitel 7: Dette kapitel udgøres af en præsentation af resultater fra analysens. Yderligere indeholder kapitlet en tolkning af de væsentligste diskurser i *Klatring's* fremstilling af sikkerhed og risiko indenfor klatring.

Kapitel 8: Her præsenteres er opgavens konklusion. Her opsummeres resultater af analysen og viser hvordan disse resultater er med til at fremme en speciel tænkning af sikkerhed og risiko indenfor klatresporten.

Kapitel 9: Afslutter opgaven

4 Baggrund

For at kunne forstå hvordan nutidens sikkerheds- og risikotænkning er opstået og opfattes i det norske klatremiljø i dag, kan være relevant at vide noget om den historiske baggrund og udvikling frem til i dag. Dette kapitel vil altså tage for sig en kort gennemgang af hvordan klatringen er blevet til den sport- og friluftslivsaktivitet, som vi kender i Norge i dag. Fokuset i denne gennemgang vil være på, hvordan der i klatremiljøet er blevet set på sikkerhed og risiko igennem tiderne. Ligeledes vil dette kapitel tage for sig hvilket normer, der har været toneangivende indenfor klatresporten og om disse normer har ændret sig frem til i dag. I følgende kapitel vil der også være henvisninger til aktører, der igennem tiden har bidraget til at definere klatresporten i Norge som vi kender det i dag. En stor del af forståelse for disse normer kommer fra en sproglig synsvinkel, hvor fokuset har været på, hvordan der blevet skrevet/snakket om klatring, sikkerhed, brug af hjælpemidler, med mere.

4.1.1 Udstyr, metoder og normer ændrer sig

I dette afsnit vil jeg give en kort gennemgang af fjeldsporten og klatringens udvikling i Norge, og hvordan denne udvikling har en indflydelse på hvordan der blev set på risikoen og sikkerhed, indenfor klatresporten frem til i dag.

Tindesporten eller fjeldsporten, starter for alvor i Europa, med bestigning af Europas højeste fjeld Mont Blanc, den 8. august 1786. Efter denne bestigning begyndte det at gå stærkt, med bestigningerne af mange af de mest karakteristiske fjelde i Europa, og tindesporten gik ind i en periode fuld af førstebestigninger der kaldtes "The Golden Age" (Norsk Tindeklub, 2007) I denne tidsperiode handlede det om at nå toppen, med alle midler der var tilgængelige. Det var det at nå målet nemlig fjeldtoppen, der gav kredibilitet, og i mindre grad hvordan man kom til toppen. Man kan altså tale om at nå toppen "by all means".

Et eksempel Strømme (2004) trækker frem, som jeg mener der kan trække nogen paralleller frem til i dag, er måde man ser op til en vis risikotagning og dristighed. Strømme viser til et citat fra Emanuel Mohn, hvor Mohn beskriver Wiiliam Slingsby og hans egenskaber som klatrer. Citatet lyder således: "Slingsby viste sig her, som overalt senere, som en udmærket fjeldmand, ligeså sikker og let som kjæk og dristig, energisk,

sterk og udholdende, skarpsynt, snærtænkt og snarrådig; han var i alle henseende min overmand" (Strømme, 2004, s. 51). I et sådant citat kan man uddrage at de adjektiver, Mohn beskriver Slingsby med, blandt andet dristighed og snarrådig, gør ham til en overmand. Slingsby pressede i sin tid grænserne for norsk fjeldsport, blandt andet med hans måske mest berømte førstebestigning af Store Skagastølstind i 1876. Bestigninger af denne type indebærer jo en form for risiko, selv den dag i dag. Dog gav Slingsby selv tydeligt udtryk for at man i størst muligt omfang skulle handle forsigtigt "Vær dristig, men vær forsigtig. Når du er på noget sted, som du tror er farlig, husk på dem hjemme og gå tilbage, medens der endnu er tid. Feighed er ikke at rose, men forsigtighed er en dyd. Dumdristighed er ligefrem slethed." (Slingsby, 1884, s. 16 i Horgen, 2016, s. 219). Man kan tolke dette som at dristighed var positivt, men grænsen mellem dristighed og dumdristighed var en hårfin balance, som ikke blev set positivt til hvis man overskred. Fra slutningen af 1700-tallet frem mod slutningen af 1800-tallet skete der en gradvis udvikling i metoden man klatrede med. Man gik fra at "by all means" var anerkendt og legitimt til at Albert Fredrick Mummerys formulering "by fair means" blev idealet omkring 1880. De redskaber som ikke var "lovlige", som for eksempel brug af stiger, blev derimod set på som værende "by fear means" (Horgen, 2016, s. 221). Det var altså nu ikke længere nok at nå toppen, det skulle gøres med de legitime redskaber, der på denne tid var reb og isøkse. Der ses allerede på dette tidlige tidspunkt en grad af sportificering, hvor sportsmandsskip og brugen af den legitime metode fik fokus og gav kredibilitet. Denne type klatring, hvor sikringskæde og brugen af udstyr ikke var beregnet til at holde fald, førte til sikkerhedstænkning hvor normer var at førstemanden aldrig falder. Denne norm kan tænkes at danne grundstenen for "tur efter evne" begrebet som stadig er udbredt den dag i dag, hvilket også underbygges af danske Carl Halls indstilling om at klatring som "ligger over ens kræfter" var utilladeligt (Horgen, 2016, s. 220). Da nyt udstyr som pitons (en tynd spids bolt man banker ind i sprækker) blev introduceret, som hjælpemiddel i klatresporten skabte det splittelse:

New mountaineering techniques had evolved, their adherents claiming Mummery as a spiritual father, and new mechanical aids had been introduced such as the piton and the karabiner clip which allowed climbers to attack previously impossible faces. The British and, to a degree, the French and Swiss, rejected pitons and the like as unsporting. (Fleming, 2000, s. 343)

Klatremiljøet var på denne tid altså ikke altid enige om hvilket hjælpemidler der var legitime at bruge under bestigningerne og nogen hjælpemidler, såsom piton blev altså at

dele af klatremiljøet set på som usportslige, men de blev accepteret af andre.

I 1908 blev Norsk Tindeklub (NKT) oprettet og ifølge Geir Grimeland i bogen *En historie om klatring i Norge 1900-2000* (Grimeland, 2004) blev den engelsk Alpine Club et forbillede for holdninger og praksisser i Norge, og disse holdninger og praksisser blev især importeret til NKT. Når der har været en sådan import som Grimeland (2004) påpeger, at der også har været ideimport af sikkerhedstænkning, da har båret sig med gennem tiderne.

Et eksempel på en sikkerhedskultur som blev vægtlagt i de tidlige dage af NKT, hvor NKT var under stor indflydelse fra The Alpine Club, var reglen om at første manden der leddet under klatring ikke kunne falde. Under en klatretur i Hurrungane i 1908 skulle NKT's første formand, Henning Tønsberg, lede op på Store Midtmaradalstind. Her skete det der i datiden ikke måtte ske. Tønsberg faldt. Tønsberg slap dog med et brækket ben, men trak sig efterfølgende som formand for NKT. Dette kan vise til en kultur, hvor det ikke var socialt acceptabelt at falde eftersom Tønsberg efter faldet trak sig, som formand for den prestigefyldte NKT (Grimeland, 2004, ss. 25-26).

I den tidlige del af 1900-tallet kom der parallelt med denne sikkerhedstænkning, hvor førstemanden aldrig falder en anden type klatring til Norge, nemlig klatring på klippe i lavlandet. Især området omkring Kolsås (etableret i 1904) var et af de tidlige klatrefelter, som blev benyttet til en type klatring hovedsagelig blev set, som øvelsesklatring til den kortere sæson i højfjeldet. Det var altså ikke klatring på det vi i dag ville kalde sportsklatrefelter, som gav prestige, det var derimod klatringen i højfjeldet, der stadig blev set på som den ægte form for klatring.

I perioden fra 1935-1959, skete der så en udvikling i udstyret og brugen af dette. Det var i denne periode at brug af bolte samt karabiner blev mere normalt. Brugen af dette udstyr, gjorde det nemmere at sætte både mellemforankringer og standpladser under klatringen. Denne udvikling blev blandt andet båret frem af Arne Næss senior, som under tilnavnet "Professor Safe & Mr. Wild", averteret for fuld sikkerhed under klatring og mente at bolte bidrog til at gøre klatringen mere sikker (Horgen, 2016, s. 224). Det var også i denne periode, at der som følge af brugen af bolte også kom "regler" for brugen af disse. Næss var en af aktørerne, som havde indflydelse på disse "regler". En af reglerne var blandt andet at det var "usportslig å klippe seg inn på en bolt før den befant seg på høyde med, eller under, «det sted rundt livet hvor førstemann har festet sit

tau»” (ibid., s.224). Denne norm som Næss averteret for og forsøget på at efterleve denne norm skulle eftersigne være årsagen til at klatreren Einar Hoff Hansen omkom under klatring på Kolsås i 1944 (Ibid., s. 224). På den måde var datiden sportslige og sikkerhedsmæssige normer altså tæt sammenvævet. Disse normer deler også lighedspunkt med normer vi i dag kender som stil og klatreetik i klatresporten. Hvor stil af nogen ses, som en væsentlig del af selve klatresporten. Jeg vil komme mere ind på dette i resultatkapitlet om sportsmandsdiskursen.

I perioden 1959-1975 var der stor udvikling i klatreudstyret. En af de nye normer blev at bruge kiler og kamkiler, som enkelt kunne fjernes efter brug, til sikringer. Altså en form for ”clean climbing”, der kan indebære en højere grad af risiko, end klatring på boltede ruter. Det var også i denne periode klatretov blev dynamiske, hvilket var en stort skridt i retning af at det blev sikrere at falde ved ledklatring og derigennem også led udvikling og sportificeringen i retning af det vi i dag kender som sportsklatring, hvor det er vanskelige ruter, der giver kredibilitet og det at falde anses som en naturlig del af sporten og den kropslige udfordring som følger med. Samtidig blev den norske klatreskik og etik forstærket. Man skulle efterstræbe sporløs færdsel, samt at friklatre indenfor sikkerhedens grænser blev gjort til idealet (Strømme, 2004). Der blev altså her trukket en form for diskurs om sporløs færdsel eller friluftslivsdiskurs, ind over klatresporten. Samtidig havde sikkerhedstænkningen i denne periode i højere grad fokus på sikringskæden end på klatrenen selv og grundet nyt udstyr og dets indflydelse på styrken i sikringskæden, blev førstemandsfald nu tilladt, men var fortsat ikke anbefalet. Brugen af udstyr var nu med til at sætte begrænsningerne for hvad der kunne regnes som sikker klatring. På den måde fokuserede sikkerhedstænkningen altså på udstyret og menneskets brug af udstyr som den faktor som defineret hvad sikker klatring er. Dette kan også tolkes som en type sikkerhedstænkning, hvor begrebet ”tur efter evne” bliver vigtigere for at kunne træffe korrekte afgørelser og dermed vælge sikre klatrerute (Horgen, 2016, s. 225). I 1971 publiceret Nils Faarlund i bladet *Mestre fjellet* en artikel under navnet ”En fjellregel – velg tur etter evne” (Horgen, 2016, s. 226). Faarlund argumenteret for at ”tur efter evne” var et alternativ til fjellsikring som eller var på tale i denne periode. Faarlund fik gennemslag og toneangivende organisationer begyndte at bruge udtryk som ”ta ansvar selv”, ”tur etter evne” og ”fjellvett” i stedet for fjellsikring, som ses i for eksempel Sverige (ibid., s. 226). På den kan man argumentere for at Faarlund’s sikkerhedstænkning med ”tur efter evne” vandt indpas.

Fra 1975-1988 fortsatte sportificeringen af klatringen. Man klatrede ikke længere bare de store ruter i fjeldet, men begyndt i højere grad at klatre kortere, men vanskeligere ruter på klipper i lavlandet, som i højere grad også ses den dag i dag. Den dynamiske sikringskæde, samt brug af siddeseler gjorde at fald nu blev en del af klatringen, og ikke længere var noget der blev set ille til. Hjelmen der tidligere havde været et fast stykke udstyr, blev i højere grad lagt hjemme og blev i mindre grad brugt ved klatring i lavlandet. Der skete altså her en ændring i sikkerhedstænkning, når det handlede om klatring i lavlandet. En ændring vi fortsat ser i dag. Ud fra personlige erfaringer, er der en stor del af klatrere, som ikke benytter sig af hjelm ved sportsklatring, men ved klatring i fjeldet eller med naturlige sikringer, er hjelmen mere en norm. Det var også i denne periode at borebolte for alvor blev brugt som sikringer og ikke bare som fæster for rappel (Strømme, 2004). Denne udvikling var også med til at ændre på, hvad fokuset for klatring var. Der blev nu i højere grad opsøgt nye og vanskeligere klatrelinjer, der ellers ikke havde været mulige at klatre sikkert uden brug af borebolte. Klatringen rykkede altså ind i et kapitel, hvor det ikke bare var hvilket fjeld man havde klatret, som gav anseelse, men også hvilke ruter, samt vanskelighedsgraden af denne rute.

Fra 1988-2000, skete der en specialisering i udstyret og brugen af dette. Den norske klatring blev i høj grad påvirket af, hvad der skete i alpelandene. Tilslutningen til klatresporten blev større og især sportsklatring, altså klatring på boltede ruter, blev populær. I denne periode blev der boltede længere ruter og der blev i højere grad sat lighedstegn mellem borebolte og sikkerhed (Strømme, 2004). Der er altså i perioden fra de tidligere tindebestigere i Norge og frem til denne periode, sket en ændring i sikkerhedstænkningen. Som tidligere vist til, var det sikre før i tiden at tage de enkleste vejvalg, benytte de hjælpemidler som var nødvendige – og frem for alt, ikke at falde.

Der har altså med andre ord været en stor udvikling indenfor klatresporten de sidste cirka 200 år. Klatringen og udstyret er blevet sportificeret og specialiseret. Normer for hvad der har givet kredibilitet har også i denne periode ændret sig. Man er gået fra målet om toppen og alle midler mere eller mindre var tilladt, til at det er måden man kommer op på der er det væsentlige. Stil, altså hvordan ruten eller fjeldet klatres er blevet det centrale. Samtidig er der i takt med udvikling i udstyr og klatreteknik, blevet et større

fokus på at klatre vanskelige linjer, fremfor at når toppen på enklest mulige måde. En debat om klatreetik har også igennem perioden været oppe gentagende gange, hvor der i dag i det norske klatremiljø, er heftige diskussioner om boltning af ruter, hvilket er noget jeg vil komme ind på i mit resultat kapitel.

4.1.2 Nils Faarlund og *Mestre fjellet*

I Nils Faarlund samlede værker (2016) skrives der om, hvordan klatresporten og begrebet om en klatresport har opstået fra den gang, hvor englænderne kaldte deres fritidsaktiviteter for sport. Vi har derigennem overtaget begreber som klatresport, bresport og fjeldsport. I magasinet *Mestre fjellet* i 1971 skriver Faarlund yderligere at han er direkte imod konkurrence klatring. (Faarlund, 2016, s. 13). Faarlund argumenterer for at dette var en holdning, som blev delt af store del af det norske klatremiljø, i hvert fald i 1970'eren, altså havde denne holdning en form for hegemoni i det norske klatremiljø i denne tidsperiode. Det norske klatremiljø står, ifølge Faarlund (2016), i opposition til en udvikling af klatresporten, der er set i alpelandene og England. Denne opposition der er i teorien, ses dog ikke altid i praksis når man ser på, hvordan klatring udøves i det norske klatremiljø (Faarlund, 2016). Ifølge Faarlund bør der skelnes mellem klatresporten og klatring som friluftsliv. Faarlund mener risikotagning er en integreret del af klatresporten. Faarlund skriver i afsnittet *Klatring – klatresport – sportsklatring* (2016) "At overleve risikable klatreturer gir høj status (en gammel klatrer innenfor dette spillet er altså en "god" klatrer)" (Faarlund, 2016, s. 76). Altså er risikotagning og den opfattelse af sikkerhed, denne grad af accepteret risiko medfører, en del af klatresporten, ifølge Faarlund.

Klatring som friluftsliv står ifølge Faarlund i en kontrast til denne risikovillighed, der er i klatresporten. Faarlund argumenterer for at: "i klatring som friluftsliv gjelder den avledede norm om tur etter evner (...). Dette innbefatter en vurdering av fjellet krav mot egne forutsetninger og et turvalg med alternativer der til enhver tid gir overskudd" (Faarlund, 2016, s. 76). Her trækkes der på en "friluftslivsdiskurs", hvor kendte normer som "tur efter evne" princippet, bliver trukket ind i klatringens diskursorden, hvor risiko ellers, som tidligere vist til, anses som en del af klatresporten.

Der er altså en ganske markant forskel, ifølge Faarlund, på klatresportens og friluftslivets syn på sikkerhed og risiko. Man kan dermed tale om en «Faarlundsk

sikkerhetstænkning», der er i overensstemmelse med friluftslivsbegrebet om tur efter evne. Et begreb som Faarlund trækker ind i klatresporten og sætter, som en norm hvis man ser på klatring som friluftsliv. Hvis man indtager en position i overensstemmelse med denne type sikkerhetstænkning, bør man ikke presse grænser under klatring da det ikke er i tråd med tur efter evne princippet. Dette kan forstås som en form for ”norsk tradition” indenfor friluftslivet og i dette tilfælde klatresporten og fjeldsporten. Denne norske tradition argumenteres der dog imod af André Horgen i artiklen *Respons på fare i naturen, holdninger til sikkerhet i friluftslivet* som er en del af bogen *Ute* (Horgen, 2016). Her argumenteres der for:” Norsk tradisjon er langt på vei konstruert i kontrast til et generalisert bilde av andre lands tradisjoner. På denne bakgrunn må forestillingen om at det finnes en genuin norsk tradisjon, sees på nærmest som en myte.” (s. 211). Der er altså tale om forskjellige aktører, som har forskjellige billeder af, hvordan den norske fjeldsportstradition og sikkerhetstænkning rundt denne er opstået.

4.2 Sikkerhed i Klatring og Fri Flyt AS

Magasinet *Klatring* har altså gennem de sidste årtier, været en toneangivende aktør på scenen i det norske klatremiljø, igennem magasinerne som kan have været med til at forme norsk klatring som vi kender det i dag. Magasinet beskriver sig selv og sin rolle således på hjemmesiden:” Norsk-klatring er en komplett kilde til informasjon om klatring, enten du er nybegynner eller dreven. Her finner du reportasjer fra klipper, fjellvegger og buldreområder, først og fremst Norge, men også i andre deler av verden.” (Norsk-klatring.no, 2022). I denne rolle som toneangivende aktør i blev boget *Sikker Klatring* (2019) af Geir Evensen, udgivet af Fri Flyt AS forlag. Dette er altså Fri Flyt AS som også ejer magasinet *Klatring*. Og i bogens forord skriver forfatter Geir Evensen således:

For flere år siden begynte jeg å lese ulykkesrapportene på nettsidene til Norges Klatreforbund. (...) En dag spurte redaktør i bladet *Klatring*, Dag Hagen, om jeg kunne tenkte meg å skrive en bok om forebygging av klatreulykker. Han hadde tenkt på et slikt prosjekt lenge, og lagt merke til at det fantes bøker om sikkerhet for toppturer på ski og mange andre aktiviteter, men merkelig nok ikke for klatring (Evensen, 2019, s. 6).

I dette citat ses det at bogen *Sikker klatring* (Evensen, 2019), der er udgivet af Fri Flyt AS, altså er skrevet på baggrund af opfordring fra redaktøren for magasinet *Klatring* Dag Hagen. Som citatet overfor også siger, er der ifølge Evensen og Hagen ikke nogen

bøger som denne i Norge fra før, og denne bog kan altså dermed blive det første til at tage dette emne op i den skala som bogen gør. Dermed kan det antages at forlaget Fri Flyt AS og dermed også magasinet *Klatring*, markerer at sikkerhed inden for klatring er noget, der betragtes som væsentligt for deres virksomhed.

Dette baggrundskapitel har haft til hensigt at vise til tidligere tiders måde at tænke risiko og sikkerhed på samt redegøre for udviklingen i denne tænkning fra fjeldsportens start i Norge fra mod i dag. Samtidig har jeg forsøgt at positionere magasinet *Klatring* som aktør indenfor risiko- og sikkerhedstænkning, samt viser til andre aktører såsom Nils Faarlund. Alt dette er gjort for at give en baggrund på hvilket ståsted magasinet *Klatring* skriver ud fra.

5 Tidligere forskning

5.1 Litteratursøg:

Det har generelt været meget begrænset hvad jeg har kunne finde af tidligere forskning, der beskæftiger sig med klatring og sikkerhed i et diskursperspektiv og ser på hvordan et medie fremstiller sikkerhed og risiko. Jeg har søgt på google scholar på forskellige søgeord som: Climbing+discourse, Climbing+safety, Climing+media. I tillæg søgte jeg på de samme ord på norsk både på google scholar og Oria. Resultatet af disse litteratursøg har givet nogen resultater der kunne bruges til at skabe en ramme om denne opgave. Disse artikler er beskrevet i afsnittet nedenfor. Yderligere har jeg fundet tidligere masteropgaver, doktorgradsopgaver og bøger, der har bidraget til et forskningsmæssigt generelt bagtæppe.

5.2 Artikler og bøger:

Ifølge artiklen *Sikkerhedsdiskursen i norsk friluftsliv og fjellsport* af André Horgen (2017) er der i det norske friluftsliv er der en generel sikkerhedstænkning der ligger i tråd med fjellvetlinjen. Altså at alle har ansvar for de selv. Der er vises også til en forestilling om en norsk klatreskik. En del af den sikkerhedstænkning der i dag ses kan altså være formet i 1967-1974 da store dele av sikkerhedsdiskursen indenfor norsk friluftsliv blev dannet (Horgen, 2017).

Som en forlængelse av det jeg skrev i afsnittet om baggrund for valg af emne vil jeg igen fremhæve artiklerne *Respons på fare* (Horgen, 2016). Her konkludere Horgen at den norske fjeldsportskulturen er bygget på bygdefolkets tradition for færdsel til fjelds sammen med idé import fra andre landet. Men også at det er der er en genuin norsk fjeldsportstradition, ses som en myte. Dette er relevant på grund af den opfattelse denne ”myte” om den genuine fjeldsportstradition kan have afspejlet sig i den dominerende sikkerhedsdiskurs vi ser i dag.

Også artiklen *Kultur for skredsikkerhet i Norge, 1960-2020* (Horgen & Christoffersen, 2021) kan have nogen grad af relevans for mit eget masterprojekt. Her ser Horgen og Christoffersen på diskursen rundt sikkerhed og risiko inden for skred i denne

tidsperiode. Yderligere ses der på hvilken sikkerhedstænkning der har været den dominerende indenfor skredfeltet i denne tidsperiode. Blandt andet er der i artiklen reference til den måde Nils Faarlund ser friluftslivet som en kamp mod den naturvidenskabelige tænkemåde. En sådan måde at se friluftslivet på, kan være modvirkende til noget af den videnskab, som ligger bag for eksempel udvikling af nyere og sikrere udstyr eller nye sikkerhedsrutiner, som bygger på en videnskabeligt datagrundlag.

Dr. Cathrine Palmer, der har bidraget med kapitlet *Death, danger and the selling of risk in adventure sports* til bogen *Understanding Lifestyle Sport: Consumption, Identity and Difference*, skriver om hvordan medier bidrage til en diskurs hun kalder "discourse of extremity" (Palmer, 2004, s. 57). Dr. Palmer, mener at den måde medier, både små medier, men også i nyere tid massemedier, fremstiller det som Dr. Palmer kalder for "adventure sports" har ført til et kollaps i den tidligere distance der har været til den risiko denne type aktiviteter indebærer. Dette kollaps har gjort at, der ifølge Dr. Palmer, kan være en opfattelse af at alle kan deltage i denne type aktiviteter.

Artiklen *Rock Climbing, Risk, and Recognition* af Tommy Langseth og Øyvind Salvesen (2018) ser på sammenhængen mellem villigheden til at tage risiko og opmærksomheden det giver i klatresporten. I artiklen nævnes blandt andet nogen træk som findes igen i mit datamateriale, som indgår i en sportsmandsdiskurs, nemlig at der er stile indenfor klatring som har mere værdi end andre:

In alpine climbing, the so-called "alpine style," where the climbers carry all their gear to the top in one push, is considered better the "capsule style" and "siege tactics," which are, again, considered a better style than that of commercial expedition climbing. These styles are all values held by the climbing community, and can be seen as forms of symbolic capital. (Langseth & Salvesen, 2018, s. 6)

Dette sammen med det følgende citat viser at, der ifølge Langseth og Salvesen (2018), er tendens til at de mere risikofyldte discipliner indenfor klatresporten, er dem der har højest status og legitimeringen af risikotagning i klatresporten gemmes væk under begrebet som stil og etik: "But still, the risk-recognition nexus is taught under the disguise of "style" and "ethics" in climbing courses and introduction books" (Langseth & Salvesen, 2018, s. 6). Artiklen konkludere med følgende:

To cash in on the symbolic capital that risk-taking is, certain considerations must be taken into account. An act deemed foolhardy by other climbers will not grant

any status. The climber must show that they are in control and have margins on what they are doing. They must also show that there is correspondence between their skills and the risk they are taking. On the other side, doing a climb that is considered too easy or safe for skilled climber would not bring recognition either. (Langseth & Salvesen, 2018, s. 9)

Denne artikel er relevant for min egen opgave da den griber ind i feltet om risiko og risikotagning i klatring. Samtidig er artiklen inde på begreber som stil og klatreetik, hvilket også er begreber jeg finder i mit eget datamateriale.

Artiklen *Climbing High or Falling Flat? Representations of Female Rock Climbers in Climbing Magazine (1991-2004)* af Sarah Vodden-McKay og Lea Ann Schell (2010) undersøger, hvordan kvinder bliver fremstillet igennem billeder og tekst i det amerikanske klatremagasin *Climbing*. Denne artikel danner en ramme for min egen opgave da det i denne opgave også understreges, hvor stor indflydelse portrættingen af temaer i fremtrædende magasiner kan have på læserne, hvilket ses i følgende citat:

We also suggest that the paucity of coverage given to women climbers in the magazine has implications for women climbers and the climbing community. As this popular medium provides an avenue to promote climbing as sport and recreation, the lack of female role models does little to encourage women to consider climbing as an acceptable athletic endeavor. (Vodden-McKay & Schell, 2010, s. 149)

Hvis denne indflydelse som magasinet *Climbing* kan have på sin læsere kan overføres til Norges største klatremagasins indflydelse på sine læsere, kan det altså tænke at det fokus på sikkerhed og risiko der medieres i magasinet *Klatring* ligeledes kan have indflydelse på det norske klatremiljø.

5.3 Masteropgaver:

Hovedfagsopgaven fra Ketil Strømme *Fra spikerstøvler til limbolter* (2004), beskæftiger sig med sikkerhedsfilosofien i det norske klatremiljø samt ændre i udstyr, metoder og de normer der har været de dominerende indenfor klatres- og fjeldsporten fra midten af 1800-tallet og frem til 2004. De tendenser Strømmer viser til i sin hovedfagsopgave, har relevans, som historisk baggrund for min opgave, da disse tendenser kan have dannet grundlag for den sikkerheds- og risikotænkning, vi ser i dag.

En anden tidligere masteropgave der kan være relevant for mit projekt, er *Sikkerhetens mange ansikter* (Lepikkö, 2011). Denne masteropgave omhandler sikkerhed i friluftslivet og tager med et udgangspunkt i diskursanalyse til opgave at undersøge hvordan der bliver kommunikeret og knyttet meninger op til emnet sikkerhed i det norske skimagasin Fri Flyt og et finsk skimagasin Skimbaja. Lepikkö tager mest udgangspunkt i Laclau og Mouffes diskursteori, men er dog også inde på Fairclough. Denne opgave giver et spændende indblik i hvordan sikkerhedsdiskursen i andre grene af friluftslivet end klatring. Lepikkö (2011) ser bør hvordan diskurser kommer til udtryk, hvor der er et særligt fokus på det at skille sig ud fra mængden, altså en form for distancering indenfor feltet. Denne distancering kalder Lepikkö for "den hegemoniske sikkerhedsdiskurs". Lepikkö's masteropgaver giver et interessant perspektiv på hvordan sikkerhed medieres i friluftslivet, og skaber plads til yderligere forskning af dette område, især inden for andre grene af friluftslivet.

Jeg har også set på Anders Steen Hansens masteropgave, der tager for sig sammen metodiske tilgang til et andet felt, nemlig skredsikkerhedsdiskurs i Fri Flyt (Hansen, 2020). Hansens opgave er i høj grad relevant da den belyser et felt indenfor friluftslivet, med de sammen metodologiske briller, som jeg benytter mig af i min opgaver. Så selvom feltet, der forskes på, er forskelligt vil der muligvis være paralleller at trække mellem de to felter og der vil muligvis ses nogen af de samme diskurser. Det er især interessant da Fri Flyt A/S er ejer af både magasiner Fri Flyt og magasinet Klatring. Det er derfor interessant om, der findes lighedstegn i, hvordan sikkerhed og risiko medieres i de to magasiner. Dette er altså også en masteropgave der giver plads til yderligere forskning på området friluftsliv, medier og sikkerhed.

I mastergradopgaver fra Lilly Posner *Virtually Invincible: The Impact of Social Media Presentation on Rock Climbing* (2020), ser Posner på hvordan sociale medier kan have indflydelse på opfattelsen af klatring. Hun referer blandt andet Dr. Catherine Palmer som jeg også selv tidligere har nævnt, der skriver om en kommercialisering og en medieret normalisering af ekstrem sport kan medføre en risiko for at folk får den opfattelse at, der ikke går noget galt, altså at der bare er en lille grad af risiko forbundet med at dyrke denne type ekstrem sport. Posner skriver yderligere om anden forskning fra Heike Puchan der bakker op om dette udsagn fra Dr. Palmer.

Puchan echoes Palmer's concerns, fusing the mainstream acceptance of commercialism in extreme sports with anyone seeking a healthy outdoor lifestyle. Puchan suggests that the demographics of participants are "opening up" as a response to advertisements promoting mountaineering as a fitness trend in magazines such as Men's Health (Posner, 2020, s. 11).

Altså at der kan ske en tendens til at aktiviteter såsom "mountaineering" på norsk kaldet fjeldsport, kan blive promoveret, som en fitness trend, og ikke som den risikofyldte aktivitet det i realiteten er.

5.4 Behov for yderligere forskning:

Tidligere forskning jeg har fundet, har beskæftiget sig med sikkerhedsdiskurser enten indenfor friluftslivet generelt, eller andre specifikke grene af friluftslivet, der er for eksempel som tidligere vist til gjort en del forskning på skredsikkerhed som tilfældet fra Hansen (2020) og med et fokus på de diskursive praksisser og hvordan disse diskursive praksisser producere det Horgen (2016) kalder en respons på fare. Det har derimod ikke været muligt at finde noget tidligere forskning der beskæftiger sig med, hvordan disse diskursive praksisser har indflydelse for produktionen af sikkerhedsparadigmer inden for klatresporten og klatremiljøet. I Horgen (2016), hvor fokuset er på sikkerhedskulturen i et historisk perspektiv, bliver der efterspurgt lignende forskning der knytter sig til norske sikkerhedstraditioner indenfor friluftslivsfeltet: "Hvordan har norske sikkerhetskulturer blitt formet og omformet i samspillet mellom friluftslivets profesjonelle aktører og samfunnsstrukturer, som medier, regelverk og domstoler?" (Horgen, 2016, s. 230). Denne efterspørgsel sammen med den konklusion Vodden-McKay & Schell (2010) kommer med i deres artiklen om den indflydelse klatremagasiner kan have på klatremiljøet igennem deres mediereing, skaber et rum med behov for yderligere forskning på feltet der omhandler medieringen af sikkerhed og risiko i medier som magasinet *Klatring*.

6 Teori og metode

Metodisk og teoretisk har jeg valgt Fairclough's kritiske diskursanalyse som grundlag. Hele hensigten med dette masterprojekt har været at kortlægge hvordan sikkerhed og risiko konstrueres diskursivt som fænomen i magasinet *Klatring*. Fremgangsmåde til det metodiske arbejde, har været en metodisk gennemgang af de udgivet magasiner af *Klatring* i årrækken 2005-2020. Fra disse magasiner er der udvalgt artikler, der omhandler temaet sikkerhed og/eller risiko. Efterfølgende er de relevante artikler blevet analyseret, med henblik på at kortlægge de forskellige temaer og diskurser der kommer til udtryk i artiklerne. Denne analyse er blevet gennemført med udgangspunkt i Fairclough's kritiske diskursanalyse, som udgør en værktøjskasse for sproganalyse. Diskursanalyse skal ikke ses bare som én tilgang, men mere som en række af tværfaglige og transdisciplinære tilgange. Disse tilgange kan anvendes over et bredt spekter af sociale felter i flere forskellige typer af undersøgelser (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 9). Dette afsnit hedder teori og metode, men beskæftiger sig med kritisk diskurs analyse. Årsagen til at jeg har valgt at samle teori og metode til et kapitel er at Fairclough selv siger at hans kritiske diskursanalyse er lige så meget en teori som en metode. "KDA er efter min mening lige så meget en teori som en metode – eller rettere: et teoretisk perspektiv på sprog..." (Fairclough, 2008, s. 93). Formålet med det følgende kapitel, er at redegøre for, hvordan jeg har benyttet mig af Fairclough's kritiske diskursanalyse, til at analysere, hvordan *Klatring* konstruere sikkerhed og risiko i de teksterne i magasinet. I det følgende kapitel vil jeg redegøre for de søgestrategier jeg har benyttet, hvordan tekster er udvalgt og dataudvalget er blevet afgrænset og hvordan de udvalgte tekster er blevet analyseret med Fairclough's kritiske diskursanalyse sommer rammeværk. Efterfølgende vil jeg redegøre for den kritiske diskursanalyse og hvordan den danner grundlag for metode og teori i denne opgave. Til sidste vil jeg komme ind på hvordan analysen er blevet foretaget i praksis, samt en afsluttende kritik af metoden.

6.1.1 Magasinet

Magasinet *Klatring* der nu er ejer af Fri Flyt AS, er et magasin der udkommer cirka seks gange om året. Magasinet indeholder som regel nogen faste elementer som en leder, udstyrsanmeldelser, nyheder fra klatremiljøet i ind- og udland, artikler med et historiske perspektiv og en række af mere eller mindre faste spalte, der gennem årene har ændret sig lidt. Magasinet *Klatring* beskriver magasinet således på egen hjemmeside under overskrifter *Om norsk-klatring.no* (netsiden til magasinet *Klatring*):

Norsk-klatring er en komplett kilde til informasjon om klatring, enten du er nybegynner eller dreven. Her finner du reportasjer fra klipper, fjellvegger og buldreområder, først og fremst i Norge, men også i andre deler av verden. Møt de toneangivende klatrerne og lese alle de gode historiene som gjør tindesporten unik. Der finner grundige tester av utstyret du vurderer å kjøpe og oppdaterte artikler om sikkerhet. (Norsk-klatring.no, 2022)

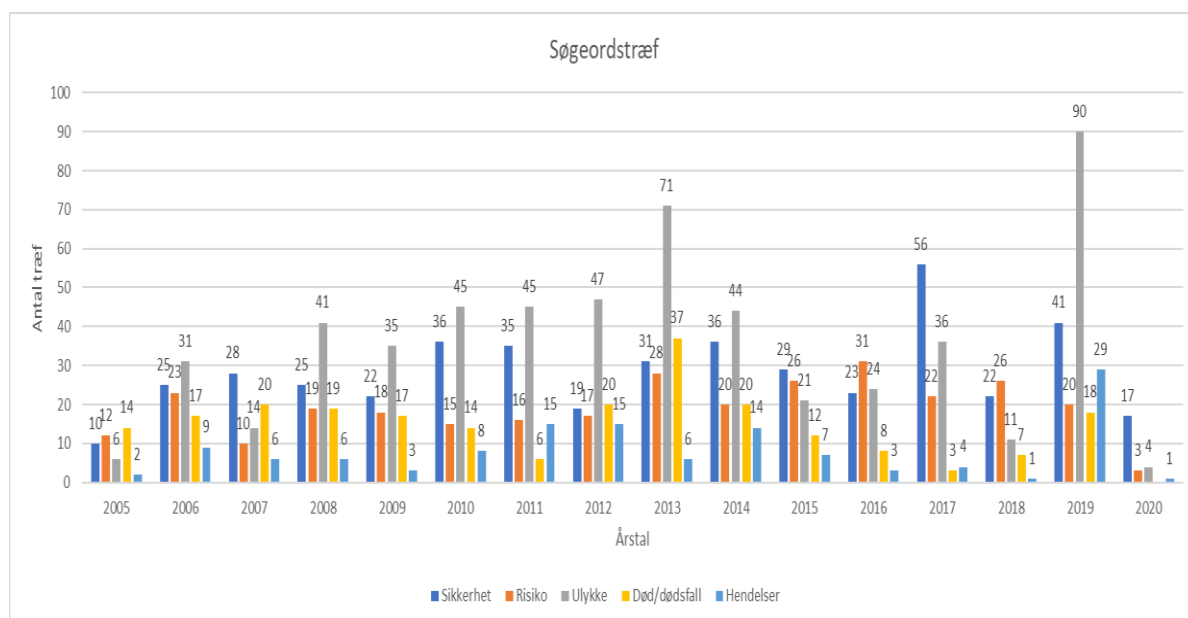
Formen på magasinet har mere eller mindre forblevet, den samme i den 15 års periode jeg har beskæftiget mig med, dog med ændringer i nogen af de faste spalter og i en vis grad også fokus på forskellige temaer igennem tiden. For eksempel startede artikelseerien *Sikre sider* i 2008. Denne artikelseerie har været en væsentlig del af den metodiske analyse og jeg vil komme tilbage til denne senere.

Magasinet har også skiftet redaktør i løbet af den tidsperiode, denne opgave beskæftiger sig med. Dette kan have en indflydelse på leder artiklerne, der er redaktørens talerør. En fuldstændig redegørelse af de forskellige artikeltyper, der indgår i analysen i denne opgave, kommer senere i dette kapitel.

6.1.2 Fremgangsmåde i datasøget

Jeg har i mit datasøg benyttet mig af den tilgang der er til magasinet *Klatring's* på netside for betalende kunder. Her har jeg valgt at lave et bredt søg på følgende fem søgeord i alle 90 magasiner i tidsperioden 01/06-2005 til 08/03-2020, der er tilgængelige på netsiden. De fem søgeord, der er søgt på i disse 90 magasiner er: *Sikkerhet, risiko, ulykke, død/dødsfall* og *hendelse*. Disse søgeord er valgt ud fra at artikler med disse søge sandsynligvis kan berøre temaer der er relevant for min

problemstilling. Samtidig med at datasøget er gennemført har jeg læst artiklerne igennem for at undlade artikler hvor ordet er brugt i en kontekst, der falder uden for temaer, der er relevante for problemstillingen. Dette kan for eksempel være hvis ordet sikkerhet er brugt i sætning som: vi ved ikke med sikkerhed hvem der var førstebestiger. Her er ordet sikkerhed ikke relevant for det søg jeg har sat op i forhold til min problemstilling. Efter dette datasøg på ordene *Sikkerhet*(455 fund), *Risiko*(306 fund), *ulykke*(761 fund), *død/dødsfall*(232 fund) og *hendelse*(129 fund), fordeler fundene sig således over den årrække, der har indgået i søget. Det ses nogen store udsving, med for eksempel yderst få træf i 2005 og 2020, hvilket er fordi der i 2005 kun var 4 magasiner og i 2020 kun 2 magasiner tilgængelig på magasinet *Klatring*'s netside, hvor søget er gennemført.

Figur 1 viser antallet af træf på søgeordene: sikkerhet, risiko, ulykke, død/dødsfall og hendelse i 90 magasiner i perioden 2005 til 2020

6.1.3 Udvalg af data og afgrænsning

Efter det indledende datasøg som resultatet af ses ovenfor, måtte der gøres nogen afgrænsninger af opgave. Denne afgrænsning blev gjort for at de tekster, der er blevet analyseret, havde relevans for problemstillingen denne opgave beskæftiger sig med. Efter det første datasøg på de fem udvalgte søgeord, læste jeg alle artiklerne der havde

træf på et eller flere af søgeordene igennem, for at vurdere artiklens relevans for projektet. I den forbindelse er der gjort afgrænsninger på baggrund af relevans. Det kan for eksempel være artikler hvor ordet sikkerhet indgår, men i en sammenhæng der ikke er relevant for denne opgaves problemstilling. Et eksempel på det kan være: ”Selv om rappellering ikke var like belastet den gangen, holdt jeg for sikkerhets skyld kjeft om denne meningsløse sysselen da jeg som 15-åring omsider fant veien til Bergens første innendørs klatrevegg.” (Gravdal, 2009, s. 43). Her indgår ordet sikkerhet, i en kontekst der gør at det ikke er relevant for problemstillingen.

Udover at frasortere artikler, hvor søgeordstræffene er som beskrevet overfor, frasorterede jeg også artikler, der havde træf på søgeord i en kontekst der gav mening for problemstilling, men i så lille en grad at disse artikler blev undladt i opgaven. Dette kan være udstyrsreklamer, rejseguides, historiske baggrundsartikler mm.

Efter disse to sorteringer stod jeg tilbage med 90 artikler. Disse artikler blev nærlæst og jeg vurderede hvilket artikler der ville have den største relevans for min problemstilling. Jeg valgte i dette analysearbejde at have størst fokus på artikler der var skrevet af mere eller mindre fast redaktion på magasinet *Klatring*, for eksempel ledere og artikelserien *Sikre sider*. Ud over det valgte jeg artikler, det skilte sig ud ved særlig at have sikkerhed og risiko som det hovedsagelige fokus. Dette kan være debatter eller kronikker. Da denne afgrænsning var gjort, stod jeg tilbage med 45 artikler, som alle har været genstand for grundig analyse. Langt størstedelen af disse 45 artikler indeholdt spor af de 5 hoveddiskurser jeg senere vil redegøre for. Dog er der kun direkte refereret til 22 ud af de 45 artikler, da det er i disse artikler diskurserne kommer mest tydeligt til udtryk. En liste med de artikler, genre samt faner kan ses i det følgende afsnit, hvor de artikler der er refereret direkte til er fremhævet med fed skrift.

6.1.4 Tekstudvalg

Figur 2 herunder viser udvalget af tekster bestående af ledere, profiler, baggrundsartikler mm. Der er, for at skabe overblik over indholdet, gjort en inddeling af indholdet baseret på genre. En sådan type inddeling, er også brugt som en type kodning af kildemateriale, som kan bruges i analysen af datamaterialet som bliver gennemgået senere i opgaven. Den inddeling der er der vises i figur 2 skal også ses som en som

værende en del af de indledende processer i analysen. Jeg har brugt bogen *Journalistikkens grundtrin* af Solveig Schmidt og Mette Mørk (2016), som er en grundlæggende introduktion til grundlæggende journalistiske metoder, teorier og træk der gør sig gældende i journalistisk. Denne bog er benyttet til at inddele teksterne i journalistisk genre og jeg har samtidig brugt *Klatring's* egne fane som en yderligere inddeling.

Nr.	Artikel	Type	Fane
1.	Arnesen, L. (2010, April). Min siste solering. <i>Klatring</i> 96, ss. 40- 41.	Profil	Frisolo Nissedal
2.	Aspelund, L. (2017, September). Kortreist sikkerhetsarbeid. <i>Klatring</i> 141, ss. 44-45.	Baggrundsartikel	Sikre sider
3.	Aspelund, L. (2019, April). Bakkekontakt. <i>Klatring</i> 150, ss. 46-48.	Baggrundsartikel	Sikre sider
4.	Bø, S. (2015, Mai). Klippesjekken. <i>Klatring</i> 125, ss. 52-53.	Baggrundsartikel	Sikre sider
5.	Evensen, G. (2018, November). Fot og gæli . <i>Klatring</i> 148, ss. 68-75.		
6.	Gjersøe, V. (2018, Febuar). Korrekt bruk av Grigri. <i>Klatring</i> 143, ss. 40-43.	Baggrundsartikel	Klatreskolen
7.	Hagen, D. (2008, September). Den nådesløse isdronningen. <i>Klatring</i> 86, s. 6.	Leder	Leder
8.	Hagen, D. (2013, Oktober). Med rett til å bolte? <i>Klatring</i> 117, ss. 16-17.	Debat	Debatt
9.	Hagen, D. (2014, December). Diskusjonen som aldri ville dø. <i>Klatring</i> 124, ss. 8-9.	Leder	Leder
10.	Hagen, D. (2014, November). Klatringens Bremsklosser. <i>Klatring</i> 123, ss. 30-31.	Baggrundsartikel	Sikringshistorier
11.	Hagen, D. (2015, Febuar). Den alvorlige lykke. <i>Klatring</i> 125, s. 9.	Leder	Leder
12.	Hagen, D. (2015, Juni). Trollveggen pionerer. <i>Klatring</i> 127, s. 7.	Leder	Leder
13.	Hagen, D. (2015, December). Usikker sikkerhet. <i>Klatring</i> 130, s. 9.	Leder	Leder
14.	Hagen, D. (2016, Oktober). Hullete boltedogmer. <i>Klatring</i> 135, ss. 6-7	Leder	Leder
15.	Hagen, D. (2016, Juli). Verdens høyeste galskap. <i>Klatring</i> 134, s. 7.	Leder	Leder
16.	Hagen, D. (2017, September). Din for alltid. <i>Klatring</i> , s. 6.	Leder	Leder
17.	Hagen, D. (2019, Maj). Boltediskusjon i vest. <i>Klatring</i> 151, ss. 12-13.	Kommentar	Impulser
18.	Hagen, D. (2019, April). Helt uten en tråd. <i>Klatring</i> , s. 8.	Leder	Leder

19.	Hagen, D. (2019, Februar). Klatrere i førerretet - uten lappen. <i>Klatring 149</i>, s. 6.	Leder	Leder
20.	Hagen, D. (2019, November). Oppmerksomhet. <i>Klatring 154</i> , s. 8.	Leder	Leder
21.	Johnsen, B. (2016, Oktober). Forhøyet boltemoral . <i>Klatring 135</i> , ss. 20-30.	Baggrundsartikel/ Kommentar	Boltemoral
22.	Kolsrud, D. (2017, April). Borebolter - et spørsmål om etikk eller stil? <i>Klatring 138</i>, ss. 16-17.	Kronikk	Kronikk
23.	Kolstad, N. (2014, November). En hard nøtt? <i>Klatring 123</i> , ss. 52-53.	Baggrundsartikel	Sikre sider
24.	Kolstad, N. (2014, Juni). Lav klatring - Høy risiko. <i>Klatring 121</i> , ss. 50-51.	Baggrundsartikel	Sikre sider
25.	Kolstad, N. (2016, Juli). Kjenn din taubrems! <i>Klatring 134</i> , ss. 48-49.	Baggrundsartiklel	Sikre sider
26.	Magnussen, L. I. (2016, Februar). Fjellet er og skal være en fornybar resurs . <i>Klatring 131</i>, ss. 16-17.	Kronik	Kronikk
27.	NKF ved Styret. (2009, Maj). Kurs og føring bare for profesjonelle? <i>Klatring 91</i>, ss. 18-19.	Debat	NKF
28.	Red. . (2014, juli). Knuter i klatresporten. <i>Klatring 121</i> , s. 17.	Debat	Debatt
29.	Schmidt, C. (2015, Februar). Om bolting, kapping av bolter, lover og etikk. <i>Klatring 125</i> , ss. 18-19.	Debat	Debatt
30.	Tronstad, S. (2008, December). Klatrere overlever mer. <i>Klatring 88</i>, ss. 18-19.	Baggrundsartiklel	Sikre sider
31.	Tronstad, S. (2009, September). Svart sommer. <i>Klatring 93</i>, ss. 20-21.	Baggrundsartikel	Sikre sider
32.	Tronstad, S. (2010, December). Bratt eierskap. <i>Klatring100</i>, s. 66.	Baggrundsartikel	Sikre sider
33.	Tronstad, S. (2010, August). Sikker nok til å sikre? <i>Klatring 98</i> , ss. 56-57.	Baggrundsartikel	Sikre sider
34.	Tronstad, S. (2010, Oktober). Stein! <i>Klatring 99</i> , ss. 56-57.	Baggrundsartikel	Sikre sider
35.	Tronstad, S. (2010, April). Stol på utstyret . <i>Klatring 96</i>, ss. 56-57.	Baggrundsartikel	Sikre sider
36.	Tronstad, S. (2013, Oktober). Høyeste pris. <i>Klatring 117</i>, ss. 60-61.	Baggrundsartikel	Sikre sider
37.	Tronstad, S. (2013, November). Tur etter evne? <i>Klatring 118</i>, ss. 34-35.	Baggrundsartikel	Sikre sider
38.	Tronstad, S. (2014, Mai). Sikkerhet sitter i hodet. <i>Klatring 120</i> , ss. 50-51.	Baggrundsartikel	Sikre sider
39.	Tronstand, S. (2013, Juli). Rappell - bekvemt og farefullt . <i>Klatring 115</i> , ss. 44-45.	Debat	Debatt

40.	Weng, M. (2013, November). Om angst og gradering. <i>Klatring</i> 118, s. 17.	Baggrundsartikel	Sikre sider
41.	Øgreid, O. M. (2014, December). Is i magen. <i>Klatring</i> 124, ss. 42-43.	Baggrundsartikel	Sikre sider
42.	Øgreid, O. M. (2015, December). Overhengende fare. <i>Klatring</i> 130 , ss. 43-44.	Baggrundsartikel	Sikre sider
43.	Øgreid, O. M. (2015, August). Trygg på topptau. <i>Klatring</i> 128, ss. 44-45.	Baggrundsartikel	Sikre sider
44.	Øgreid, O. M. (2018, Juli). Den farefulle reppellen. <i>Klatring</i> 146, ss. 74-81.	Baggrundsartikel	Sikre sider
45.	Øgreid, O. M. (2019, Februar). Ille bra inne! <i>Klatring</i> 149, ss. 40-45.	Baggrundsartikel	Sikre sider
46.	Aspelund, L. (2019, November). Autobetray? <i>Klatring</i> 148, ss. 52-54.	Baggrundsartikel	Sikre sider

Figur 2 viser en oversigt over de udvalgte tekster

Magasinet *Klatring* har i perioden 2005-2020 ikke haft de store variationer i struktur og indhold i magasinet. Magasinet indhold kan kategoriseres indenfor de to hovedgenre informations- og opinionsgenre, hvilke jeg vil beskrive i næste afsnit. *Klatring* har faste elementer der findes i stort set alle magasiner, såsom rapportager, reklamer, test samt andre faste artikelsier. I tabel 2 opføres hvilken journalistiske genre artikler går ind under, samt hvilken fane den givende artikel eller tekst står opført under i det givne magasin. En sådan type genredeling, som der har været brugt her, har ikke været en afgørende del af analysearbejde. Denne inddeling har været medvirkende til at danne et bedre billede af hvilke rammer den givne tekst er skal ses i, samt hvordan de skal opfattes. En genreinddeling som den der er gjort her, skal forhåbentlig også bidrage til læserens forståelse af de givne tekster i deres rette kontekst. Under her ses en beskrivelse af de relevante genrer for denne opgave.

6.1.5 De forskellige typer artikler

Leder

I magasinet *Klatring*'s ledere tager redaktionen på magasinet tematikker, som har en relevans for magasinet fokusområde og ofte har en relevans i forhold til samtiden i samfundet. I magasinet *Klatring*'s tilfælde, er det stort set redaktøren som skriver disse ledere. Ledernes tematik spænder bredt, men bærer ofte et personlig præg, hvor der ofte

bruges pronomener som "jeg", "meg" og "vi". Lederen i magasinet *Klatring* er altså redaktørens mulighed for at have en direkte kommunikationsvej til magasinet læsere, hvor redaktøren har den interaktionel kontrol. Jeg har i magasinerne fra 2005 til 2020 fundet samlet 105 træk på de fem søgeord jeg har opsat for denne opgave, i lederartiklerne. Ifølge Schmidt & Mørk (2016) i bogen *Journalistikkens grundtrin* er ledere kan ledere give udtryk for hele avisen eller i dette tilfælde, magasins holdning. Derfor mener jeg at lederne, som har haft træk på de søgeord der er brugt i denne opgave, er særlig vigtige da de giver udtryk for en klar mening fra magasin inden for det specifikke emne lederen omhandler.

Baggrundsartikler

I 2008 startede *Klatring* en artikelserie ved navn *Sikre sider*. Sikre sider falder ifølge Schmidt & Mørk (2016) ind under den kategori der hedder baggrundsartikler. Her gives der altså en grundig forklaring på emnet der bliver berørt i den givne artikel. Artikelserien *Sikre sider* har siden 2008 været en fast bestanddel af magasinet. Tematikker som bliver berørt i denne artikelserie er hovedsagelig sikkerhed- og risikoaspekter ved klatresporten. Artikelserien er hovedsagelig skrevet af folk der arbejder eller har arbejdet med sikkerhed i Norges klatreforbund (NKF). Så udover at magasinet *Klatring* i disse magasiner fremstiller nogle vinkler og synspunkter på sikkerhed og risiko, får man i denne artikelserie også indsigt i holdninger fra NKF.

Kommentarer

I artikler der ligger under genren kommentarer eller debat, får man fremstilling skribentens personlige holdninger, til den tematik og det emne der berøres. I kommentarer ses der i *Klatring* ofte kommentarer til tidligere artikler eller specifikke temaer, som skribenten af kommentaren, har en kundskab indenfor der gør skribenten i stand til at belyse eller problematisere tematikken gennem denne kommentar.

Debat

Debat er også en genre der flere gange indeholdt et eller flere af de søgeord der har været benyttet i denne opgave. Debatten er på mange måde ens med kommentaren, men omhandler ofte tema der er relevante for samtiden, som et subjektivt svar fra skribenten på problematikker, som er blevet aktuelle i klatremiljøet. I *Klatring* ses der for eksempel

mange debatindlæg vedrørende boltning af ruter, hvilket også kan have et sikkerheds- og risikoperspektiv.

Profiler/portræt

I magasinet *Klatring* er der også i de fleste udgaver af magasinet profiler af personer, der har haft påvirkning på klatremiljøet. Disse profiler eller portrætter bliver ofte taget op i forbindelse med aktuelle begivenheder, som gør portrættet relevant. Det kan være begivenheder, som denne person der portrætteres, har været en del af, eller som det også ses i magasinet *Klatring*, når betydningsfulde personer er afgang ved døden, og portrættet er en hyldest til disse personer og deres indflydelse på klatremiljøet.

Reportager

En reportage kan tage udgangspunkt i forskellige perspektiver. Ifølge Schmidt & Mørk (2016) kan man skille mellem en begivenhedsreportage og en reportage, som tager udgangspunkt i en idé forfatteren til reportagen har.

Begivenhedsreportagens formål er at give et indblik fra første række i en begivenhed. Relevante eksempler på dette i magasinet *Klatring* kan være begivenhedsreportager fra ulykke i ind- og udland. I de tilfælde der har været på denne type begivenhedsreportager i *Klatring*, har der ofte været tale om dybegående reportager, baseret på research som for eksempel interview med overlevende og redningsmandskab, der var på stedet. En del af de artikler fra, som går under fanen *Sikre sider*, har også nogen journalistiske træk fra rapportagegenren. De fremstiller, hvad der er sket på ulykkessteder igennem en gennemgang af hændelsesforløbet, nogen gange bliver, der gået i dybden med detaljer, andre gange mere overfladisk.

6.2 Diskursanalyse – som teoretisk og metodiske rammeværk

Når diskursanalysen kan anvendes, som grundlag for både vores teoretiske og metodiske rammeværk i et projekt som dette, er det fordi diskursanalysen, som det bliver beskrevet i litteraturen, ikke bare skal ses på som en enkel tilgang, som nogen andre metoder måske sommetider kan opfattes. I stedet skal vi se diskursanalysen som: "(...) en række af tværfaglige og multidisciplinære tilgange, som man kan anvende på mange forskellige sociale områder i mange typer undersøgelser" (Jørgensen & Phillips,

1999, s. 9). Dette kan på give nogle fordele, men også nogen udfordringer med hvordan vi som forskere, kortlægger og analyserer diskurser. Dette er noget jeg vil komme mere tilbage til senere i opgaven.

Det er væsentligt, når vi arbejder ud fra et diskursanalytisk perspektiv, at vi er bevidste om hvilken teoretisk grundlag diskursanalysen hviler på. Jørgensen og Phillips (1999) beskriver diskursanalysen som en del af det de kalder en pakkelsøning. Denne pakkelsøning er i høj grad baseret på et socialkonstruktivistisk grundlag. Dette socialkonstruktivistiske grundlag betyder, ifølge Jørgensen og Phillips (1999), at der er fire centrale præmisser, der fælles for en del tilgange af diskursanalysen, der har grundlaget i de socialkonstruktivistiske rødder. Disse præmisser er:

- En kritisk indstilling overfor selvfølgelig viden
 - Historisk og kulturelt specificitet
 - Sammenhæng mellem viden og sociale processer
 - Sammenhæng mellem viden og social handling
- (Jørgensen & Phillips, 1999, ss. 13-14)

Samtidig med at være bevidst om denne socialkonstruktivistiske baggrund for diskursanalysen, må vi også forstå hvilken sprogfilosofi diskursanalysen har sit udspring i. Diskursanalysen sproglige grundlag trækker på strukturalistisk og poststrukturalistisk sprogfilosofi (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 15). En strukturalistisk eller poststrukturalistisk sprogfilosofis udgangspunkt er at vores adgang til virkeligheden, altså den måde vi opfatter virkeligheden på, altid går gennem sproget. Det er igennem sproget repræsentationer af virkeligheden skabes. Disse repræsentationer er ikke bare en slags spejling af en virkelighed som allerede eksisterer. Repræsentationer er derimod med til at skabe denne virkelighed (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 17). Det er ikke ensbetydende med at virkeligheden, betydninger og repræsentationer ikke eksisterer. Det betyder at den fysiske verden og virkeligheden, får sin betydning gennem diskurs. Det vil altså sige at sproget ikke bare er måde hvorpå information eller adfærd kan kommunikeres eller formidles. Sprog er det som Jørgensen og Phillips (1999) kalder for "en maskine", som konstituerer den sociale verden (s. 18).

6.3 Diskursanalyse

Diskursanalyse er et paraplybegreb for en række metodiske tilgange, der kan benyttes til at analysere sociale praksisser og fænomener indenfor et givent felt. Der findes en række forskellige opfattelser af, hvad en diskurs nøjagtig er og hvordan en diskursanalyse gennemføres og anvendes afhængig af hvilken diskursanalytisk fagtradition man tilslutter sig.

En generel opfattelse af hvad en diskurs er kan lyde således: "Med diskurs menes da et system av ideer, oppfatninger og begreper om forhold i samfundet" (Grønmo, 2016, s. 282). Der er altså tale om et begreb, der ser på hvordan der indenfor et felt, det som Grønmo skriver som samfund, dennes ideer og opfattelser der kan danne normer indenfor feltet.

Begrebet diskurs bliver bredt anvendt, men selve diskursanalysen bygger ifølge Jørgensen og Phillips (2010), på et bestemt teoretisk grundlag, på den baggrund bør vi se diskursanalysen som en værktøj i en pakkelsesløsning der er bygget på et socialkonstruktivistisk teori- og metodegrundlag. Det vil altså sige at indenfor diskursanalyse hænger teori og metode tæt sammen. I tillæg bygger diskursanalysen på sprogvidenskab. Det er altså gennem sproget der skabes repræsentationer af virkeligheden. Det er altså igennem en diskurs at sproget får betydning.

Selve diskursanalyse beskæftiger sig med hvordan tager sit udgangspunkt i måden, sproget bruges på. Det vil altså sige, hvordan sproget kan påvirke samfundet og sociale relationer.

Diskursanalysen metodiske tilgang tilslutter sig en strukturalistisk og poststrukturalistisk sprogfilosofi. Denne tilgang til sproget tager sit udgangspunkt i at sproget altid er vores adgang til virkeligheden. Det vil altså sige at repræsentationer af virkeligheden, skabes igennem sproget. På samme måde spiller repræsentationerne en rolle i at skabe virkeligheden. Dette skal ikke forstås som at den virkelige verden, i fysisk forstand, ikke eksistere, men at denne verden opnår sin betydning gennem diskurs (Jørgensen & Phillips, 1999).

6.3.1 Fairclough's kritiske diskurs analyse

Det metodisk grundlag i dette projekt vil være Norman Fairclough's kritiske diskursanalyse.

Den kritiske diskursanalyse er en teori og metode der sigter efter kritisk at stille spørgsmål ved og problematisere relationerne mellem diskursive praksis og sociale samt kulturelle udviklinger (Jørgensen & Phillips, 1999).

Når man benytter sig af Fairclough's kritiske diskursanalyse er det vigtigt at forstå hvordan Fairclough ser på forholdet mellem diskursiv praksis og social praksis. Ifølge Fairclough er diskurs en social praksis, som ikke bare konstituerer den sociale verden, men også konstitueres af andre sociale praksisser. Fairclough skelner også mellem diskursive og ikke diskursive sociale praksisser. Fairclough mener at den diskursive praksis, er en del af et dialektisk forhold eller samspil, med den sociale praksis. Et sådan type dialektisk samspil, som Fairclough beskriver (Jørgensen & Phillips, 1999), gør at den diskursive praksis, bidrager til en reproduktion og mulig forandring af den sociale praksis. På samme måde kan den sociale praksis, have indflydelse på formningen af den diskursive praksis. På den måde er diskurs på med til at skabe og ændre sociale praksisser og strukturer, samtidig med at diskursen afspejler disse strukturer og praksisser (Jørgensen & Phillips, 1999).

6.3.2 Tre-dimensionelle diskursanalyse:

Et centralt punkt i Fairclough's kritiske diskursanalyse er hans tre-dimensionelle model for kritisk diskursanalyse. Som Fairclough skriver i bogen *Kritisk Diskursanalyse* (2008): "Det er et forsøg på at forene tre analytiske traditioner, som hver især er nødvendige for at udføre diskursanalyse" (s. 28).

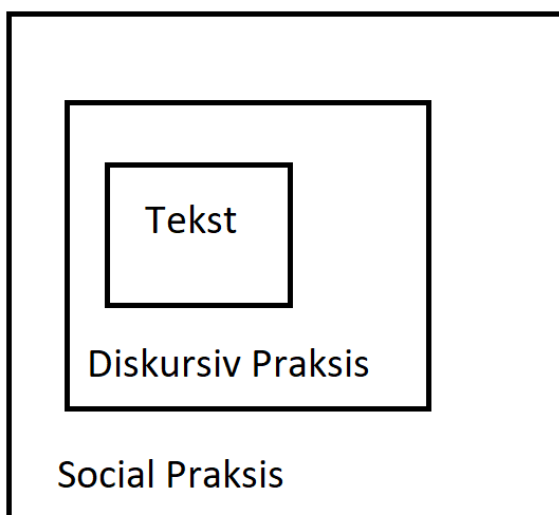
I den tredimensionelle model er der en serie af nøglebegreber, det er væsentligt at have kendskab til. Disse nøglebegreber vil jeg komme ind på i følgende afsnit. Når diskurser skal analyseres, må man ifølge Fairclough, fokusere på den kommunikative begivenhed, som det sprogbrug eller i dette tilfælde teksten. Vi skal altså se alt sprogbrug som en kommunikativ begivenhed. Man må samtidig også have fokus på diskursorden i sin analyse. Diskursorden vil sige summen af de diskurser eller diskurstyper, som bliver anvendt i den sociale verden (Jørgensen & Phillips, 1999). I denne opgave ses diskursorden som en overordnet sikkerhedsdiskursorden og en risikodiskursorden, hvor der ligger andre underdiskurser i.

Alle tilfælde af sprogbrug, og i tilfælde af denne opgave skriftsprog, er som tidligere nævnt en kommunikativ begivenhed. En sådan kommunikativ begivenhed indeholder tre dimensioner. Disse tre dimensioner er: selve teksten, den diskursive praksis og den sociale praksis.

Den første dimension, altså tekstdimensionen, ligger fokuset på at analysere de relevante tekster sprogligt. Her er der i opgaven blandt andet blevet set på sprogbrug, metaforer, med mere. Den anden dimension, den diskursive praksis, undersøger og specificere hvilke produktions- og konsumptionsprocesser, der er til stede i teksterne. Det kan for eksempel være, hvordan der trækker på forskellige typer af diskurser, samt hvordan anvendelse af forskellige diskurser bliver kombineret.

Den tredje dimension, den sociale praksis ser mod den sociale praksis, som teksten eller den kommunikative begivenhed er centrum i (Jørgensen & Phillips, 1999).

Under dette afsnit ses en visuel fremstilling af den tredimensionelle model. Som det ses i denne visuelle fremstilling, står teksten centralt i analysen. Udenom her står den diskursive og sociale praksis. Ifølge Jørgensen og Phillips (1999) bliver relationen mellem teksten og social praksis, medieret af den diskursive praksis. På den måde er det gennem den diskursive praksis, hvor sprog benyttes for at til at producere og konsumere tekster, at tekster bliver formet og samtidig formes af den sociale praksis. På samme tid har teksten også indflydelse på både produktions- og konsumptionsprocessen (s.82).

Figur 3 Faircloughs tredimensionelle model for kritisk diskursanalyse (Fairclough, Kritisk Diskursanalyse, 2008, s. 29)

Ifølge Fairclough (2008) er det egenskaber ved den sociokulturelle praksis som former teksterne, men dette gør de ved at sætte rammerne for den diskursive praksis, altså hvordan teksterne produceres og konsumeres, hvilket igen ses i teksten (s. 127).

Jeg vil nu komme med en beskrivelse af de tre dimensioner og kernebegreber der er væsentlige for denne opgave og diskursanalysen der ligger til grund for opgavens resultater.

6.3.3 Tekst

Tekstniveauet er et centralt begreb i Fairclough's kritiske diskursanalyse. Tekstniveauet kan betragtes, som værende en analyse af lingvistikken. Det vil altså sige, hvem siger (eller skriver) hvad, og hvordan udtrykkes dette. Med dette menes at man analyserer teksten og denne grundlæggende elementer, altså hvilke ord der benyttes og grammatikken.

Man kan i denne del af analysen af tekst også undersøge mere sammenhængende elementer af teksten, for eksempel om udsagn, der kommer frem i teksten, er ladet på en bestemt måde, det kan for eksempel være: klatring er farlig eller klatring kan være yderst risikabelt. I disse eksempler bliver klatring fremstillet enten som værende farlig, altså at det er en sandhed. Eller at man antager at klatring kan være risikabelt. Dette er altså også aspekter man kan se på i Tekstniveauet af analysen.

Interaktionel kontrol

Interaktionel kontrol beskriver hvem der får mulig taletid og hvor meget taletid man får. Samtidig er det også interaktionel kontrol der bestemmer hvordan teksten skal vinkles, samt hvordan teksten åbnes og afsluttes, det vil altså sige den generelle retning for teksten (Fairclough, 1992, s. 152).

Hvis man skal se på interaktionel kontrol, i kontekst af denne opgave, kan man sige at i artikler af genren "leder" er det forfatteren, som også ofte er redaktøren, der har den interaktionelle kontrol. Forfatter bestemmer i en leder, selv retningen og tematikken i artiklen.

Hvis man derimod tager udgangspunkt i et portræt, hvor personen, der skal portrætteres

interviewes, er den interaktionelle kontrol mere delt. Den der interviewer, kan selvfølgelig stille spørgsmål i en bestemt retning. Men samtidig besidder personen der bliver interviewet også en høj grad af interaktionel kontrol, personen selv bestemmer, hvordan spørgsmålene skal besvares.

Modalitet

Modalitet er et andet ord for "måde", og begrebet omhandler og beskæftiger sig med på hvilken måde en ytring eller tekst fremlægger et budskab, samt taleren eller forfatterens tilslutning til en sætning (affinitet) (Skrede, 2017 og Jørgensen & Phillips, 1999). Ifølge Joar Skrede (2017) er der i hovedsag fire forskellige typer af det hun kalder for talefunktioner. Disse fire er: påstande, spørgsmål, beordringer og tilbud. Vi skal når vi som forskere i en tekst leder efter modalitet, lede efter eksempler, hvor forfatteren stiller spørgsmål, kommer med en påstand, kræver eller tilbyder noget. Modalitetsmarkører, altså ord der viser til modalitet, kan være *kan, vil, må, bør, skal*, mv. (Skrede, 2017, s. 51). Det er i analyse af den første dimension, altså tekstdimensionen, derfor vigtig at lede efter disse modalitetsmarkører i tekstudvalget, da disse kan sige noget om hvordan budskab fremstilles i teksterne.

Transitivitet

Når man skal analysere transitivitet ser man efter på hvilken måde subjekter og objekter bliver knyttet til en bestemt begivenhed (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 95).

Et eksempel på dette kan være når man "Så har det altså skjedd igjen. Fjellet har tatt et nytt liv" (Hagen, 2008, s. 6). Transitiviteten i dette udsagn, fremstille K2 "Den nådesløse isdronning", som den aktive der har taget et liv og klatreren, som omkom bliver den passive i ulykken. På den måde bliver ulykken nærmest noget uundgåeligt, hvor K2 har besluttet sig for at tage et liv og klatreren aldrig havde nogen indflydelse på situationen.

6.3.4 Diskursiv Praksis

I den anden dimension af Fairclough's tredimensionelle model, finder man den diskursive praksis. I denne dimension analyserer, hvordan tekster produceres og

konsumeres, samt hvilke diskurser og diskursordner, der i teksten trækkes på. Der er dog meget få og utydelige retningslinjerne for hvad disse processer dækker over. Fairclough fokuserer, ifølge Jørgensen og Philips (1999), i sine egne analyser i højere grad, på at identificere forskellige diskurser, end han fokuserer på produktions- og konsumptionsprocesser (s.93.) I denne dimension af analysen beskæftiger man sig blandt andet med i intertekstualiteten og interdiskursiviteten. Intertekstualiteten og interdiskursiviteten beskæftiger sig med hvordan en afsender kan anvende diskurser som allerede er etableret og forskellige genrer i teksten. Samtidig ser man også på hvordan en modtager anvender forskellige diskurser i fortolkningen af den givne tekst.

Intertekstualitet og interdiskursivitet

I intertekstualitet studere man på hvordan tekster kan indvirke på andre tekster, samt hvordan historien og begivenheder kan indvirke på tekster og omvendt. På den måde kan tidligere tekster, historien og dens indflydelse have en indflydelse på historisk udvikling og forandringer (Jørgensen & Phillips, 1999, ss. 84-85). Der er altså i et intertekstuelt perspektiv, en sammenhæng mellem tekster og som Skrede (2017) skriver "Det aller meste av det vi skriver, er inspirert av andre tekster på en eller annen måte. Derfor er det i prinsippet vanskelig, om ikke umulig, å unngå en eller anden kobling til noe som er skrevet før." (Skrede, 2017, s. 52). Det vil altså sige at der i en eller anden grad vil være en tekstrelation, mellem forskellige tekster.

Man kan skelne mellem to typer af tekstrelationer, når man i sin analyse beskæftiger sig med intertekstualitet. Interne og eksterne tekstrelationer. Når man analyserer de interne tekstrelationer, ser man på sætningsopbygning, grammatik, ordvalg, med videre. Når man analyserer de eksterne tekstrelationer, analyserer man ikke bare teksterne, men forholdet mellem den givne tekst og andre sociale begivenheder eller sociale praksisser (Skrede, 2017).

Intertekstuelle relationer kan være manifeste eller latente. De manifeste intertekstuelle relationer er for eksempel når, der i teksten direkte refereres til eller bruges citater fra andre tekster. Hvor de mere latente intertekstuelle relationer, er når der trækkes på andre tidligere tekster, uden at det nødvendigvis gøres eksplicit. Det citat jeg citerede til overfor af Skrede (2017) side 52, forklare godt de latente intertekstuelle relationer. Det at vi altid vil være påvirket af til vi har læst eller skrevet når vi skriver noget. Dette

beskrives også i Jørgensen og Phillips (1999) som "intertekstuelle kæde", altså en serie af tekster, der henter elementer fra en eller flere andre tekster eller teksttyper (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 84).

Interdiskursivitet beskrives af Skrede (2017) således: "I Faircloughs modell kan vi plassere intertekstuelle relasjoner på det lingvistiske nivået, mens interdiskursive realasjoner befinner seg i modellens midtre. Når en trekker på flere genrer og diskurser uten at disse nødvendigvis har identifiserbart tekstuel opphav, kan vi snakke om interdiskursivitet." (Skrede, 2017, ss. 52-53). Det vil altså sige at hvor intertekstualitet, trækker på andre tekster og teksterne er forbundet, trækker man i interdiskursivitet på andre diskurser. Disse diskurser, der trækkes på, kan både være fra samme diskursorden, eller fra andre diskursordner. Det vil altså sige at man gennem at trække på andre diskurser, kan være med til at flytter eller skifte forskellige diskursordners grænser (Jørgensen & Phillips, 1999). Når der trækkes på diskurser på en måde hvor diskursordner blandes på en anderledes og ny måde, altså en høj grad af interdiskursivitet, kan dette ses som en drivkraft mod sociokulturel forandring. Hvis det modsatte er tilfældes, altså en lav grad af interdiskursivitet, hvor diskurser bruges i på det Jørgensen og Phillips (1999) kalder "konventionel" vis, bidrage det til opretholdelse og reproduktion af en dominerende diskursorden.

6.3.5 Social Praksis

I den tredje og yderst dimension af Fairclough's tredimensionelle model for kritisk diskursanalyse, finder vil social praksis. I den sociale praksis ses der på den diskursive praksis i forhold til et mere bredt samfundsperspektiv (Jørgensen & Phillips, 1999).

Den er i denne dimension af analysearbejde, det er muligt at undersøge, hvordan den diskursive praksis, kan reproducere eller danne nye strukturere i forhold til de allerede eksisterende diskursordner.

Jeg har i min analyse af datamaterialet, har jeg hovedsageligt haft fokus på identificering af, hvilke diskurser magasinet *Klatring* træffer på i de analyseret artikler. Hvilket også vil sige at, der i analysearbejdet hovedsageligt har været fokus på de to første dimensioner i Fairclough's tredimensionelle model, tekst og diskursiv praksis. Hvordan de enkelte dimensioner i den tredimensionelle model i praksis er blevet brugt i analysen, vil jeg komme nærmere ind på i afsnit 6.3.7 *Analysen i praksis*.

Hegemoni

Når man ser på en diskursorden indenfor et givent felt, kan denne diskursorden enten reproduceres eller den kan omstruktureres, med andre ord produceres på nyt, af forskellige diskurser og brugen af disse diskurser. På den måde bliver både den diskursive samt den sociale praksis, påvirket af eventuelle ændringer i denne diskursorden. Den dominerende diskurs kan stå tilbage med hegemoni inden for feltet. Ifølge Fairclough, giver begrebet om hegemoni mulighed for at kunne analysere den diskursive praksis, som et aspekt af den hegemonisk kamp. Det vil altså sige at der mellem de forskellige diskurser foregår en kamp, hvor hver eneste kommunikativ begivenhed, præger denne kamp, enten i form af en reproduktion eller en ændring i den ellers hegemoniske diskursorden. Når man ser på hegemonibegrebet i det perspektiv, kan det bruge på en måde, som gør det muligt at analysere, på hvilket måde den diskursive praksis indgår, som en del af en større social praksis, hvori der også indgår en form for magtrelation (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 88)

Fairclough beskriver i bogen *Discourse and Social Change* (1992) selv hegemoni således:

The concept of hegemony (...), harmonizes with the view of discourse I have been advocating, and provides a way of theorizing change in relation to the evolution of power relations which allows a particular focus upon discursive change, but at the same time a way of seeing it as contributing to and being shaped by wider process of change. (Fairclough, 1992, ss. 91-92)

Diskursorden

Diskursorden beskrives som en type af system af de diskurser der bliver anvendt. Dog skal vi ifølge Jørgensen og Phillips (1999) ikke se det som et system i strukturalistisk terminologi. Grunden til dette, er at i diskursorden kan kommunikative begivenheder, både reproducere diskurser i diskursorden, men kommunikative begivenheder kan også ændre diskurser gennem kreativt sprogbrug (s. 83).

Hvis vi for eksempel ser på magasinet *Klatring*. Når der i *Klatring* bringes artikler, hvor der tales positivt for Brattkort og den type certificering et Brattkort er, kan man sige der er tale om en type certificeringsdiskurs. Der trækkes altså i disse artikler på en diskurs om, at det at tage et Brattkorts kurs bidrager til sikkerhed. På den måde kan den diskurs om certificering blive reproducet og styrket, gennem artiklerne der læses af folk, der herefter kan tænkes at tage et Brattkorts kurs. Når der i *Klatring* så bliver skrevet en

artikel om professionskampen indenfor certificering af fjeldguider, hvor der argumenteres for en "fjellvetlinje", som der er tradition for i Norge og der argumenteres mod en monopolordning indenfor fjeldføring og anden virksomhed der drives i fjeldet, kan man sige at der trækker på en friluftslivsdiskurs for allemandretten og fjellvet fremfor fjeldsikring er herskende. Brug af denne type diskurs kan udfordre en certificeringsdiskurs, og omvendt. Der opstår altså her en kamp mellem de forskellige diskursordnet gennem brug af blandt andet interdiskursivitet og kreativt sprogbrug. Dette bliver en kamp om hegemoni og vinderen af denne kamp får lov til at være den toneangivende indenfor diskursordenen (Jørgensen & Phillips, 1999).

Dialektik

Fairclough's kritiske diskursanalyse, bygger på et grundlag, hvor diskurser ses som værende både konstituerende og konstitueret af den sociale praksis. Man kan altså sige at når man ser diskurs igennem de kritiske diskursanalyse briller, har den diskursive praksis og den sociale praksis, et dialektisk forhold, hvor de på samme tid både påvirke hinanden, men også bliver påvirket af hinanden. Denne relation og dialektik er vigtig i den kritiske diskursanalyse da det er i denne dialektik en analyse bør have sit fokus i højere grad end på den enkelte diskurs i sig selv. Det er ifølge Jørgensen og Phillips (1999), når vi analyserer dette dialektiske forhold, altså forholdet mellem den diskurs og den sociale praksis, at vi kan finde frem til nogen af de konklusioner vi søger i den kritiske diskursanalyse. Det er i denne del af analyse vi kan se om og hvordan det diskursive reproducere den allerede eksisterende diskursorden og vi dermed heller ikke oplever de store ændringer i den i den brede sociale praksis? Eller ændres diskursorden og der sker sociale forandringer? Dette er noget af det man kan forsøge at finde svar på i analysen, hvor man ser på det dialektiske forhold mellem det diskursive og sociale (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 98)

6.3.6 Kritik af Fairclough

Som tidligere nævnt, beskriver Jørgensen og Phillips (1999) Fairclough's kritiske diskurs analyse, som den mest fuldkommende pakke og bedst mulige rammeværk til at foretage analyse af diskurs. Dette er dog ikke ensbetydende med at der ikke er mangler i rammeværket. Det første og største kritikpunkt til Fairclough's kritiske diskursanalyse,

der bakkes op af Jørgensen og Phillips (1999), bunder i uklarheder. Her fremhæver Jørgensen og Phillips (1999) særlig uklarheder i skellet mellem det diskursive og det ikke diskursive. Fairclough trækker aldrig grænserne mellem diskursanalysen og analysen af den sociale praksis op, og derved fremstår grænserne mellem disse to aspekter utydelige.

Fairclough giver os som forskere heller ikke nogen konkrete og tydelige retningslinjer for, hvor meget social analyse der er tilstrækkelig. Ej heller får vi nogen rettesnor for, hvilken former for sociologisk teori og kulturteori man kan eller skal anvende i sin analyse. Om dette betyder at man kan anvende et bredt spekter af teorier, giver Fairclough ikke noget klart svar på (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 101).

Dette skaber også usikkerhed omkring analysen af det dialektiske forhold mellem den sociale og diskursive praksis, der jo ellers spiller en central rolle i Fairclough's diskursanalyse. For hvordan skal vi som forskere kunne præcist kunne vide, hvor og hvordan det diskursive påvirker det sociale og omvendt? (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 102).

6.3.7 Analysen i praksis

Som tidligere nævnt i metodeafsnitte, består Fairclough's kritiske diskursanalyse af tre dimensioner. Disse tre dimensioner har i analysearbejdets praktiske del overlappet hinanden. Grundet det kendskab jeg på forhånd havde til feltet, har jeg haft indsigt i den sociale praksis og derigennem også de diskurser som indgår i denne. Grundet denne kendskabet til feltet og den sociale praksis, har jeg startet med at undersøge den grundlæggende baggrund for sikkerhed og risiko indenfor klatresporten. Denne baggrund kommer til udtryk gennem litteratur og tidligere forskning, der er præsenteret i opgavens baggrundskapitel og kapitel om tidligere forskning. Dette baggrundskendskab har bidraget til indsigt i den kultur der er omkring sikkerhed og risiko i det norske klatremiljø, nu og igennem tiden. På den måde har jeg gennem denne baggrund, fra starten af analysen haft en forståelse af sikkerheds- og risikokulturen i det norske klatremiljø, som kan ses som en form for social praksis. Jeg har yderligere som fast læser af magasinet *Klatring*, haft en opfattelse af hvordan *Klaring* agere som aktør indenfor sikkerhedsfeltet i klatresporten, hvilket kan tolkes som den diskursive praksis. Grundet den indsigt og baggrund jeg har haft indenfor feltet, har analysen i høj grad

taget udgangspunkt i de to første dimensioner i Fairclough's tredimensionelle (som der tidligere er redegjort for), nemlig tekst og den diskursive praksis. Her er det set på hvordan der blandt andet gennem intertekstualitet og interdiskursivitet, bliver trukket på andre diskurser og andre tekster i den måde *Klatring* skriver om sikkerhed og risiko på. Denne intertekstualitet og interdiskursivitet og hvordan disse bidrager til medieringen af sikkerhed og risiko i klatresporten, forgår i en felt den ligger mellem den anden dimension (diskursiv praksis) og den tredje dimension (den sociale praksis). På den måde er der gennem den diskursive praksis identificering en række diskurser i datamaterialer og hvordan disse diskurser er knyttet til både tekst og den sociale praksis. Herefter er der undersøgt hvordan diskursive praksisser kommer til udtryk gennem tekst i datamateriale. Her er der set på brugen af sproglige virkemidler i teksterne, der er analyseret. I denne del af analysen er der både set på indholdet i teksterne i datamaterialet og hvordan dette indhold knytter sig til sikkerhed og risiko, men og hvordan der bruges sproglige virkemidler såsom metaforik og kreativt sprogbrug. Denne lingvistiske analyse har medvirke til at underbygge eller ændre det udvalg af diskurser der indledende blev gjort i analysen. På den måde har analysen være et vekslende samspil mellem tekstdimensionen og den diskursive praksis og på den måde give et mere helhedligt billede af diskurserne der kommer til udtryk i analysen af datamaterialet. Det billede som bygger på de to første dimensioner, er herefter set i lys af den sociale praksis, i form af den baggrund der tidligere er redegjort for. Jeg har i dette analysearbejde identificeret og analyseret fem primære diskurser for magasinet *Klatring* som tolkes at *Klatring* medierer i forhold til sikkerhed og risiko. Disse fem diskurser er fundet og analyseret gennem den proces der netop er beskrevet.

6.3.8 Forskerens rolle

Ifølge Jørgensen og Phillips (1999) er hensigten med diskursanalysen ikke at komme 'bag om' diskursen i sin analyse. Altså at finde ud af hvordan virkeligheden egentlig er eller hvad folk faktisk mener med de udsagn de kommer med. Hele præmissen der danner grundlag for diskursanalysen, er jo netop at vi ikke kan forstå virkeligheden, udenom diskurserne. Derfor bliver det diskurserne, der kommer til at udgøre grundlaget for analyse når vi arbejder diskursanalytisk. Vi skal i vores diskursanalyse, i første omgang derfor ikke forsøge at sortere hvilke udsagn, som er korrekte eller forkerte. I stedet skal vi analysere det, der faktisk er sagt, eller i tilfældet for denne analyse

skrevet. Vi skal som forskere søge efter mønstre i de udsagn, der er i vores datamateriale (Jørgensen & Phillips, 1999).

Jeg som forsker har et tidligere kendskab til feltet denne opgave beskæftiger sig med. Jeg har både som privat person og i anledning af arbejde beskæftiget mig med klatring og andre alpine aktiviteter som magasinet *Klatring* berører i deres magasin. Jeg har altså igennem uddannelse, kursus og erfaring, skabt mig en forestilling om, hvordan sikkerhed og risiko indenfor klatring og alpine aktiviteter bør tilnærmes. Samtidig har jeg også igennem en årrække selv været læser af magasinet *Klatring*. Mine personlige erfaringer, sammenholdt med de inputs jeg gennem årene har fået gennem at læse *Klatring* vil derfor i en vis grad ikke kunne undgå at præge min indgangsvinkel til arbejdet der ligger bag denne opgave. Et sådant kendskab som jeg har til feltet kan både være en fordel og en ulempe.

Jeg som forsker, har igennem arbejdet med denne opgave måtte være bevidst på mine egne forudindtaget holdninger. Jeg har brugt mit kendskab til feltet aktivt i udvælgelsen af datamaterialet, der ligger til grund for denne opgave. Mit kendskab til feltet har gjort mig i stand til enklere at kunne afgrænse opgave i form af problemstilling, søgeord/strategi og udvælgelse af de tekster, der senere blev analyseret.

Når jeg som forsker kom til den praktiske analyse, måtte jeg igen være bevidst på hvordan tidligere indtaget holdning og kundskaber kunne præge denne analyseproces. I analyseprocessen har jeg forsøgt at holde mig til at have fokus på det diskursive i teksterne, der er udvalgt grundet deres tematik indenfor sikkerhed og risiko. Derved har jeg i analysen forsøgt at gøre det som Jørgensen og Phillips (1999) beskriver. " I den diskursanalytiske undersøgelse gælder det altså ikke i første omgang om at sortere hvilke udsagn om verden, der er rigtige eller forkerte, i et materiale (...). Derimod skal man arbejde med det, der faktisk er blevet sagt eller skrevet (...)." (Jørgensen & Phillips, 1999, s. 31).

6.3.9 *Klatring* som aktør

Når man læser denne opgave, skal man ikke bare se magasinet *Klatring* som en aktør, der skriver om klatresporten, men også som en aktør der igennem historien og fortsat spiller en rolle i formidling af sikkerhed og risiko, samt andre normer indenfor klatring i Norge. Dette har *Klatring* gjort helt fra begyndelsen, hvor navnet var *NorKlatt*, og frem

til i dag. Samtidig er *Klatring* en del af Fri Flyt AS, der også udgiver bøger. Heriblandt bøger om sikkerhed og risiko indenfor klatresporten. Vi skal derfor se tekster og resultater af analysen i dette perspektiv. *Klatring* er ikke bare et klatremagasin, men et klatremagasin der igennem hele magasinets levetid har været med til at påvirke det norske klatremiljø. Netop at *Klatring* (tidligere *NorKlatt*) gennem tiden har haft og fortsat har, den rolle i det norske klatremiljø, gør også at et studie som dette har relevans og er aktuelt.

7 Resultater

Jeg vil i det følgende kapitel præsentere fem diskurser der jeg mener at have identificeret i datamaterialet. Jeg vil ligeledes vise hvordan de forskellige diskurser i teksterne kommer til udtryk i den tredimensionelle models to første dimensioner – tekst og diskursiv praksis. De diskurser der i det følgende kapitel bliver præsenteret, kan ses i lyset af *Klatring* som aktør, og som en del af *Klatring's* sikkerheds- og risikoprofil. Man kan sige at de præsenterede diskurser ligger under en overordnet diskursorden, en diskursorden for sikkerhed og risiko indenfor klatresporten i Norge. Når alle de præsenterede diskurser står under denne overordnet diskursorden for sikkerhed og risiko, vil de diskurser der er identificeret i analysen stå i en relation mellem de forskellige diskurser. Flere af diskurserne står tæt i forhold til hinanden, hvilket der vil blive redegjort for senere. De diskurser, samt den overordnet diskursorden, der bliver præsenteret i dette kapitel, bør ses som resultatet af den analyse der er foretaget og redegjort for tidligere i opgaven. Disse diskurser er blevet udvalgt blandt flere andre diskurser, som også har været mulige at finde i datamaterialet. Blandt andre diskurser der har været identificeret i datamaterialet, er en forbrugerdiskurs og frihedsdiskurs. De udvalgte diskurser er blevet udvalgt blandt alle de repræsenterede diskurser, på baggrund af hvor tydeligt og ofte disse diskurser repræsenteres i datamaterialet. Samtidig er alle de udvalgte diskurser relevante for problemstillingen til denne opgave, samtidig med at diskurserne er medvirkende til at skabe en bestemt tænkemåde og syn på området omkring sikkerhed og risiko i klatresporten. Herefter følger en kort præsentation af de diskurser der er udvalgt til analyse i datamaterialet, derefter vil resultatet af analysen blive præsenteret.

Sikkerhedsdiskurs

I den måde *Klatring* formidler sikkerhed på blandt andet gennem baggrundsartikler og artikelsier *Sikre sider*, trækker magasinet på en etableret sikkerhedskurs indenfor klatresporten. I *Klatring* viderefører sikkerhedsdiskursen en række praksisser indenfor sikkerhed i klatresporten i Norge. Sikkerhedsdiskurs som begreb er tidligere blevet anvendt blandt andet af Horgen (2017), hvor han viser hvorledes en specifik måde at tænke sikkerhed på bliver etableret diskursivt. Sikkerhedsdiskursen bliver legitimeret

gennem statistik og ekspertudsagn og kommer til udtryk gennem fremstillinger af metoder for sikker klatring som læseren kan efterfølge.

Risikodiskurs

Risikodiskursen der kommer til udtryk i magasinet *Klatring* kan ses som en risikodiskursorden. Der er flere forskellige mindre underdiskurser under denne overordnet diskursorden. Her er der tale om en diskurs for risikovillighed eller en discourse of extremity, som tidligere er blevet anvendt af Dr. Palmer (2004). Samtidig kommer der i andre artikler derimod en diskurs til udtryk, hvor det ikke at tage risiko er det som giver kredibilitet. Der er altså her tale om en diskursiv kamp, hvor ingen diskurser endnu har vundet hegemoni.

Sportmandsdiskurs

Sportmandsdiskursen kommer til udtryk i en lang række artikler. Hovedsagelig artikler, hvor der er fokus på "stil", altså hvordan man klatrer. Dette gør sig blandt andet gældende når der bliver debatteret boltning af klatreruter, der er et at de store diskussionsemner i klatremiljøet i dag. Sportmandsdiskursen er ofte tæt sammenvævet med sikkerheds- og risikodiskurs, hvor stil versus sikkerhed/risiko stilles op overfor hinanden og debatteres. Der trækkes i sportmandsdiskursen ofte på en traditionel tankegang, dannet af tidligere generationers præsentationer indenfor klatresporten. Der er blevet anvendt begreber der ligger tæt op ad sportmandsdiskursbegrebet i anden litteratur, blandt andet i bogen *Respons på fare i naturen, holdninger til sikkerhet i friluftslivet- et historisk perspektiv med udgangspunkt i norsk fjellsport* (Horgen, 2016). I artiklen beskrives det, hvordan der i fjeldsportens tidlige dage, var et ideal om "sportsmanship" med dertil hørende "lovlige" og "ulovlige" hjælpemidler. Begreberne "By fair means" blev brugt om den metode der lever op til disse idealer og begrebet "fear means" blev brugt når der blev benyttet hjælpemidler, som ikke ansås som valide i forhold til disse ideale (Horgen, 2016, ss. 220-221). Samtidig kan sportmandsdiskursen også være sammenvævet med risikodiskursen, da disse standarder for, hvad som er legitime hjælpemidler, kan begrænse hvilke sikringsmidler der kan bruges til den givne aktivitet og dermed kan risikoen øges, grundet sikringsmidler der ikke anses som legitime.

Vidensdiskurs

Vidensdiskursen kommer hovedsagelig til udtryk i baggrundsartikler, hvor formålet er at dele viden, ofte om sikkerhed, med læseren. I disse artikler har forfatteren høj interaktionel kontrol. Disse personer konstruerer gennem deres position indenfor feltet, tilnærmning til hovedsagelig sikkerhed, men også risiko, i klatresporten. da denne diskurs kan have indflydelse på hvordan sikkerhed tænkes og medieres i magasinet *Klatring*.

Certificeringsdiskurs

Certificeringsdiskursen kommer til udtryk i artikler, hvor der debatteres og diskuteres certificering i klatresporten. Der er både artikler der taler for og imod mere certificering. Artikler der taler for legitimeres gennem brug af statistik, blandt andet af ulykker, sammenholde denne statistik med indføring af certificering. Denne debat er blandt andet tidligere nævnt i artiklen *Fatal Accidents in Outdoor Recreation and Nature-Based Tourism in Norway* (Horgen, 2021), hvor blandt andet aktører som NORDTIND og Norge Klatreforbund nævnes. Artikler der argumenterer imod certificering argumentere ofte med en interdiskursiv reference til traditionel friluftslivsdiskurs, hvor der er en lemandstradition med sit historiske udgangspunkt i bygdefolkes traditionelle færdsel (Horgen, 2016, s. 211), hvor den enkelte kan tage vare på sig selv i fjeldet og ikke behøver certificeret guider til at drage på tur på egen hånd.

7.1 Sikkerhedsdiskursen

Der har i tidsperiode 2005-2020, været et kontinuerligt fokus på sikkerhed i magasinet *Klatring*. Især i 2008 så man et øget fokus på sikkerhed i klatresporten fra *Klatring's* side, da magasinet startede artikelsekvensen *Sikre sider*. I denne artikelserie og andre baggrundsartikler, samt reportager fra ulykker bliver der publiceret indhold, der har haft sikkerheden som hovedfokus. Dette sikkerhedsfokus kommer blandt andet til udtryk gennem tekster, som formidler sikkerhed på baggrund af erfaringer fra tidligere hændelser. Den diskurs der er analyseret her, skal ses som et udtryk for hvordan magasinet *Klatring* positionere sig i forhold til sikkerhed i klatresporten, og formidler dette videre til modtageren. Begrebet som her benyttes, sikkerhedsdiskurser, er tidligere

benytter i relevant litteratur. Horgen (2017) har benyttet begrebet sikkerhedsdiskurs, som en bestemt måde at tænke sikkerhed på kan etablere diskurser og konstruerer et sikkerhedsparadigme. Det er dette sikkerhedsparadigme i magasinet *Klatring* jeg i denne del af analysen har haft fokus på. Sikkerhedsdiskursen står ofte i samspil med vidensdiskursen, hvor der formidles viden ofte på baggrund af tidligere hændelser og anerkendte metoder til at fremme sikkerhed. Det ses også en sammenhæng mellem sikkerhedsdiskursen og sportsmandsdiskursen, som jeg senere vil gennemgå. Dette er blandt andet i form af en debat mellem god stil indenfor klatring og sikkerhed.

7.1.1 Bolte = Sikkerhed?

I magasinet *Klatring* er der gennemgående et stort fokus på debatten vedrørende boltning af klatreruter. En stor del af denne diskussion omhandler hvorvidt boltning bidrager til sikkerhed. Der bliver i diskussionen ofte trukket på en række diskurser, blandt andet en sportsmandsdiskurs og risikodiskurs, som jeg vil redegøre for senere. Sikkerhedsdiskursen og sportsmandsdiskursen bliver ofte berørt i samme artikler, nogle gange som modsætninger. Jeg vil i dette afsnit hovedsagelig fokusere på hvordan, der trækkes på en sikkerhedsdiskurs i boltedebatten.

Artiklen *Boltediskusjon i vest* af redaktør i magasinet *Klatring* Dag Hagen (2019) er et sammendrag af en diskussion, der har foregået på internettet, der omhandler boltningen af en gammel rute, nogen mente ikke var sikker. I artiklen samler Hagen denne debat. Artiklen består af udsagn fra seks forskellige personer, som har deltaget i debatten. Ser vi på modaliteten i disse personers udsagn og påstande giver alle høj grad af tilslutning til sine udsagn. Lederen i Norges Klatreforbunds sikkerhedskomite Odd Magne Øgreid skriver f.eks.: "(...) sportsklatring skal være trygt. (...) Jeg er villig til å skrote førstebestigers diktatur mot demokratiske beslutninger gjort i klatreklubben i den debatten der." (Hagen, 2019, s. 12). Her hævdes det altså at sportsklatring skal have størst mulig grad af sikkerhed. Formanden for Norges Klatreforbund er villig til at omgå en ellers stærk norm i klatrekulturen, nemlig at førstebestigeren "ejer" ruten, for at fremme sikkerheden. Der sættes, i Øgreid udsagn, også et vist lighedstegn mellem god boltning af klatreruter og sikkerhed. Dette er en påstand som Ture Bjørgen, forfatter til bogen *På død og liv – norsk fjellredning fra innsiden* (2018), udfordrer. Han mener at vurderingen af sikkerhed og risiko er det vigtige, ikke afstanden mellem boltene. "Å

«vurdere» er poenget; Sikkerhet er noe vi bør ha med oss, inni oss. Det er ikke noe der ute, som avstand mellom bolter osv." (Hagen, 2019, s. 13). Bjørgen trekker her på noget, der ligner "tur etter evne" tankegang, som er en kjent tænkemåde i den norske friluftslivstradition, en fjellvetlinje og ikke en fjeldsikringslinje. I denne artikkel kommer sikkerhetsdiskursen til uttrykk i form af argumentationen for at traditionelle ruter med langt mellom boltene skal boltes for at gjøre dem sikre, også selvom dette kan være imod førstebestigerens ønske. Også det udsagn at sikkerhed at noget der sidder i hoved og ikke har en sammenheng med afstanden mellem boltene, er en måde at tænke sikkerhed på.

7.1.2 Klatrere overlever mere

Med metaforen "Er døden i ferd med å bli en lekekamerat i veggen?" (Tronstad, 2008, s. 18), indleder Stein Tronstad artikkelen *Klatrere overlever mer*. Artikkelen omhandler hvordan der fra 1997 frem til 2008, hvor artikkelen er skrevet, har været et markant fald i antallet af dødsfald, som følge af klatreulykker. Tronstad trekker i artikkelen blandt andet på en sikkerhedstænkning fra toppture på ski hvor, der blandt andet har været en udvikling i brugen af sikkerhedsudstyr, men også at der i skimiljøet er blevet et større fokus på sikkerhed: "Skibomsene tenker sikkerhet, de gjør det systematisk, og de overlever" (Tronstad, 2008, s. 19). Denne påstand underbygges også af Ander Steen Hansens masteropgave *Skredfare i Fri Flyt*, hvor Hansen i *Fri Flyt* har fundet en sikkerhetsdiskurs: "Synet sikkerhetsdiskursen konstituerer anses som værende forenelig med normerne der tilsiger at man som skikører (og læser) burde vælge færd efter evne, og udøve risikominimerende adfærd." (Hansen, 2020, ss. 58-59). Denne form for sikkerhedstænkning mener Tronstad også kan findes klatresporten, hvilket ses i følgende påstand: "Jeg tror lenge det har vært kult å være sikker (...) Det er ikke den som tar ville sjanser som imponerer. Det er den som har full kontroll." (Tronstad, 2008, s. 19). Det der kommer til uttrykk i dette citat, er altså en måde at tænke sikkerhed og risiko på, hvor det at tage gode og sikre beslutninger er det som giver kredibilitet. I artikkelen trekker Tronstad også på en vidensdiskurs jeg senere vil komme ind på.

Tronstads påstand er:

Klatrere legger vekt på å lære av det som går galt. Et annet element er viljen til å oppsøke kunnskap, det et helt miljø er glødende opptatt av å diskutere metoder, forhold, atferd og tiltak, og å sette et kritisk søkelys på om det gagnar sikkerheten eller ikke. (Tronstad, 2008, s. 19).

Der er altså en sammenhæng mellem det at opsøge og dele viden og sikkerhed. Vi ser her et eksempel på sikkerhedsdiskursen og vidensdiskursen er sammenvævet.

7.1.3 Svart sommer

En anden artikel, der diskursivt minder meget om den ovennævnte artikel i 7.1.2, er artiklen *Svart sommer* også af Stein Tronstad (2009). Denne artikel er skrevet som en opfølgning til den ovennævnte artikel *Klatrere overlever mer* (Tronstad, 2008). Artiklen starter med en underoverskrift der lyder således: "På slutten av fjordåret skrev jeg artikkelen «klatrere overlever mer» og konstaterte at vi hadde hatt en markant nedgang i tallet på dødsulykker innenlands. I løpet av noen få måneder har det poenget gått i graven sammen med fire klatrere." (Tronstad, 2009, s. 20). Artiklen er en del af artikelserien *Sikre sider*, og starter altså med denne dramatiske metafor om at han eget poeng, om en nedgang i dødsulykker, er blevet lagt i graven, sammen med fire omkomne klatrere. Samtidig kan dette skrift og tolkes som et skift i modaliteten til Tronstads eget udsagn fra 2008, hvor han argumentere for at klatrere tilstræber øget sikkerhed ved en sikkerhedstænkning, hvor sikkerhed og sikkerhedsudstyr har fået øget fokus. Tronstad forsøger i denne artikel, som i *Klatrere overlever mer* (2008), at trække læring ud af ulykkerne. Denne artikel er altså igen et eksempel på, hvordan sikkerhedsdiskursen og vidensdiskursen i magasinet *Klatring* er sammenvævet. Artiklen slutter af med at opsummere hvad vi kan lærer af den sidste ulykke

Den viktige lærdommen knytter seg til at vi har tusentalls gamle bolter, rappellfester og andre forankringer rundt i norske fjell. Noen er i hyppig bruk og godt vedlikeholdt, noen er gamle og morkne nok til at vi skyr dem – men mellom disse ytterpunktene finnes det mange tvilstilfeller. Når vi finner slike, kan vi gjøre de omkomne på Hollenderan den tjeneste å huske hva som skjedde med dem. (Tronstad, 2009, s. 21)

Her trækker Tronstad altså på en sikkerhedsdiskurs, den griber ind i hvordan man kan eller bør tilrettelægge sikkerhed i fjeldet og ved klatring. De gamle og mørnet fester som omtales i ovenstående citat, er ifølge Tronstad den store årsag til ulykken der kostede de to brødre livet. Tronstad opfordrer til at vi husker denne ulykke når vi møder disse tvilstilfælde, hvor fester i fjeldet ikke længere er i forsvarlig stand. Samtidig opfordres der dog heller ikke direkte til at erstatte fester der ikke er forsvarlige. Dette griber også ind i den sportsmanddiskurs, der flere gange er

identificeret i magasinet *Klatring* hvor at permanente sikringstiltag i fjeldet ikke er noget, der som udgangspunkt opfordres til.

7.1.4 Autobetray?

Artiklen *Autobetray?* af Leiv Aspelund (2018) er en del af artikelserien *Sikre sider*. I artiklens overskrift *Autobetray?* ses en måde at ændre ord på for at give dem en ny betydning. Artiklen omhandler sikkerhed omkring det stykke sikringsudstyr der hedder autobelay, hvilket er en mekanisk sikring der fjerner behovet for en person til at sikre under klatring. I stedet for autobelay, bruges autobetray og man får allerede her som læser en idé om, hvilken retning artiklen vil gå, nemlig at vise nogle problematikken ved sikkerheden i autobelays. I artiklen gennemgås der, hvordan der på trods af et øget fokus på oplysningsarbejde der omhandler sikkerhed rundt autobelays, fortsat ses ulykker og næstenulykker med disse. Påstande om antallet af ulykker med autobelays legitimeres med data fra Norges Klatreforbunds ulykkesregister og tallene for ulykker med autobelays sammenlignes med antallet af ulykker ved vanlig sikringsmetode. I artiklen fremstår det som forfatteren efterstræber at oplyse om de brister, der er i sikkerheden i bruges af autobelays, hvor menneskelige svigt er den største faktorer når det kommer til autobelay ulykker. Samtidig forsøger Aspelund også at oplyse om gode vaner vi som klatrere bør efterleve når vi benytter autobelays. Gennem sin interaktionelle kontrol i artiklen trækker Aspelund på et centralt element i den identificeret sikkerhedsdiskurs, hvor vi ikke alene bør stole på det kontrolarbejde, der er pålagt klatrecentre med autobelays installeret, men vi også bør gøre egne sikkerhedskontroller, altså indfører en form redundans i sikringskæden. Dette ses i følgende udsagn fra Aspelund:

Flere har som fast rutine å ta et prøvefall 1-2 meter over bakken hver gang de kobler seg inn i en autobelay, eller i alle fall dra ut en meter slakk etter innkolbling for å se at trommelen trekker inn til det er stramt i sela før en starter klatring. Et eksempel til etterfølgelse. (Aspelund, 2018, s. 54)

Disse udsagn der formidles i magasinet, trækker tydeligt på princippet om redundans og makkertjek, der er står stærkt i klatresporten og den hegemoniske sikkerhedsdiskurs. Og da autobelay klatring i sin form ofte forgår uden en makker til makkertjek, er dette en måde at udføre et sådan makkertjek på der kan sortere nogen af de menneskelige fejl fra. Samtidig oplyses der i artiklen om producentens krav til vedligehold og inspektion

af autobelays, hvilket er et ansvar, som hviler på klatrecentre, der faciliterer for denne type klatring. Artiklen er et eksempel på, hvordan udsagn i magasinet *Klatring* forsøger at oplyse om risikomomenter i klatresporten, for på den måde at gøre sporten sikrere. Denne sikkerheds diskurs står også i denne artikel, i samspil med vidensdiskursen, hvor der ofte trækkes på statistik, for at belyse det givne emne.

7.1.5 Sikkerhedsdiskursens funktion

Sikkerhedsdiskursen ses i magasinet *Klatring* ofte i et samspil med især vidensdiskursen, der vil beskrives senere, men også sportsmandsdiskursen, der ligeledes vil beskrives senere. Udsagn indenfor sikkerhedsdiskursen bruges til at fremme adfærd, sikkerhedstiltag og sikkerhedstænkning, som forfatterne af artiklerne i *Klatring* finder nødvendige, for at gøre klatreporten mere sikker. Disse sikkerhedstiltag legitimeres for det meste i ulykkesstatistik samt analyser af ulykker, som har genretræk fra reportager. I disse ulykkesanalyser/-reportager, trækker pointer frem, som vi som klatrere og læsere bør lære af for at øge sikkerheden i vores egen praksis. Disse pointer der har sin baggrund i analyser af enkeltulykker eller ulykkesstatistik, formidler i et direkte sprog, sikkerhedsråd og opfordring til sikkerhedspraksis til efterlevelse. Her benytter forfatterne deres interaktionelle kontrol, til at konstruerer en sikkerhedstænkning, der gennem intertekstualitet blandt andet er i overensstemmelse med kendte begreber som "tur efter evne" og "fjellvet". Dette ses blandt andet ved i boltedebatten, hvor folk selv må vurdere om en rute er sikker nok til at være "tur efter evne" for den enkelte.

7.2 Risikodiskurs

I magasinet *Klatring* har der i hele den analyseret tidsperiode, været fokus på at klatring er en risikosport og at man derved altid tager en, vis form for risiko når man bevæger sig ud i stejlt terræn med klatring for øje. Som tidligere nævnt har Evensen (2019) i bogen *Sikker klatring* skrevet at enhver form for klatring indebærer en risiko i sin egenart. En risiko der muligvis i nogen sammenhænge kan ses som værende ønskelig. Det er blandt andet artikler, hvor man tager risiko i klatring som en selvfølgelighed eller ligefrem noget positivt jeg har haft fokus på i denne del af analysen.

7.2.1 Tur etter evne

«Tur etter evne» er et gulrotsunt og rotfestet begrep i norsk fjellsport og veiledningstradisjon. For meg har det alltid hatt en bismak av moralisme." (Tronstad, 2013, s. 34). Sådan starter artikkelen *Tur etter evne?*, en baggrundsartikkel der er en del af den faste artikkelserie *Sikre sider*. Vi ser her et eksempel på intertekstualitet, hvor forfatteren Stein Tronstad refererer til tur efter evne begrebet, til den norske tænkemåde om risiko og sikkerhed ved friluftslivsaktiviteter, kendt som fjellvetlinjen, som er rettet mod at den enkelte skal tage ansvar for sig selv og vælge tur efter evne (Horgen, 2017). Dog vender Tronstad dette princip om tur efter evne lidt på hoved. Denne måde at se klatring og tur efter evne i forhold til hinanden, er til dels i uoverensstemmelse med de udsagn fra Faarlund jeg tidligere redegjorde for i kapitel 4.1.5, hvor Faarlund argumenterer for at man i klatring som friluftsliv, bør efterstræbe tur efter evne princippet. På den måde skiller den argumentation Tronstad bruger sig fra den tidligere nævnte Faarlundske sikkerhedstænkning. I artikkelen refereres til en række historiske begivenheder, hvor der er taget chancer der går ud over dette tur efter evne princip men har ført til store præstationer. Et eksempel på dette er: "En ung og grøn Roald Amundsen holdt på å fryse i hjel på Hardangervidda i 1896, men gjorde seg noen erfaringer som i 1911 fikk nordmennene til Sørpolen med polarhistoriens største marginer." (Tronstad, 2013, s. 34). Tronstad trækker altså på nogen af de største præstationer i norsk friluftsliv/polarhistorie, for at underbygge hans pointe, nemlig at man for at udvikle sig, ikke bare kan vælge tur efter evne. Tronstad argumenterer derved for at den form for risikotagning, det at gå ud over tur efter evne princippet er en nødvendighed hvis der skal ske fremskridt. Dette kommer direkte til udtryk, hvis vi ser på modaliteten i Tronstad udsagn, er der en høj grad af tilslutning til sit eget udsagn:

Hva er interessant ved å gjøre det vi kan fra før? Å repetere noe kjent gir ingen mestringsfølelse; å gå i gamle sport tenner ingen gnist. Hvordan kan vi kjenne oss selv uten å ha prøvd det ukjente? Bare ved egne evners grenser kan vi kjenne suset av eventyret. Det er klart grensene må krysses! (Tronstad, 2013, s. 34).

Denne type udsagn kan siges at indgå i en risikodiskurs, hvor det at tage risiko i klatresporten, ses som noget positivt, måske endda noget helt nødvendigt. I dette udsagn, ses der også spor af det Dr. Palmer (2004) kalder for *Discourse of extrimity* og kan på den måde tænkes at spille en rolle på den måde folk opfatter risiko og klatring på.

7.2.2 Højeste pris

Artiklen *Høyeste pris* af Stein Tronstad (2013), som er sikkerheds ansvarlig i Norges Klatreforbund, omhandler hvorfor og under hvilke omstændigheder dødsulykker ved klatring sker. Der er også et fokus på hvorfor, man på trods af risikoen ved klatring, alligevel udøver denne aktivitet. Der fremtræder i denne artikel mere end en af de diskurser jeg mener at have kortlagt, heriblandt sikkerhedsdiskurs, vidensdiskurs og risikodiskurs, der alle i et større eller mindre omfang griber ind i hinanden. Jeg har valgt at sætte analysen af denne artikel under risikodiskurser, da der er nogen fremtrædende udsagn og påstande omkring risikotagning i denne artikel, som er væsentlige for at forstå risikodiskursen i magasinet *Klatring*. Artikler starter med en dramatisk overskrift *Høyeste pris*. Allerede her kan man få en idé om risikoen ved aktivitet, klatring. Under underskriften kommer en underoverskrift som bibeholder de samme dramatiske sproglige virkemidler og lyder således: "En av Norges mest kjente klatrere omkom under Store Skagastølstind i juli, blant bratte snøfelt, løse urer, høye fjell og uregjerlig natur. Det er der vi mister klatrere i Norge" (Tronstad, 2013, s. 60). Der er her tale om en transitivityt forhold mellem terræn hvori ulykkerne sker og ulykkerne. Det bliver altså i dette udsagn terrænet der er hovedfokuset ved ulykkerne, og i mindre grad hvorfor de sker. Terrænet bliver dermed en aktiv spiller i hændelsesforløbet og personen/personerne involveret bliver mere passive.

I artiklen bliver temaet oplevet risiko og reel risiko også bragt op. "Dødsulykkene skyldes sjelden at klatrerne bevisst har tatt spesielt store sjanser. Men det kan være en avgjørende forskjelle mellom opplevd risiko og reell risiko. Når fallfaren er åpenbar, bruker vi tau. Sikringssystemet har mye reservesikkerhet innebygd, og det virker." (Tronstad, 2013, s. 61). I dette udsagn viser Tronstad til at de fleste dødsulykker ved klatreaktivitet, ikke på grund af selve klatringen. Ofte sker dødsulykkerne ved usikre klyving eller rappel. Altså i situationer, hvor man som udgangspunkt ikke altid oplever en høj grad af risiko, altså oplevet risiko, men den reelle risiko faktisk er høj, grundet den usikrede bevægelse eller manglen på redundans i et rappelsystem. Hvorimod at vi som klatrere ofte oplever klatringen, som værende risikofyldt og derfor bruger tov og sikringskæder som sikkerhedstiltag, der minimerer den reelle risiko. Denne sikringskæde og dens redundans fungerer altså, eftersom det ikke er under sikret klatring at de fleste ulykker sker. Som Tronstad formulerer risikoen ved den usikrede del af klatreturen, såsom anmarch og usikret klyving "Mindre nifst, mer farlig" (Tronstad, 2013, s. 61). Efterfølgende skriver Tronstad om risiko som værende en

naturlig del af al aktivitet: "Risiko er innebygd i all livsutfoldelse" (Tronstad, 2013, s. 61) og man kan antage dette udsagn som en accept af den risiko, som for eksempel er ved klatring. Herefter forklarer Tronstad igennem eget udsagn, hvorfor klatrere vælge at opsøge den risiko der er i aktiviteten: "Klatrere oppsøker en følelse av fare for å oppleve mestring og livsglede, ikke tap og død. Å være ute blant stupene får oss til å kjenne oss levende." (Tronstad, 2013, s. 61). Denne påstand viser den accepteret risiko i klatring. Samtidig er denne påstand også en form for romanticering af det at opsøge denne risiko, nemlig "Å være ute blant stupene får oss til å kjenne oss levende." (Tronstad, 2013, s. 61). Denne måde at fremstille risiko og risikotagning på, som noget der er nødvendigt for at opnå denne følelse af at være levende, kan tænkes at være med til at konstruerer en diskurs om risikotagning i klatremiljøet, når det gøres i toneangivende magasin som *Klatring*.

7.2.3 Overhængende fare

Overhengende fare (Øgreid, 2015) det er overskriften på artiklen der indgår i artikelserien *Sikre sider*. Artiklen omhandler risikoen ved bratt isklating. Det som er interessant ved denne artikel, er at den formidler den risiko der er ved bratt isklating på en måde der går i to retninger. Artiklen består af to dele. Det ene del er forfatter Odd Magne Øgreid det formidler risikoen ved bratt isklating og hvordan man kan minimere denne. Den anden del af artiklen er et interview af den svenske isklatre Andreas Klarstöm. Den første delen hvor Øgreid formidler risikoen ved bratt isklating, består af gennemgang af gradsystem samt en række forskellige risikoelementer, der er til stede ved denne type klatring. Der bliver i denne del af artiklen ikke lagt skjul på risikoen ved denne type klatring, dette ses direkte i dette udsagn: "Det er vanskelig å understreke nok hvor farlig det er å klatre bratt is." (Øgreid, 2015, s. 43). Til dem som alligevel ønsker at udfordre sig selv med denne type klatring gives der syv råd i punktform, der skal være med til at gøre aktiviteten med mulig sikker. Der hvor denne artikel skiller sig ud er gennem det interview der står i den nedre halvdel af de to sider artiklen dækker. I dette interview er der udsagn der kan tolkes som en romantisering af bratt isklating. Et eksempel på dette er svaret på spørgsmålet der bliver stillet til Klarstöm:

-Kan du prøve å beskrive hvordan det er å klatre på overhengende is?
-Å klatre opp en fritthengende istapp er en spesiell naturopplevelse. Det kan ligne litt på å gå ut på tynn stålis for første gang om høsten. Jeg synes det er

vakkert, fascinerende og spennende. Man kan aldri være helt sikker på at istappen holder, så øksehuggende må være både presise og bestemte for at istappen ikke skal knekke. (Øgreid, 2015, s. 42)

Dette udsagn fra Klarström kan tolkes og læses som en romantisering af den store risiko der er ved at klatre frithængende is, som Øgreid selv redegøre for i samme artikel. Artiklen kan her siges at trække i to forskellige retninger. Der redegøres for hvor risikabel denne form for klatring er, men samtidig hører man en førstehåndsberetning om, hvor "vakkert, fascinerende og spennende" (Øgreid, 2015, s. 42) denne aktivitet er. Det kan virke som om at artiklen derfor både har til hensigt at formidle risikoen, formidle tiltag for at minimere risikoen, men samtidig også at skabe en interesse for denne type klatring, muligvis kan føre til øget deltagelse i denne type aktivitet. Der er i artiklen således en tvetydighed, som trækker magasinet *Klatring's* risikodiskurs i to forskellige retninger. Den ene retning står i samspil med vidensdiskursen og sikkerhedsdiskursen. Denne retning af risikodiskursen forsøger at oplyse om risiko og formidle sikkerhedstiltag der kan minimere risiko. Denne anden retning af risikodiskursen formidler en romantisering af en risikabel disciplin indenfor klatresporten og dermed på sin vis en romantisering af risikoen.

7.2.4 "Fot og gæli"

Artiklen *Fot og gæli* er skrevet af Geir Evensen (2018), som blandt andet også er forfatter til bogen *Sikker klatring* (2019). Evensen er altså en forfatter som har fokus på sikkerheden og risikoen ved klatring. Denne artikel handler om hvordan de udramatiske situationer, pludselig kan ende i ulykker og artiklen handler især om de ulykker som ender med brækket ben, da Evensen selv har været hovedpersonen i en sådan ulykke. Evensen fortæller først om sin egen ulykke, som skete på en enkel opvarmningsrute og endte i en brækket fod. Evensen videreformidler i denne sammenhæng blandt andet et ordsprog om klatrere han selv har fået fortalt: "Det findes to typer klatrere, fikk jeg høre en gang. De som har brukket anklen – og de som skal" (Evensen, 2018, s. 70). Med dette udsagn videreformidles en tænkning, hvor risiko er en naturlig og uundgåelig del af klatresporten. Herefter rettes fokus mod fem ulykker med udfald det ligner det Evensen egen ulykke havde. Den ene ulykke involveret topklatreren Paula Voldner, der på en klatretur på Kjerag tager et fald på cirka 10 meter og pådrager sig et åbent benbrud. Efter redning af Voldner bliver hun spurgt ind til hvad/hvorfor det gik galt. Voldner's svar var følgende: "På lange ruter bliver det en avveining om å sette mange

og tette sikringer, men bruge mye tid, eller sette færre og komme seg raskere opp" (Evensen, 2018, s. 72). Evensen sammenligner efterfølgende Voldner's svar til det kendte udsagn i klatremiljøet om *Speed is safety*. Ud fra Voldner's svar kan det tolkes at uanset, hvordan man klatre vil der være en risiko. Hvis man sætter mange sikringer, vil man have en længere eksponeringstid for eksempelvis faldende sten. Hvis man klatrer hurtigt for at minimere eksponeringstid, må man sætte færre sikringer og dermed øge risikoen for lange fald. Der er altså her tale om en accepteret risiko og Voldner mener heller ikke selv hun kunne have gjort så meget anderles, for at undgå ulykke (Evensen, 2018, s. 72). Denne accepteret risiko går igen gennem artiklen og ses også på følgende udsagn fra Evensen:

Å klatre – på led og i buldring – innebærer rett og slett en viss sjanse for et uheldig fall. Selv om bruddskader i ankler og bein er kjipt som bare det – med komplisert kirurgi og langvarig rehabilitering – blir konsekvensene tross alt sjelden større enn dette, så lenge ingen store feil er gjort. (Evensen, 2018, s. 74)

Denne påstand kan tolkes som at brud i ankler og ben, altså "mindre" skader, bare er "kjipt" men altså også et udfald af klatring som kan ske og er en acceptabel risiko. Så længe der ikke bliver gjort store fejl og ulykkerne bliver mere alvorlig end det, altså alvorlige skader eller dødsulykker. Dette kan tolkes som at den accepteret risikos grænser er hændelige fald med relative ufarlige knoglebrud, hvorimod alvorligere skader ikke er en del af den accepteret risiko i klatresporten.

Artiklen afsluttes med fem betragtninger i punktform med tilhørende uddybning på baggrund af de ulykker, som nævnes i artiklen. Disse betragtninger er ikke sat op, som en checkliste til at undgå ulykker, men mere som en refleksion af ulykkesårsager og dermed hvad vi som klatrere kan være opmærksomme på og dermed have muligheden for at identificere risikable situationer, for at indfører de tiltag som den enkelte finder nødvendige. Artiklen medierer udsagn som trækker på en risikodiskurs, hvor nogen skader, i form af brudskader på fødder og ben, er en accepteret og naturlig del af klatresporten. Dog forsøger artiklen også at oplyse om risiko og hvordan man kan identificere denne.

7.2.5 Personificeringen af K2

Lederartiklen *Den nådeløse isdronningen* af Dag Hagen (2008) omhandler ulykken, hvor Rolf Bae omkom på sit bestigningsforsøg af K2. Artiklen starter med følgende

udsagn "Så har det altså skjedd igjen. Fjellet har tatt et nytt liv" (Hagen, 2008, s. 6).

Transiviteten i dette udsagn, fremstille K2 "Den nådesløse isdronning", som den aktive der har taget et liv og klatreren, som omkom bliver den passive i ulykken. Der er både i overskriften og i ovennævnte udsagn tale om en personificering af K2. Denne personificering og transiviteten udsagnene, som skaber denne personificering kan også tolkes som en romantisering af fjeldet K2 og den risiko, der er ved at klatre fjeldet.

Denne romantisering ses blandt andet ifølge udsagn fra Hagen

Fjellet står der som en kald og kynisk tyrann av en vakker dronning. Det er som om det sier til oss etter denne ulykke: «Trodde dere jeg var blitt snill? Hvorfor skulle jeg spare en av dere? Om mange har besteget meg de siste årene er det bare fordi jeg har sovet – nå er jeg våken og tilbake...». (Hagen, 2008, s. 6)

I dette udsagn fremstilles K2, som en person der selv vælger hvem, der skal have lov til at bestige fjeldet – og hvem der skal omkomme i forsøget. Det fremstilles som om det er et aktivt valg K2 tager og vi aldrig kan sætte vores lid til at K2 er i godt humør og lader os lykkes med vores foretagende. Artiklen fremstiller også at der er en risiko ved at klatre et fjeld som K2 "Fjellet er fullt av objektive farer det er vanskelig å unngå" (Hagen, 2008, s. 6). Selv om fjeldet altså er fuldt af objektive farer, forsøger folk fortsatt at bestige K2 og klatrerne accepterer altså denne risiko. Artiklen trækker altså på den måde på risikodiskursen, der konstruerer en tænkning om en accepteret risiko ved klatresporten. Artiklen afsluttes med følgende: "Myten om K2 er forsterket. Rolf Bae er for alltid i de fjellene han elsket, og de lokker andre med sin skjønnhet." (Hagen, 2008, s. 6). Igen kan man tolke dette udsagn, som en romantisering, både af fjeldet K2, men også af ulykken. Den omkomne klatrer er nå for alltid i de fjeldet han elskede, det er dette som bliver fremhævet af dødsulykken. Samtidig bliver der sluttet af men at fjeldene fortsatt lokker andre med sin skjønnhet. Dødsulykker som disse bliver altså accepteret og er ikke noget som afskrækker andre fra at forsøge sig på en bestigning.

7.2.6 Risikodiskursens funktion

Risikodiskursen står på mange måder i kontrast til sikkerhedsdiskursen. Hvor sikkerhedsdiskursen forsøger at skabe øget sikkerhedsfokus i klatresporten, kan det siges at risikodiskursen i en hvis ender med at have et positivt syn på risikotagning og risikofyldte aspekter ved klatresporten. Dette ses blandt andet i artiklen som er nævnt overfor (7.2.1) *Tur etter evne?* (Tronstad, 2013), hvor der kan ses spor af det som Dr.

Cathrine Palmer kalder for *Discourse of extremity* (Palmer, 2004, s. 57). I artiklen argumenteres for at risiko er en nødvendighed for at der sker fremskridt indenfor klatresporten. Dermed kan man argumentere for at magasinet *Klatring* på den måde skaber et billede til sine læsere, hvor det at tage risiko er en accepteret, måske endda nødvendig, del af klatresporten. På den måde kan magasinet klatring være medvirkende til at bidrage til denne *Discourse of extrimity*, hvor læserne af magasinet, kan få det indtryk at risikotagningen er noget positivt og noget der bliver allemandseje. Mere generelt kan det siges at risikodiskursen bidrager til at legitimere riskotagning i klatresporten, igennem den vinkling artiklerne tilnærmer sig risiko i klatresporten, hvor risikoen flere eksempler romantiseres og risikoens nogle gange fatale konsekvenser beskrives igennem denne romantisering som i følgende citat der også er nævnt i 7.2.5 "Myten om K2 er forsterket. Rolf Bae er for altid i de fjellene han elsket, og de lokker andre med sin skjønnhet." (Hagen, 2008, s. 6).

7.3 Sportsmanddiskurs

Denne stil eller sportsmandsdiskurs stammer helt tilbage fra klatresporten vugge. Der har, som jeg tidligere i opgaven har vist til, altid været etiske normer og accepteret "stile" indenfor klatring. Jeg har i denne del af analysen, haft fokus på hvordan magasinet *Klatring* medierer normer indenfor klatring i dag. Især indenfor spændingsfeltet om boltning i fjeldet og boltning for øget grad af sikkerhed i forhold til stil og ideologien om sporløs færdsel i fjeldet og bevarelse af klassiske ruter. I forbindelse med denne analyse har jeg også set på, hvordan magasinet *Klatring* fremstiller, hvem der har definitionsmagten for "god stil" indenfor klatring og boltning i forbindelse med klatring. Der har i denne analyse været et stort fokus på sproget, da der i de artikler, som har været relevant da der blandt andet har været meget brug af metaforik. Jeg har samtidig også haft fokus på hvordan der er blevet brugt interdiskursivitet, hvor dan blandt andet er blevet trukket på diskurser fra sporløs færdsel.

7.3.1 Verdens højeste galskap

Artiklen *Verdens højeste galskap* (2016) er en lederartikel af Dag Hagen, som omhandler det at klatre Mount Everest, verdens højeste bjerg. I artiklen er det Hagen der har den interaktionelle kontrol og han kommer med kraftige udsagn, som omhandler hvad der er god stil indenfor klatring. Der er altså tydelige holdninger fra Hagen til dette tema og dette ses blandt andet i følgende citat: "At man har klatret Everest sier ingenting om prestasjonen. Hvordan du nådde toppen sier alt. Stil altså. God stil vil si at du gjør jobben selv, og ikke betaler assistenter for å bære alt utstyret ditt og leie deg ned om noe går galt." (Hagen, 2016, s. 7). Det er ifølge denne påstand fra Hagen ikke det at klatre verdens højeste bjerg der er en præstation, det er hvordan man klatre det. Men det som Hagen kalder for "god stil", indebærer også en vis risiko. At bære alt sit udstyr selv og ikke modtage hjælp, gør præstationen mere udmattende og vanskeligere og dermed måske også en mere risikabel præstation. Hagen fortsætter i samme stil med følgende udsagn: "La verdens hvite mor motta verdige besøk av de klatrere som vet å sette pris på klatresportens dypeste ekthet." (Hagen, 2016, s. 7). Igen viser Hagen til dette stilideal og at det kun er dem, der kan leve op til disse idealer, som skal have lov til at bestige Mount Everest.

Det er altså ifølge dette citat kun hvis man har denne værdighed man kan sætte pris på klatresporten "dypeste ekthet". Nogen kan hævde at dette kan vise elitær tilgang til klatresporten. Man skal kunne udføre præstationerne på den rigtige måde før at de få en værdi og giver kredibilitet. Hvis dette stilideal får det største fokus, kan det tænkes at det kan gå på bekostning af sikkerheden. Hvis stilen, som i dette tilfælde, gør klatringen mere risikabel, kan det få konsekvenser for måde sikkerhed tænkes på i klatresporten.

7.3.2 Borebolte – etik eller stil?

I kronikken *Borebolter – et spørsmål om etikk eller stil?* af Dag Kolsrud (2017) tages der en debat op, som ifølge Kolsrud har skabt strid gennem hele klatresportens historie, nemlig borebolte. Kronikken indledes med et historisk tilbageblik på boreboltene indtog fra det sene 1800-tal og udviklingen i brugen frem til i dag. Herefter forsøger Kolsrud at indramme, hvad der er essensen i denne boltedebat, se fra hans synspunkt. Kolsrud kommer i kronikken med følgende påstand om hvad boltedebatten grunder i:

Det handlet alltid om at noen klatrere (ikke alltid lenger aktive) ønsket å kontrollere hvordan andre klatre. Ønsket har de nesten alltid forankret i verdier og argumenter de kaller for klatreetikk. Men ofte dreier det seg mer om stil. For at noe skal kalles klatreetikk bør det være forankret i objektive verdier som er mest mulig uavhengige av tid og sted – og person. Et eksempel kan være sporløs ferdsel i naturen: Borebolter er uetiske fordi de i seg selv er et permanent spor etter klatring på klippe eller fjellet. (Kolsrud, 2017, s. 16)

I dette utsagn fra Kolsrud, viser han til at det er en magtkamp. Med diskursanalysens briller på, udkæmpes sådanne magtkampe fra tid til annen. Gjennom magtkampe kan hegemoniske diskurser utfordres og nye hegemonier etableres, for eksempel innenfor hva som er god stil eller god klatreetikk, og dermed hvordan folk bør klatre. Der er mange aktører som deltar i denne diskursive kamp, både aktive aktører og aktører som tidligere har vært aktive og derigjennom fortsatt kan ha en form for definitionsmagt. Kolsrud trekker diskussionen et nivå videre. Han mener ikke at de argumenter som brukes i diskussionen om klatreetikk er valide, medmindre de forankres i mere alment gældende normer, som for eksempel sporløs ferdsel. Kolsrud trekke altså her på en del av friluftslivsdiskursen i Norge, nemlig idealet om sporløs ferdsel, ind i boltedebatten, og viser til at borebolte i seg selv bryder med dette ideal. Det kan i dette utsagn virke som om Kolsrud er motstander av alt bolting. Dette er dog ikke tilfælde, senere i kronikken skriver Kolsrud følgende: "Jeg er selv tilhenger av bolting, primært med stil, sekundært med etisk begrunnelse. Ruter som lar seg sikre tilfredsstillende naturlig, bør ikke boltes" (Kolsrud, 2017, s. 16). Altså vises der her til en mere kompromissøgende linje i spørsmålet om bolting. Man bør, ifølge Kolsrud, bolte med stil for øje og sekundært med etiske begrunnelser. Altså skal boltingen ikke bli en ideologi, men der skal boltes når det er nødvendig, og undlades når det er mulig. Efterfølgende trekker Kolsrud klatrefeltet Bohuslän (svensk klatrefelt med sterk tradition for udelukkende naturlige sikringer) ind i diskussionen. Her er normen at man udnytter alle naturlige sikringsmuligheder og i størst mulig omfang undgår enhver form for bolting. Her kommer Kolsrud med to utsagn som går lidt i hver sin retning. Først skriver han: "Likevel synes jeg det er akseptabelt (for ikke å si fint) at noen enkelte og spesielle ruter blir prøvestykker for eliten" (Kolsrud, 2017, s. 16). Her henviser Kolsrud til ruter som må trenes mange ganger på toptov, inden de går på led grundet dårlige sikringsmuligheder. Men samtidig skriver Kolsrud også:

For meg personlig er det viktig at de nye rutene jeg lager blir klatret av andre etter meg selv. Derfor legger jeg litt ekstra arbeid i å gjøre dem tiltalende utover hva jeg selv trenger for å klatre dem, og det kan inkludere borebolter (Kolsrud, 2017, s. 17)

Først et udsagn der kan tolkes som en tilgangs med elitære tendenser, dernæst et udsagn som i høj grad viser til et ønske om tilgængelighed for alle i klatresporten. Kolsrud viser til at han selv har etableret og boltet en rute på Bohuslän, hvilket der blev set ille til, da han ikke udnyttede fire ellers brugbare naturlige sikringsmuligheder. Han skriver at han brød "det lokale klatremiljøets forbud", men at han ikke kan identificere, hvem der har etableret dette forbud: "Det visste jeg ikke da, men heller ikke i ettertid har noen kunne begrunne forbudet og liknende forbud på enkelte andre klipper med annet en at noen av disse klippende ønskes helt boltefrie (av hvem?)" (Kolsrud, 2017, s. 17). Kolsrud mener i kronikken det er en lille elite, en minoritet der sitter med denne definitionsmagt, fordi de selv er bedst tjent med det (s. 17). Kronikken avsluttes med at Kolsrud kommer med et udsagn det næsten kan kvalificeres som en opfordring: "Så spørsmål om borebolter bør vel heller handle om måtehold og godt skjønn framfor prinsipper" (Kolsrud, 2017, s. 17). De kan tolkes som at Kolsrud forsøger at finde den gyldne mellemvej i debatten, med dette udsagn der hverken er kraftig fortaler for bolte eller det modsatte.

7.3.3 Klatringens egenart udfordres

"Mennesket må tilpasse seg de kravene klipper, vegger og det høgaltpine landskapet krever. En konservativ tilretteleggings- og bolteetikk (her er det naturlig å snakke nullvisjon), opprettholder det alpine høgfjellet som en varig ressurs og kilde til dyp glede." (Magnussen, 2016, s. 16). Det er altså os mennesker der skal tilpasse os fjellet og ikke forsøge at tilrettelægge os til toppen af fjeldene ifølge Magnussen. Han mener det er vigtigt at man ligger til rette for en konservativ bolteetik, gerne en vision om at der ikke skal boltes for at opretholde det Magnussen kalder højfjeldet som en varig resurse der er en kilde til dyb glæde. Her argumenterer Magnussen altså for at der er en form for egenart ved klatring i højfjeldet, en egenart der kan blive ødelagt af en forkert bolteetik. Dette bliver underbygget af dette citat:

Vi bliver frarøvet muligheten dersom vårt eller «mitt» sted er blitt tilrettelagt med fire-felts sti, bolter, varder og Via Ferrata. Det å være i det alpine landskapet, besøke tinder eller klatre noe nytt har for meg stor verdi i seg selv. Klatring av vegger og bestigning av tinder bærer i seg erfaringer som er oppslukende og som gjør noe med oss. (...) Sette det bolter og tilrettelegges på annen måte fratras fremtidige generasjoner muligheten til å oppdage vegger og ruter på nytt, eller om igjen." (Magnussen, 2016, s. 16).

Det udsagn i dette citat Magnussen fremsætter kan hævdes at være en elitær tilgang til klatringen. En tilgang hvor det er opdagelse af nye ruter, der er den "gode stil". Denne form for klatring er historisk set risikabel og medfører klatring på egne sikringer. Altså en form for klatring der kræver et højt teknisk klatreniveau, et niveau ikke alle klatrere har mulighed for at opnå når klatringen "bare" er en fritidsinteresse. Man kan her hævde at Magnussen søger en form for definitionsmagt over hvordan der bør klatres og boltes. Og den måde Magnussen advokerer for, indebærer en relativ stor grad af accepteret risiko, hvor at sikkerheden nogle gange kan komme bag stilen der klatres.

7.3.4 Diskussion som aldrig ville dø

Lederartiklen *Diskusjonen som aldri ville dø* af Redaktør for magasinet *Klatring* Dag Hagen (2014), tager endnu engang boltedebatten op til diskussion. Artiklen indeholder metaforer, diskussion om hegemoni og holdninger fra en række aktører med forskellige holdning. Artiklen starter med at gennemgå en episode, hvor en gruppe erfarne klatrere bolte en rute i Romsdalen. Lokaliteten på denne rute bliver i artiklen omtalt med metaforen "åsted" (Hagen, 2014, s. 8), en metafor der kan lede tankerne i retning af ulovlige handlinger. Der er i denne brug af metaforik en undertone af det uacceptable ved at bolte denne rute. Denne boltning skabte, ifølge artiklen en heftig debat:

Det ble naturlig nok en opphetet debatt på nettet i etterkant, om nåde den som argumenterte for bolter i fjellet. De få som gjorde fikk så øra flagret. Her var det tydelig noen som mente de hadde hegemoni på både moral, sannhet, lover og utøvende makt. (Hagen, 2014, s. 8)

Det er ifølge dette udsagn altså en naturlighed der bliver en ophedet debat, når der boltes, hvilket kan vide om, hvor betændt dette emne kan være. Samtidig er der ifølge udsagn også en gruppe af folk der mener de har hegemoni og definitionsmagten over ret og galt når det gælder boltning.

I artiklen veksles den interaktionelle kontrol mellem flere aktører, som alle får fremsat deres syn på boltning. Heriblandt har Magasinet *Klatring* lavet en spørgeundersøgelse til deres læsere hvor næsten 2000 havde deltaget. 29% mente boltning af lange trygge ruter var helt fint, 27% mente boltning kunne bruges til at binde naturlige linjer sammen. 20 % mener boltede rapelfester var fint. 11% mente var mod boltning i, men mente at allerede boltede ruter kunne blive stående. 13% mente at alle bolte skal fjernes.

Dette kan tolkes som der er et flertal af klatrere, som mener at bolte i fjeldet skal blive stående og at det er et mindretal af boltpurister som søger definitionsmagt (Hagen, 2014, s. 8). Der kommer også synspunkter fra Norsk Tindeklub, som mener: "Boltning i fjellet skal ikke aksepteres. Uboltede fjellruter er målet. Punktum." (Hagen, 2014, s. 8). Altså et klart udsagn med høj grad af tilslutning fra Norsk Tindeklub. Norges Klatreforbund har en lidt mere diplomatisk tilgang til boltedebatten og mener grundlæggende at linjer der kan sikres naturligt ikke bør boltes og der skal tages hensyn til lokale traditioner. Men i deres udsagn åbnes der gennem formuleringen "Normalt skal det ikke boltes i fjellet (...)" (Hagen, 2014, s. 8), der er en formulering der åbner op for undtagelser. Hvad har alt dette så med sikkerhed og risiko at gøre? I artiklen stilles spørgsmålet det det er en folkeret at klatre i fjeldet, eller om denne type klatring bør forbeholdes de som har udstyr, erfaringer og evner til den type klatring uboltet fjeldklatring kræver. Netop dette spørgsmål rejser en debat mellem en sikkerhæstænkning eller sikkerhedsdiskurs og sportsmanddiskursen. Hvis man udelukkende tænkte sikkerhed ville boltning være svaret. Hvis man udelukkende tænke klatrestil og hvad der er "god stil" ville boltning være meget begrænset. Dette er altså et eksempel på hvordan Sportsmandsdiskursen og sikkerhedsdiskursen griber ind i hinanden og nogle gange også kan stå i et modsætningsforhold. Redaktør Hagen slutter af med en formaning der kan siges at ligge i den diplomatiske ende: "Jeg håper Action-direct-holdningene hos bolttemotstanderne endres, og sjikanen av boltetilhængere omgjøres til saklig debatt. Og jeg mener boltekåte klatrere må finne støtte i miljøet før de bolter lange fjellruter på urørte pilarer." (Hagen, 2014, s. 9). Hagen lægger en linje, der kan tolkes som et forsøg på at samle klatremiljøet, for at få en saglig debat om boltning og nå til enighed fremfor at bekrige hinanden.

7.3.5 Sportsmandsdiskursens funktion

Sportsmandsdiskursens funktion kan ses som være lidt dobbelttydig. Dels søger denne diskurs at formidle "god stil" og "god etik" i klatresporten, dette går igen i alle de ovenstående tekster i kapitel 7.3. Her er der især fokus på boltedebatten og hvem som har retten til at definere bolteetik i det norske klatremiljø. Her forsøger forfatterne, der har fået publiceret disse artikler i *Klatring* sig ofte med en diplomatisk tilgang og definerer ikke hvad som er rigtigt eller forkert. Synspunkter bliver ofte legitimeret med historiske referencer eller lokale traditioner, og debatten kan være præget af følelser i

højere grad end af understøttet fakta. Der ses i sportsmandsdiskursen også spor af en elitær tilgang til klatresporten, eller i hvert fald dele af denne. I en del af artiklerne har sportsmandsdiskursen dog også en anden funktion end at formidle god stil og etik. Der er en række artikler, hvor dette ideal om god stil i klatring, bliver vejret op mod de sikkerhedsmæssige overvejelser, der kan være ved en puristisk tilgang til klatring, hvor der ikke må boltes. På den måde griber sikkerhedsdiskursen også ind i sportsmandsdiskursen og omvendt.

7.4 Vidensdiskurs

Vidensdiskursen i magasinet *Klatring* kommer til udtryk i en række baggrundsartikler, heriblandt *Sikre sider* og *Klatreskolen*. Disse baggrundsartikler har et mere eller mindre direkte fokus på sikkerhed eller risiko i klatresporten. Vidensdiskursen som ses i magasinet *Klatring* ses ofte i form af kommunikative begivenheder, hvori der benyttes statistik til at underbygge påstande, fagsprog og "eksperter". Disse greb og virkemidler bruges til at formidle viden, og påvirke hvordan viden og metoder legitimeres i feltet. Igennem interaktionel kontrol give individer i form af forfattere og eksperter, en diskursiv magt indenfor feltet.

7.4.1 Bakkekontakt

Som en del af artikelserien *Sikre sider* har Leiv Aspelund skrevet artiklen *Bakkekontakt* der følger op på en tidligere artikel der omhandlede en statistisk gennemgang af klatreulykker. Artiklen indledes med en overskrift og underoverskrift således: "Bakkekontakt – Er det noe vi klatrere vil unngå for all del, er å falle i bakken. Men ulykker skjer, og her går vi gjennom årsaksstatistikken." (Aspelund, 2019, s. 46). Formålet med denne artikel, er altså igennem årsagsstatistik at vise, hvorfor ulykker med bakkefald sker. Det vil sige at der i denne artikel er tale om en vidensdeling, for at se nærmere på "Hvorfor skjer det, hva er konsekvensene og hva kan gjøre for å unngå det?" (Aspelund, 2019, s. 46). Denne vidensdeling kommer til udtryk gennem en systematisk statistisk gennemgang af alt fra faldhøjde, konsekvenser og årsager til bakkefald. Påstande i artiklen legitimeres gennem tabeller der viser skadesomfang, faldhøjde og årsager til bakkefaldet, disse tabeller præsenteres visuelt i artiklen. Til sidst i artikel skriver Aspelund "Alle hendelsesforløbene som er beskrevet ovenfor er viktige

å ta lærdom av. Men skal du ta med deg bare de viktigste poengene fra denne artikkelen, så la det være disse:" (s 48). Hvorefter Aspelund har lavet en liste med fem punkter, som han mener kan være med til at redusere antallet af bakkefald. Disse fem råd som Aspelund viderefremidler, bygger altså på en analyse af det statistiske arbejde, der er gjort i forbindelse med denne artikel og disse råd er udtryk for en vidensdeling til fordel for øget sikkerhed. Til sidst slutter Aspelund af således:

Til slutt vil jeg nok en gang oppfordre samtlige til å melde inn alle ulykker og nestenulykker til ulykkesregisteret på klatring.no. det er et enormt viktig verktøy for å gjøre oss i stand til å identifisere hva som fører til ulykker og for å se trender over til. (Aspelund, Bakkekontakt, 2019, s. 48)

Dette citat er altså endnu en opfordring til at deltage aktivt i den vidensdeling denne artikel er et eksempel på. En vidensdeling som har til hensigt at øget sikkerheden i klatremiljøet og klatresporten i Norge.

7.4.2 Klatreskolen

Et andet eksempel på artikelsier, hvor der er en fremtrædende vidensdiskurs, er *Klatreskolen*. I denne artikelserie fokuseres der hovedsagelig på at dele viden om korrekt brug af klatre- og sikkerhedsudstyr. Et eksempel på dette er artiklen *Korrekt brug av Grigri* skrevet af Viktoria Gjersøe (2018). Artiklen indledes med et stort dobbeltsidet nærbillede af en Grigri (en assisterende tovbremse) i brug. I underoverskriften af artiklen står der "Det er mange måter å håndtere en Grigri når man sikre, men ifølge Petzl er det ikke fullt så mange av dem som er tiktige. Faktisk bare én." (Gjersøe, 2018, s. 41). På de to neste sider viser to store billeder. Det ene billede viser en af disse mange måder at håndtere en Grigri på, den forkerte. Ved siden af dette billede er der en illustration af en tommelfinger der er vendt ned, og en forklaring af billedet, hvor der står "TRADISJONELT: Slik er det mange, spesielt an den eldre garde klatrere, som gir ut tau. Om man er uerfaren kan det da gå galt, om klatreren faller men man holder Grigrien slik." (s. 42). Det andet billede viser en anden måde at håndtere en Grigri på, nemlig den ene rigtige. Ved siden af dette billede er der en illustration af en tommelfinger, der vender op, samt en tekst der forklarer billedet "KORREKT: Ifølge Petzl er det slik man skal mate ut tau. Da har man alltid en hånd på bremsetauet." (s. 47). Selve artiklen indeholder herefter en gennemgang af, hvordan en Grigri bruges

korrekt ifølge producenten Petzl. Senere i artiklen legitimeres artiklens nødvendighed gennem en reference til indrapporterede ulykker i når, hvor der angiveligt skule være flere eksempel hvor beskrivelsen af ulykke en "Grigri ville ikke låse" (s. 43). Herefter gennemgås hvad man som bruger af en Grigri kan gøre forkert, der kan fører til at Grigrien ikke låse ved et fald. Til sidst vises der til statistik der beskriver nogen faktorer der gør sig gældende i de indrapporteret ulykker. "I 2/3 av rapporterte klatreulykker ved sikret klatring er det persoen på bakken som står for feilen, og i 1/4 av disse ulykkene er feilen knyttet til bremsgrep eller bruk av sikringsbremse." (s. 43). Der er altså som følge af denne statistik, behov for denne artikel, der kan medvirke til bedre brug af Grigri. Artiklen indgår som et element er vidensdiskurs der er gennemgående i magasinet *Klatring*. En vidensdiskurs, hvor der på baggrund af statistik deles viden og erfaringer, der har til hensigt at øge sikkerheden i klatresporten.

7.4.3 Den farefulde rappel

Artiklen *Den farefulle rappellen* (Øgreid, 2018) den er publiceret under fanen *Sikre sider* starter ud med en påstand fra forfatteren "Statistikken er soleklar. Rappellturen hjem kan være den største risikoen du tar på klatreturen" (s. 74). Denne påstand med høj tilslutning fra Ørgreid i form af udsagnet: "Statistikken er soleklar". Herefter moderere forfatteren dog lidt på denne ellers soleklare påstand, dette gøres i form af ordet "kan" der bliver sat ind i sætningen "Reppellturen hjem **kan** være den største risikoen du tar på klatreturen". Efterfølgende følger refereres der til 13 ulykkesrapporten hvor ulykken er sket i forbindelse med rappellen. Forløbet for hver af disse hændelser samt årsag til hændelsen gennemgås en efter en. Disse gennemgange har genretræk fra rapportager, med mere eller mindre systematiske gennemgange af hændelsesforløbet. Efter denne gennemgang af et udvalg af rappelulykker, gennemgås der i artiklen 9 typiske faremomenter ved rappel. Her gennemgås typiske fejl, samt den korrekte måde at udfører alle aspekter af rappellen. Der bruges i artiklen referencer til Youtube videoer, der viser en såkaldt "Euro Death Knot" (s. 78). En knude der er kendt for at kunne "rulle" under belastning hvis knuden ikke er bundet helt korrekt, så knuden ikke er sikker. I denne artikel trækkes der igen på en vidensdiskurs, hvor viden der har grundlag i tidligere hændelser og analyse af disse, bliver delt til fordel for øget grad af sikkerhed i klatremiljøet. Til sidst i artiklen vender forfatteren tilbage til sit første udsagn, og vi ser

en ændring i modaliteten. Denne gang skriver han med høj grad af tilslutning: "Tallenes tale er klar. Vi har en overrepræsentation af dødsulykker i forbindelse med rappel (...)" (Øgreid, 2018, s. 81). Man kan stille sig kritisk overfor den måde denne statistik, der skulle vise til denne overrepræsentation bliver refereret til. På intet tidspunkt i artiklen bliver der redegjort for indholdet af denne statistik, selvom den gentagne gange bliver brugt til at legitimere artiklen indhold. Her kan der altså siges at være en forfatter, der gennem interaktionel kontrol, får en slags magt til at definere, hvordan man skal forholde sig sikkerhed indenfor netop dette tema. Der bliver her gået på kompromis med, hvordan fakta og god statistik bør benyttes, til fordel for artiklens journalistiske form.

Temaet rappel er også tema for andre artikler i det datamateriale, der er analyseret i forbindelse med denne opgave. Artiklen *Rappell – bekvemt og farefullt* af Stein Trondstad (2013), er også en del af artikelserien *Sikre sider*. Denne artikel har genretræk fra reportagegenren, hvor der først bliver gennemgået to ulykker der har sket i forbindelse med rappel. Efter gennemgangen af de to ulykker, kommer Trondstad med en række sikkerhedstiltag der bør tages for at forbindelse med rappel. Dette fremstilles som "Dyrekjøpt lærdon" (Tronstand, 2013, s. 45) og opstilles som fem punkter under overskriften "enkel fare, dobbel sikkerhet" (s. 45) hvor hovedtemaet er redundans i rappelsystemet.

At rappel er et tilbagevendende tema, viser at magasinet *Klatring* fortsat ser behov for at formidle sikkerhed og viden om sikkerhedstiltag i forbindelse med klatresporten. Dette sker som ovennævnte, nogle gange i efterkant af ulykker, der giver grund til analyse af årsager og en vider formidling af tiltag der kan forhindre fremtidige ulykker. På denne måde positionerer magasinet *Klatring* sig som en aktør i vidensdeling indenfor sikkerhed i klatresporten.

7.4.4 Stol på udstyret

Stol på utstyret således lyder overskriften på artiklen i artikelserien *Sikre sider* skrevet af Stein Trondstad (2010). Denne artikels tema er ulykker og især hvor ofte udstyret er en faktor i ulykkerne. Artiklen starter med en reference til den ulykkes statistik NKF (Norges Klatreforbund) og NF (Norsk Fjellsportsforum) har genereret og analyseret gennem de sidste 20 år. Trondstad er selv styremedlem og sikkerhedsansvarlig i NKF, så der er her brug af en type ekspertviden indenfor feltet. Det er i artiklen Trondstad der

har den interaktionelle kontrol og formidler statistikken fra den føromtalt ulykkesdatabase, for at få frem nogen pointer. Den første af disse pointer, som kommer frem gennem direkte sprogbrug er følgende: "Nesten alle klatreulykker skyldes helt eller delvis en menneskelig faktor, eventuelt i kombinasjon med ytre farer. Utstyret vi bruker, kan vi nesten alltid stole på. Nesten." (Tronstad, 2010, s. 56). Dette udsagn deler viden der er kommet fra den data der er analyseret i ulykkesdatabasen fra NKF og NF, nemlig at det er menneskelige faktorer, der er den hovedsagelig årsag til ulykker, ikke udstyrssvigt. Det udsagn underbygger Tronstad med statistik: "Hvis vi koker ut de tilfellene der direkte svikt ved utstyret var utløsende, står det igjen 27 rapporter, 5% av alle registrerte klatreulykker." (Tronstad, 2010, s. 56). Der ses, på trods af en hovedfokus på de menneskelige faktorer ved ulykker, spor af en forbrugerdiskurs, hvor køb af udstyr kan bidrage til at gøre klatresporten mere sikker. Dette ses gennem opfordring til at bruge specifikt udstyr til bestemte typer af klatring. Denne forbrugerdiskurs ses også andre steder i magasinet *Klatring*. Dog er forbrugerdiskursen ikke fremtrædende og hyppigt nok repræsenteret til at der bruges yderligere tid på den i denne opgave. Tronstad kommer til sidst i artiklen med hans konklusion på hvad vi kan tage med fra denne statistik: "Menneskelige svikt er likevel altoverskyggende, og min konklusjon har lenge vært at vi burde bli flinkere til å diskutere oss selv som ulykkesårsak i stedet for å snakke så mye om utstyret" (Tronstad, 2010, s. 56). Med dette udsagn bidrager Tronstad til at konstruerer den vidensdiskurs, som gennemgående ses i magasinet *Klatring*, hvor der på baggrund af statistik bliver formidlet viden, der kan medvirke til at gøre klatresporten sikrere. Vidensdiskursen der bliver repræsenteret i den artikel griber dermed også ind i sikkerhedsdiskursen og magasinet positionerer sig derved, som en aktør der ønsker at fremme sikkerhed i klatresporten blandt andet gennem videreformidling af viden.

7.4.5 Vidensdiskursens funktion

De eksempler der er nævnt ovenfor, formidler en viden, der er et niveau, som er mere dybdegående end de mere generelle råd, som for eksempel "tur etter evne" der ellers kan være en måde at tænke sikkerhed på, som ses i en friluftslivsdiskurs. Generelt er teksterne loyale overfor den statistik der præsenteres og formidler viden og råd på baggrund af denne statistik. Problemerne opstår dog når man ser på, hvordan forfatterne

i teksterne forhold sig til den data der ligger til grund for den benyttede statistik. Det kan virke som om at forfatterne har været ganske ukritisk til validiteten af den benyttede data. Der refereres ofte til rapporter, fra klatring.no's indrapporteringsportal. På denne portal kan alle rapportere ulykker og næstenulykker. Dette giver fordelene at man kan få et stort datamateriale. På den anden side er der en svaghed i at man ikke kender baggrunden på dem der har rapporteret ulykkerne. Ulykkerne er altså rapporteret på den måde som den blev oplevet af dem der har rapporteret. Der er altså ikke tale om rapporter, der er resultat af en analyse af ulykken. Dette kan gå ud over troværdigheden på statistikken der benyttes til i medieringen af vidensdiskursen. Der er som tidligere vist til i dette afsnit, eksempler på at enkeltpersoner gives en magt til at definere sikkerhed, indenfor givne temaer, men referencer til statistik der bygger på et tvivlsomt datagrundlag, eller i andre tilfælde slet ikke bliver synliggjort i artiklerne, selvom der gentagende gange refereres til denne statistik. Denne form for interaktionel kontrol giver individer en definitionsmagt over hvordan denne vidensdiskurs der kommer til udtryk, medierer sikkerhed inden for det givne tema.

7.5 Certificeringsdiskurs

Certificeringsdiskursen kommer i datamaterialet til udtryk i debatindlæg, artikelserien *Sikre sider* og leder artikler. Flere af disse artikler har et direkte fokus på, hvordan certificering, i forskellig form, har indflydelse på sikkerhed i klatresporten. Dette fokus kommer blandt andet til udtryk gennem kommunikative begivenheder, hvor forfatterne til artiklerne gennem udgang og påstande, nogen mere underbygget af faktuelle data end andre, der giver udtryk for at en øget grad af certificering har en positiv effekt på sikkerheden i klatresporten. Forfatterne der i disse artikler har den interaktionelle kontrol, forsøger gennem blandt andet statistik og interdiskursivitet, at legitimere påstande og udsagn og derigennem opnå en diskursiv magt indenfor feltet.

7.5.1 Klatrere i førersædet uden kørekort

Artiklen *Klatrere i førersædet – uten lappen* af Dag Hagen (2019), er en leder artikel med et klart budskab – Brattkort er en essentiel del af øget sikkerhed ved indeklatring.

"Jeg mener klatresentre bør bli mye flinkere til å kreve og kontrollere at kundene har Brattkort eller Topptaukort. (...) Om de ikke har Brattkort eller Topptaukort, så bør de nektes klatring" (Hagen, 2019, s. 6). Hagen viser stor tilslutning til dette udsagn. Et udsagn der viser en holdning om krav til certificering af klatrere for at de kan få lov at benytte sig af klatrecentre. Hvis ikke man har denne form for certificering, bør man ifølge redaktøren i *Klatring* nektes muligheden for at klatre i klatrecentrene.

"Man trenger lappen for å kjøre bil, man trenger PADI for å dykke – tilsvarende bevis for fallskjermhopping og jakt. Nå er det på tide å ta klatresporten på alvor og kreve Brattkort eller Topptaukort på klatresentrene." (Hagen, 2019, s. 6). I dette citat trækkes der på en form for interdiskursivitet, hvor man sammenligner klatring og Brattkort, med det at køre bil, dykke eller gå på jagt. Alle disse aktiviteter kræver oplæring og certificering. Redaktøren for *Klatring* bruger altså her en certificeringsdiskurs, fra andre felter end klatring og trækker denne diskurs med ind i klatresporten. Der sættes et lighedstegn mellem for eksempel det at køre bil og det at klatre. Dette ses blandt andet også i overskriften på denne lederartikel – "Klatrere i førersetet – uten lappen" (Hagen, 2019, s. 6). Det trækkes her en direkte linje fra noget man kunne have set i avis, omhandlende en fører af en bil der ikke har kørt kort. Der er en grad af sensationellitet i denne overskrift, og det at klatre uden Brattkort eller Topptaukort, bliver sammenlignet med at køre bil uden kørekort, hvilket jo er en ulovlig handling. Hele denne artikel legitimeres ud fra forfatterens egne erfaringer. Der nævnes et besøg i et klatrecentre i USA, hvor kontrol af noget tilsvarende Brattkort, samt andre sikkerhedstiltag var mere fremtrædende end det ses i Norge. Den anden episode forfatter bruger til at legitimere det øget fokus på certificering er en episode i et klatrecentre, hvor en faldt i gulvet under klatring.

7.5.2 Brattkortets effekt

Artiklen *Ille bra inne!* af Odd Magne Øgreid (2019), der er publiceret under fanen *Sikre sider* så på udviklingen i klatreulykker i forbindelse med indendørs klatring fra år 2000 til 2018. Men til forskel for en del af de tidligere artikler, der er analyseret i denne opgave, er fokuset i mindre grad på at "oplærer" igennem artiklen, end det for eksempel så i de artikler, der er gennemgået i afsnit 7.4 under vidensdiskursen. Artiklen tager som tidligere nævnte artikler udgangspunkt i statistik, denne gang dog mere synliggjort, hvor datagrundlaget for denne statistik er indhentet. Denne artikel deler den

analyseret tidsperiode op i to – 2000-2011 og 2011-2018. I den sammenheng kan det være væsentlig at vite at Brattkortsordningen blev indført i Norge i 2005, altså midt i den første periode. Det hele artiklen herefter er at påvise en nedgang i næsten alle typer ulykker ved indendørs klatring, fra første til anden tidsperiode, for derefter at knytte denne nedgang til indføringen af Brattkortet. Dette kommer for eksempel til utryk gjennom følgende citat:

Det som er mest slående at man sammenlikner disse to perioder er når nedfiringulykker står for en prosentvis mye mindre andel av ulykkene i den siste periode enn i den første periode. Det er rimelig å anta at dette kan ha sammenheng med innføringen av brattkortordningen som stiller krav om kompetance til å kunne ivareta egen sikkerhet til brukerne av innendørs klatreanlegg. (Øgreid, 2019, s. 42)

Øgreid antager altså i dette citat, at der er en direkte sammenheng mellom Brattkort certificeringen og nedgang i antallet af ulykker ved nedfiring. Øgreid setter også et lighedstegn mellom det at have et Brattkort og det at have kompetence til at ivareta egen sikkerhet. Brattkort der innebærer en test og/eller et kurs på op til 12 timer (Bjærum, 2022). Om det er denne test eller kurs på op til 12 timer der giver folk kompetence eller der har været andre ændringer i klatremiljøet i den pågældende tidsperiode er vanskelig at fastslå. Men der kommer certificeringsdiskurs til utryk i artiklen, hvor der sættes et lighedstegn mellem certificering, i form af Brattkort, og sikkerhed. Øgreid kommer med samme argumentation når det gælder nedgangen i antallet af faldulykker ved indendørs klatring:

Dersom vi sammenlikner fordelingen mellom disse tre ulykkesutfallene i de to tidsperioder som vist i Figur 3 ser vi at andelen bakkefall er redusert med over 10%. Dette kan igjen være en effekt av brattkortordningen hvor en større andel av klatrerne blir mer bevisst på kameratsjekk og korrekt taubremsebruk. (Øgreid, 2019, s. 43)

I dette citat sættes der igen lighedstegn mellem nedgang i antal ulykker og Brattkortsordningen. Men Øgreid kommer også med en påstand mellem Brattkort og klatreres evne til at udfører korrekt kammerattjek og bruge en tovbremse korrekt. Igen ser vi denne certificeringsdiskurs kommer til utryk i artiklen.

7.5.3 Professionsdebat i klatrefeltet

I artikkelen *Kurs og føring bare for profesjonelle?* der er skrevet af NKF ved styret (Norge Klatreforbund) (2009) omhandler professionsdebatten omkring, hvem der skal have lov til at lave kurs og føring i alpint terræn og i forbindelse med klatreaktivitet. Artiklen påbegyndes med følgende udsagn, der tydeligt viser NKF's holdning til professionsdebatten:

Norges klatreforbund mener det fører galt av sted å stille krav om yrkesutdanning for å kunne drive med kurs og føring i fjellsport. Dette vil undergrave den århundregamle og breie lekmanstradisjonen som er det viktigste grunnlaget for sikkerhet i fjellet og fjellsport som allemannseie. (NKF ved Styret, 2009, s. 18).

Her viser NKF en klar tilslutning til den lekmandstradition, som der ifølge NKF har været og har dannet hele grundlaget for den sikkerhed ved klatreaktiteter som ifølge NKF, derfor er allemandseje. NKF trækker altså her på et historisk perspektiv, i form af denne "århundregamle og breie lekmanstradisjon", som en legitimering af deres udsagn om at det ikke vil være fordelagtigt at indfører krav om "yrkesudanning" for at kunne holder kurs og lave føring.

I artikkelen vises der til hvordan lovgivningen i Sverige har ændret sig i retning af et føringsmonopol. Samtidig viser NKF til et modsætningsforhold i den måde det norske og det svenske system og andre alpelande fungerer.

Til forskjell fra alpelandene og «Söta bror», har Norge en fjellsportstradisjon som fortsatt er brei og folkelig. Å gå i fjellet, å bevege seg på bre, å klatre er ikke noe fremmed og mystisk i Norge. Vi ar et nært forhold til fjellet, og svært mange har intet behov for noen instruktør eller fører for å ta seg en tur opp i det bratte og glatte. Vi nøyer oss med «å lytte til erfarne fjellfolk». (NKF ved Styret, 2009, s. 18)

Man kan argumentere for at NKF her forsøger at distancere det Norge og dets klatretradition, som noget unikt i forhold til Sverige og Alpelandene. Samtidig sammenholder NKF i artikkelen denne "lekmanstradisjon" og folkeligheden i den Norske måde at drive med fjeldsport på, med et lavt ulykkestal sammenlignet med Alpelandene. Her kommer NKF med et tydeligt udsagn: "I tillegg til lange tradisjoner og god allmennkunnskap, tror vi en viktig årsak til dette ligger nettopp i den breie allmennutdanningen som de frivillige organisasjonene har stått for i Norge" (NKF ved Styret, 2009, s. 18). NKF argumentere altså for, at den fjeldsportstradition og det arbejde i forbindelse med kurs i de frivillige organisationer, er en væsentlig faktor i

forbindelse med de lave ulykkestal i Norge. Derfor kan man argumentere for at denne artikel, skrevet af NKF ved styret, giver udtryk for at et monopol i form af krav til en specifik uddannelse for at kunne føre i fjeldet, ikke giver en øget krav af sikkerhed.

7.5.4 Bratt ejerskab

Artiklen *Bratt eierskap* skrevet af Stein Trondstad (2010) indgår i artikelserien *Sikre sider*. Artiklen omhandler Brattkortet og den gensidige aftale mellem klatrere og klatrevægsejere, som Trondstad argumenterer for at Brattkortet er. I underoverskriften skriver Trondstad: "Etter at inneklatrebølgen slo inn over landet har titusenvise av klatrere fått vise at de kan sikre sikkert ved å ta Bratt kort." (Tronstad, 2010, s. 66). Man kan læse dette citat, som at Trondstad sætter lighedstegn mellem den certificering Brattkortet er og det at kunne sikre på en sikker måde, og derved sikkerhed i klatresporten. Herefter benytter Trondstad sin interaktionelle kontrol til gennem reference til en næstenulykke på dramatiserende vis og fremmer på den måde pointet ved problemstillingen i artiklen, nemlig oplæring gennem Brattkort og vægejers forpligtelser. Der bruges blandt andet ordvalg som "de tre heltene", "en ensom buldrer" og "den himmelfarende buldrer" (Tronstad, 2010, s. 66). Disse ordvalg er bidrage til at gøre historien dramatisk, hvilket underbygger Trondstad's efterfølgende udsagn om: "Det store antallet nybegynnere krever organisert opplæring og kunnskabssjekk" (Tronstad, 2010, s. 66). På den måde argumenterer Trondstad i sine udsagn for certificering i form af Brattkort, for at klatrere kan få tilladelse til at drive med klatreaktiviteter på indendørs klatrevægge. Trondstad kommer i artiklen også med fire punkter, som ifølge Trondstad er vægejers forpligtelser. Blandt andet er Trondstad inde på lovgivningen vedrørende denne type aktivitet.

En tjenestetilbyder har sist, men ikke minst, en plikt til å skaffe seg oversikt over mulige farer ved tjenesten eller produktet, og å gjennomføre de tiltakene som er fornuftige for å beskytte brukerne mot farer og problemer. Dette er lovens krav. Jeg nedlegger saken her, og overlater til den ærede leser å felle dommen (Tronstad, 2010, s. 66)

Der bliver i dette citat i direkte sprog nævnt lovgivning, som vægejerne er underlagt. Samtidig benytter Trondstad intertekstuelle greb, i form af sprog der vanligvis ville blive brugt i en retssag inden en jury skal votere angående domsafsigelse. I dette tilfælde er det dog læseren, der udgør juryen og skal fælde dommen. I artiklen ses altså direkte referencer til det, som ifølge Trondstad, er certificeringens positive effekter.

Samtidig bliver der også refereret til lovgrundlag indenfor feltet. Certificeringsdiskursen der i denne artikel bliver trukket på, bruges til at konstruere virkelighed, hvor certificering og krav fra lovgivningen, giver øget grad af sikkerhed i klatresporten.

7.5.5 Certificeringsdiskursens funktion

Certificeringsdiskursen står ofte i et samspil med vidensdiskursen og sikkerhedsdiskursen, her anvendes der blandt andet intertekstualitet, brug af statistik og dramatiske fortællinger til at legitimere og underbygge forfatteres påstande og udsagn. I artiklerne, hvor certificeringsdiskursen er identificeret, bliver der gennem direkte sprog formidlet, hvordan især Brattkort er en direkte vej til øget grad af sikkerhed i klatresporten. Dette underbygges blandt andet med statistik, dog en statistik som nogle gange er udformet af organisationer, som selv er aktiv aktør i udbredelsen af Brattkortet. Dog er der ingen tvivl om at, der igennem certificeringsdiskursen, bliver formidlet budskaber, der søger at fremme sikkerhed og minimere risiko i klatresporten også selvom forskellige aktører har forskellige meninger om, hvilken type certificering, som er nødvendig. Denne kamp om definitionsagt, ses blandt andet i artiklen *Kurs og føring bare for professionelle?* (NKF ved Styret, 2009), hvor der vises til forskellige måder at tænke certificering i klatresporten, og hvor der vises til forskelle i den norske model kontra den model som ses i alpelandene. Certificeringsdiskursen i *Klatring* bidrager også til at konstruerer et bestemt syn på især Brattkortet, som en værende en norm indenfor sikkerhed i klatresporten, alle klatrere bør have. På denne måde er *Klatring* altså en aktør, som aktiv er en del af certificeringsdebatten i det norske klatremiljø.

8 Konklusion

Inden jeg starter på konklusionen af denne opgave, vil jeg vise til problemstillingerne, denne opgave havde som formål å besvare:

Hvordan omtales sikkerhed og risiko i magasinet Klatring?

Hvilke diskurser trækker Klatring på i sin omtale af sikkerhed og risiko?

Jeg vil starte med første del af problemstilling som omhandler hvordan sikkerhed og risiko omtales i magasinet *Klatring*. Igennem størstedelen af de tekster jeg har analyseret i forbindelse med denne opgave, omtales sikkerhed i klatresporten, som værende noget positivt og noget man i høj grad ønsker mere af. Dette ses blandt andet gennem de mange artikler, der er publiceret under fanen *Sikre sider*, hvis hensigt er at gøre klatresporten mere sikker. Disse artikler omtaler områder indenfor sporten, hvor der er fokus på at fremme sikkerheden, blandt andet som vist til i sidste afsnit, gennem at dele viden om brugen af udstyr, resultater fra statistik om ulykke med mere. Der er på den måde et stort fokus på at fremme sikkerheden i den måde magasinet *Klatring* omtaler sikkerhed på i størstedelen af de analyseret artikler. Risiko omtales i magasinet *Klatring* hovedsagelig, som noget man ikke kan undgå og som værende en naturlig del af klatresporten og fjellsport. Dette ses blandt andet gennem den romantisering af risiko i nogle af artiklerne. I enkelte tilfælde omtales risiko ligefrem, som være en nødvendighed for udvikling i sporten, men henvisninger til en af fortidens polarhelte og disses bedrifter. På den måde er der i magasinet *Klatring's* omtale af sikkerhed og risiko, nogen modsigelse der trækker i hver sin retning. *Klatring* prøver på den ene side at skabe adfærdsændringer og øge sikkerheden i sporten. Samtidig skabes der et billede, hvor risiko og det at tage risiko blive omtalt som et naturligt og nogle gange nærmest positivt aspekt ved klatresporten.

Den anden del af problemstillingen omhandler hvilke diskurser *Klatring* trækker på i sin omtale af sikkerhed og risiko. I forbindelse med omtalen af sikkerhed i magasinet *Klatring* trækkes der på en sikkerheds-, videns- og certificeringsdiskurser når sikkerheden omtales. Sikkerhedsdiskursens funktion er at fremme adfærd, sikkerhedstiltag og sikkerhedstænkning, som forfatterne af artiklerne i *Klatring* finder nødvendige, for at gøre klatreporten mere sikker. Disse sikkerhedstiltag legitimeres for det meste i ulykkesstatistik samt analyser af ulykker. På den måde trækkes der på

sikkerhedsdiskursen når *Klatring* gennem artiklerne forsøger at gøre klatring til en mere sikker aktivitet. *Klatring* trækker også på en vidensdiskursen i sin omtale af sikkerhed. Vidensdiskursen formidler en viden, der er på mere dybdegående niveau, end mere generelle råd, som for eksempel "tur etter evne" som ses i en friluftslivsdiskurs. Der bliver i vidensdiskursen brugt statistik til at underbygge pointer der søger at fremme sikkerhed. Certificeringsdiskursen kommer især til udtryk når man ser på, hvordan brattkortet i nogle af artiklerne fremstilles, som et våben mod ulykker ved indendørsklatring. Der er dog også en kamp indenfor certificeringsdiskursen, hvor flere aktører søger definitionsmagt over hvilke certificering, der bør have monopol eller i diskursens sprog hvilken søger disse aktører hegemoni. Indenfor certificeringsdiskursen bliver sikkerhed brugt som et argument for certificering, som når der for eksempel bliver præsenteret statistik, som viser at brattkort har ført til færre ulykker ved indendørs klatring.

Når det kommer til hvilke diskurser der trækkes på i forbindelse med omtalen af risiko i *Klatring*, kan man dele det op på to måder. Den ene måde er de diskurser der trækkes på, når artiklerne har et fokus der ønsker at minimere grader af risiko ved klatreaktiviteter. Disse artikler trækker ofte på de samme diskurser som netop nævnt i omtalen af sikkerhed. Der hvor omtalen af sikkerhed og risiko adskiller sig, er de artikler som medierer risiko som noget acceptabelt eller positivt. Artikler der har denne indgangsvinkel trækker i højere grad på en risikodiskurs og en sportsmandsdiskurs. Risikodiskursen bidrager til en legitimering af risikotagning i klatresporten, da risikotagning og risikofyldte aktiviteter, bliver fremstillet som noget positivt, der fører til udvikling i sporten og nærmest er noget uundgåeligt. Samtidig trækkes der i omtalen af risiko også på en sportsmandsdiskurs. Igennem brugen af denne sportsmandsdiskurs fremstilles "stil" og "etiske" sider af klatringen. Når sportsmandsdiskursen bruges til at legitimere en ideel form for klatring, for eksempel uden brug af bolte eller at Mount Everest kun skal klatres af "de værdige", kan dette tænkes at føre til en puristisk tankegang indenfor klatresporten, der kan øge graden af risikotagning for at lave op til disse puristiske idealer.

9 Afsluttende bemærkninger

Processen det har været at læse, analysere og skrive i forbindelse med denne opgave har været interessant. Processen har bidraget til at vise hvordan magasinet *Klatring* har et fokus på sikkerhed og risiko, der kan fremstå tvetydigt. Der er på den ene side et fokus, hvor *Klatring* blandt andet gennem artikelserien *Sikre sider* fremstår eller forsøget at fremstå, som værende en aktør med sikkerheden i højsædet. Samtidig medieres der også en risikodiskurs og en generel diskursorden for risiko, hvor risiko og det at opsøge aktiviteter, som indbefatter risiko bliver glorificeret. På den måde går *Klatring* her i modsatte retning og kan tænkes at bidrage til det modsatte af at gøre klatresporten mere sikker. Denne måde at tænke og mediere sikkerhed og risiko på er ikke noget *Klatring* alene har fundet frem til. Dette er et produkt af forskellige aktører der gennem tiden har bidraget til at producere og reproducere de diskurser, der i dag indgår i de overordnede diskursordner for sikkerhed og risiko. Det er tidligere vist at Horgen (2017) at den sikkerhedsdiskurs vi ser i Norge i dag, er et produkt af aktører, som gennem tiden har forsøgt at legitimere deres synspunkt på sikkerhed og risiko. Som tidligere nævnt har Faarlund henvist til en særegen sikkerhedstænkning når det kommer til sikkerhed indenfor klatring eller fjeldsport som friluftsliv, nærmest en særlig norsk måde at tænke sikkerhed på. Denne særlige norske måde at tænke sikkerhed på ses dog ikke i magasinet *Klatring* når man ser på den måde risiko medieres på.

I sin fremstilling af sikkerhed bruges der ofte argumentationer i form af statistik. Dog er meget af denne statistik ofte udført på et normativt grundlag, hvor den for eksempel er udført af aktører, som selv har interesse i udfaldet af denne statistik. På den måde kan man sætte spørgsmålstegn ved troværdigheden i nogle tilfælde, hvilket ikke gavner *Klatring's* omdømme, hvis de ønsker at deltage i debatten og videreformidlingen viden indenfor sikkerhed og risiko i klatresporten.

10 Bibliografi

- Arnesen, L. (April 2010). Min siste solering. *Klatring* 96, s. 40-41.
- Aspelund, L. (September 2017). Kortreist sikkerhetsarbeid. *Klatring* 141, s. 44-45.
- Aspelund, L. (13. November 2018). Autobetray? *Klatring* 148, s. 52-54.
- Aspelund, L. (April 2019). Bakkekontakt. *Klatring* 150, s. 46-48.
- Bjærum, L. K. (4. April 2022). *Norsk-klatring.no*. Hentet fra VEIEN TIL BRATTKORT: <https://www.norsk-klatring.no/sikkerhet/slik-tar-du-brattkort>
- Bø, S. (Februar 2015). Klippesjekken. *Klatring* 125, s. 52-53.
- Evensen, G. (November 2018). Fot og gæli . *Klatring* 148, s. 68-75.
- Evensen, G. (2019). *Sikker Klatring*. Oslo: Fri Fly AS.
- Fairclough, N. (1992). *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press.
- Fairclough, N. (2008). *Kritisk Diskursanalyse* . København: Hans Reitzels Forlag.
- Fleming, F. (2000). *Killing Dragons - The Conquest of the Alps* . London: Grove Press.
- Faarlund, N. (2016). *Samlede Verker, II - 1971-78: Avgrensning og definering*. Book on Demand GmbH : København.
- Gjersøe, V. (Februar 2018). Korrekt bruk av Grigri. *Klatring* 143, s. 40-43.
- Gratton, C., & Jones, I. (2004). *Research methods for sport studies*. London : Routledge.
- Gravdal, S.-I. (2009). Fra tresko til Trango. *Klatring* 94, 42-44.
- Grimeland, G. (2004). *En historie om klatring i Norge 1900-2000*. Bergen : Fagbokforlaget.
- Grønmo, S. (2016). *Samfunnsvitenskapelige metoder*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Hagen, D. (September 2008). Den nådesløse isdronningen. *Klatring* 86, s. 6.
- Hagen, D. (Oktober 2013). Med rett til å bolte? *Klatring* 117, s. 16-17.
- Hagen, D. (December 2014). Diskusjonen som aldri ville dø. *Klatring* 124, s. 8-9.
- Hagen, D. (November 2014). Klatringens Bremsklosser. *Klatring* 123, s. 30-31.
- Hagen, D. (Februar 2015). Den alvorlige lykke. *Klatring* 125, s. 9.
- Hagen, D. (Juni 2015). Trollveggen pionerer. *Klatring* 127, s. 7.
- Hagen, D. (December 2015). Usikker sikkerhet. *Klatring* 130, s. 9.
- Hagen, D. (Oktober 2016). Hullete boltedogmer. *Klatring* 135, s. 6-7.
- Hagen, D. (Juli 2016). Verdens høyeste galskap. *Klatring* 134, s. 7.
- Hagen, D. (September 2017). Din for alltid. *Klatring* 141, s. 6.
- Hagen, D. (November 2018). Akk, min ankel . *Klatring* 148, s. 6.

- Hagen, D. (Maj 2019). Boltediskusjon i vest. *Klatring 151*, s. 12-13.
- Hagen, D. (April 2019). Helt uten en tråd. *Klatring 150*, s. 8.
- Hagen, D. (Februar 2019). Klatrere i førersetet - uten lappen. *Klatring 149*, s. 6.
- Hagen, D. (November 2019). Oppmerksomhet. *Klatring 154*, s. 8.
- Hansen, A. S. (2020). *Skredfare i fri flyt*. Bø i Telemark : Universitetet i Sørøst-Norge.
- Holø, R. M., & Lusæter, E. (23. April 2019). *Hvem som helst kan kalle seg «fjellfører»: – Det er cowboytilstander i fjellet*. Hentet fra NRK.no:
https://www.nrk.no/innlandet/nortind-mener-det-bor-reguleringer-til-for-hvem-som-kan-kalle-seg-_fjellfjorer_-1.14511105
- Horgen, A. (2016). Respons på fare i naturen, holdninger til sikkerhet i friluftslivet- et historisk perspektiv med utgangspunkt i norsk fjellsport. I A. Horgen, M. L. Fasting, T. Lundhaug, L. I. Magnussen, & K. Østrem, *Ute! Friluftsliv - pedagogiske, historiske og sosiologiske perspektiver* (s. 211-234). Bergen: Fagbokforlaget.
- Horgen, A. (2016). Respons på fare i naturen, holdninger til sikkerhet i friluftslivet, et historisk perspektiv med utgangspunkt i norsk fjellsport. *Sikkerhet og risiko i norsk friluftsliv og naturbasert reiseliv - et kulturhistorisk studie*.
- Horgen, A. (April 2017). Sikkerhetsdiskursen i norsk friluftsliv og fjellsport. *Historisk Tidsskrift* .
- Horgen, A. (2017). Sikkerhetsstatus for friluftslivsaktiviteter i Norge på 2000-tallet. *Tidsskriftet Utmark* , s. 46-67.
- Horgen, A. (2019). *Sikkerhet og risiko i norsk friluftsliv og naturbasert reiseliv — en kulturhistorisk studie*. Bø: Universitetet i Sørøst-Norge.
- Horgen, A. (2021). *Dødsulykker i norsk friluftsliv 2000-2020*. Bø i Telemark : Universitetet i Sørøst-Norge.
- Horgen, A. (Vol. 13, No. 3 2021). Fatal Accidents in Outdoor Recreation and Nature-Based Tourism in Norway: A Discourse Analysis. *Journal of Outdoor Recreation, Education, and Leadership*, s. 70–85.
- Horgen, A., & Christoffersen, F. (2021). Kultur for skredsikkerhet i Norge, 1960 – 2020. *Tidsskrift for utmarksforskning* , 4-19.
- Jensen, E. H. (2008). *Norman Fairclough - Kritisk diskursanalyse* . København: Hans Reitzels Forlag.
- Johnsen, B. (Oktober 2016). Forhøyet boltemoral . *Klatring 135*, s. 20-30.

- Jørgensen, M. W., & Phillips, L. (1999). *Diskursanalyse som teori og metode*. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag.
- Jørgensen, M. W., & Phillips, L. (1999). *Diskursanalyse som teori og metode*. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag.
- Kolsrud, D. (April 2017). Borebolter - et spørsmål om etikk eller stil? *Klatring* 138, s. 16-17.
- Kolstad, N. (November 2014). En hard nøtt? *Klatring* 123, s. 52-53.
- Kolstad, N. (Juni 2014). Lav klatring - Høy risiko. *Klatring* 121, s. 50-51.
- Kolstad, N. (Juli 2016). Kjenn din taubrems! *Klatring* 134, s. 48-49.
- Langseth, T., & Salvesen, Ø. (24. September 2018). Rock Climbing, Risk, and Recognition. *Frontiers in Psychology*, s. 1-10.
- Lepikkö, T. (2011). *Sikkerhetens mange ansikter*. Bø i Telemark : Høgskolen i Sørøst-Norge.
- Magnussen, L. I. (Februar 2016). Fjellet er og skal være en fornybar resurs . *Klatring* 131, s. 16-17.
- NKF ved Styret. (Maj 2009). Kurs og føring bare for profesjonelle? *Klatring* 91, s. 18-19.
- Norges Klatreforbund. (2017). *Medlemstal for Norges klatreforbund*. Oslo : Norges Klatreforbund.
- Norsk Fjellsportsforum . (2019). *Metodesett for brevandring og klatring*. Bergen : Norsk Fjellsportforum .
- Norsk Tindeklub. (2007). *Norsk Fjellsport gjennom 200 år*. Oslo: Andresen & Butensebøn AS.
- Norsk-klatring.no. (26. Januar 2022). *Norsk-klatring.no*. Hentet fra Om Norsk-klatring.no : <https://www.norsk-klatring.no/>
- Nørvald, H. M. (2019). *Risikovurderinger blandt vinterklatrere - Et kvalitativt studie af samtalen om risiko og sikkerhed i vinterklatremiljøer*. Bø i Telemark: Universitetet i Sørøst-Norge - Fakultet for Humaniora, idretts- og utdanningsvitenskap.
- Ohm, E., Madsen, C., & Alver, K. (2019). *Skadebildet i Norge - Fordeling etter utvalgte temaområder*. Oslo : Folkehelseinstituttet.
- Palmer, C. (2004). Death, danger and the selling of risk in adventure sports . I B. Wheaton, *Understanding Lifestyle Sport: Consumption, Identity and Difference* (s. 55-69). New York : Routledge.

- Posner, L. (2020). *Virtually Invincible: The Impact of Social Media Presentation on Rock Climbing*. Nevada, Las Vegas : University of Nevada, Las Vegas .
- Red. . (juli 2014). Knuter i klatresporten. *Klatring 121*, s. 17.
- Salvesen, Ø. (2016). *Risikotaking i klatring og sosial anerkjennelse*. Porsgrunn: Høgskolen i Sørøst-Norge.
- Schmidt, C. (Februar 2015). Om bolting, kapping av bolter, lover og etikk . *Klatring 125*, s. 18-19.
- Schmidt, S., & Mørk, M. (2016). *Journalistikkens grundtrin*. Aarhus: Forlaget Ajour.
- Skrede, J. (2017). *Kritisk Diskursanalyse*. Oslo: Cappelen Damm AS.
- Strømme, K. (2004). *Fra spikerstøvler til limbolter*. Bø i Telemark: Høgskolen i Telemark.
- Tronstad, S. (December 2008). Klatrere overlever mer. *Klatring 88*, s. 18-19.
- Tronstad, S. (September 2009). Svart sommer. *Klatring 93*, s. 20-21.
- Tronstad, S. (December 2010). Bratt eierskap. *Klatring100*, s. 66.
- Tronstad, S. (August 2010). Sikker nok til å sikre? *Klatring 98*, s. 56-57.
- Tronstad, S. (Oktober 2010). Stein! *Klatring 99*, s. 56-57.
- Tronstad, S. (April 2010). Stol på utstyret . *Klatring 96*, s. 56-57.
- Tronstad, S. (Oktober 2013). Høyeste pris. *Klatring 117*, s. 60-61.
- Tronstad, S. (November 2013). Tur etter evne? *Klatring 118*, s. 34-35.
- Tronstad, S. (Mai 2014). Sikkerhet sitter i hodet. *Klatring 120*, s. 50-51.
- Tronstad, S. (Juli 2013). Rappell - bekvemt og farefullt. *Klatring 115*, s. 44-45.
- Trosby, I. (1. September 2021). *Fædrelandsvennen* . Hentet fra Klatring – den nye folkesporten: <https://www.fvn.no/lokalsporten/i/y4gOzg/klatring-den-nye-folkesporten>
- Vodden-McKay, S., & Schell, L. A. (1. Marts 2010). Climbing High or Falling Flat? - Representations of Female Rock Climbers in Climbing Magazine (1991-2004). *Journal of Research on Women and Gender*, s. 136-151.
- Weng, M. (November 2013). Om angst og gradering. *Klatring 118*, s. 17.
- Øgreid, O. M. (December 2014). Is i magen. *Klatring 124*, s. 42-43.
- Øgreid, O. M. (December 2015). Overhengende fare. *Klatring 130* , s. 43-44.
- Øgreid, O. M. (August 2015). Trygg på topptau. *Klatring 128*, s. 44-45.
- Øgreid, O. M. (Juli 2018). Den farefulle reppellen. *Klatring 146*, s. 74-81.
- Øgreid, O. M. (Februar 2019). Ille bra inne! *Klatring 149*, s. 40-45.

